ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། འདོན་ཐེངས་ ༡།
སྤྱིའི་འདོན་ཐེངས་ ༦།

བོད་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ཉམས་ཞིབ་དུས་དེབ།

TIBET POLICY JOURNAL

བོད་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

སྤྱིའི་འདོན་ཐེངས་ ༦། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། འདོན་ཐེངས་ ༡།

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་དུས་དེབ།

TIBET POLICY JOURNAL

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་དུས་དེབ།

གདན་ཞུའི་རྩོམ་སྒྲིག་པ། གཙང་སྨུག་སྟོབས་ལགས།

བདག་དབང་། བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

འགྲེམས་སྤེལ་བྱེད་མཁན། བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

འབྲེལ་གཏུགས། communication@tibetpolicy.net

པར་སྐྲུན་ཁང་། སྣར་ཐང་པར་ཁང་། རྣམ་ཤུ་ལ།

སྤྱིའི་འདོན་ཐེངས་ ༨། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། འདོན་ཐེངས་ ༡།

ISSN-2394-2983 Dharamshala

ལོ་རེར་ཉམས་ཞིབ་དུས་དེབ་གཉིས་རེ་བོད་ཨིན་སྐད་ཡིག་ཐོག་རེ་མོས་འདོན་སྤེལ་བྱ་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དུས་དེབ་འདིའི་ནང་བཀོད་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ཁག་གི་ཚིག་དོན་གང་སྤྱིའི་ལྟ་དགོངས་བོད་མིའི་སྒྲིག་འཛུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་སམ་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད།

རྩོམ་སྒྲིག་པའི་གཏམ།

དེ་ཡང་། "དེ་རིང་གི་ཆབ་སྲིད་སང་ཉིན་གྱི་ལོ་རྒྱུས།" ཞེས་པའི་ཤོད་སྲོལ་ལྟར། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་སྲོལ་དེ་ལོ་མང་སྔོན་ནས་རིམ་ལད་དུ་སོང་རྗེན། ད་ལྟའི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་བབ་འདི་བྱུང་ཡོད་གཤིས། ང་ཚོས་སྔར་བཞིན་ལྷ་སྒྲུང་ལ་འཕེམ་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཁྲིན་སྤྲལ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་ཞེན་པའི་ཆབ་སྲིད་བན་བུན་གྱིས་ཁྲུངས་འཁྱོལ་ཐབས་མེད་པར་སོང་། བོད་ཀྱི་བློ་གསལ་གཞོན་ནུ་རྣམས་ནས་སྐད་ཕྱིན་རིགས་དང་མཐུན་པའི་ལས་ལ་ཞུགས་རྩ་འཕེར་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པར་འདོད་ཆེ། ལོ་རྒྱུས་དང་ཆབ་སྲིད་ལ་སློབ་སྦྱོང་སད་སུད་བགྱིས་པས་མི་འགྲིག་པར། ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་དང་ཆབ་སྲིད་རིག་པའི་ལྟ་གྲུབ་སློབ་སྦྱོང་དང་སྦྲགས། ཕྱོགས་དང་ཟུར་གང་ས་ནས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་གི་ལེགས་ཉེས་ཡོང་གཞིའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ཞིབ་འཇུག་གཏིང་ཟབ་བྱ་དགོས་ལ། ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་འབྲས་ཁག་ཕྱོགས་སྡེབས་ཡིག་འཛོག་བྱ་རྒྱུ་ཧ་ཅང་གལ་འགངས་ཆེ།

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནས་ལོ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ན་གཞོན་ཉམས་པའི་བགྲོ་གླེང་ཚོགས་འདུ་གོ་སྒྲིག་ཞུ་ལམ་ཡོད་པ་བཞིན། ད་ཐེངས་སྐབས་ལྔ་པའི་ན་གཞོན་ཉམས་པའི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཆེད་རྩོམ་སྒྲོག་སྦྲུང་གནང་མཁན་ཁྲིད་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་པ་བཞི་དང་། ན་གཞོན་ཉམས་ཞིབ་པ་གསོ་སྐྱོང་ལ་དམིགས་པའི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མ་གཉིས་ཀྱི་དཔྱད་རྩོམ་ལེགས་བཏུས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྲིད་ཇུས་ལ་ཐུགས་སྣང་ཆེ་བའི་ན་གཞོན་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་དང་། སློབ་གཉེར་བ་ཚོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་གཞིར་སྨན་རེ་པར་སྐྲུན་སྐད་རྩོམ་སྒྲིག་ཞུ་སྐབས། གཞི་རྐང་ཞིབ་འཇུག་པ་སོ་སོའི་ལྟ་དགོངས་གང་ཡིན་འགྱུར་མེད་རང་སོར་བཞག་ཐོག་དག་བཅོས་དགོས་ངེས་རིགས་ཕུད་ཆེད་རྩོམ་ཁག་གི་ཕྱིའི་བཟོ་ལྟ་གཅིག་གྱུར་དང་། དེང་རབས་ཞིབ་འཇུག་འགྲོ་སྟངས་དང་མཐུན་པའི་རྣམ་པ་མངོན་ཐུབ་པའི་འབད་བརྩོན་ཞུས་ཡོད།

དཀར་ཆག

ལོ་རྫོང་དྲུག་ཅུའི་ནང་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་

ཉམས་རྒྱུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གླེང་བ།..................................པདྨ་ཚེ་དབང་།(1)

བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྐད་ཡིག་གི་གནད་དོན་ཁག་ལས་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་“གི་

སྒྲའི་”སྐོར་ལ་དཔྱད་པ།..སྐལ་བཟང་ཉི་མ།(11)

བོར་བརླག་ཏུ་སོང་བའི་འཕྲིན།.........................ཨ་ལགས་རྗེ་སྤྲུལ་བློ་གྲོས་ཆོས་བཟང་།(24)

དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པའི་སྐབས་ཀྱི་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོ།............................རེ་མདོ་སེ་དྲེ།(39)

ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་དཔྱད་རྩོམ།

༧རྒྱལ་དབང་བདུན་པའི་སྐུ་དུས་ཀྱི་བཀའ་བློན་དང་མན་ཇུའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་

དཔྱད་པ།...བྱང་ཆུབ་སྒྲོལ་མ།(52)

རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་བཏང་བའི་གནས་བབ་ལ་དཔྱད་པ།

(༡༩༡༢ - ༡༩༡༣)..བསྟན་འཛིན་མཚན་ཉིད།(60)

ལོ་ངོ་དྲུག་ཅུའི་ནང་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གླེང་བ།

པདྨ་ཚེ་དབང་།

ནང་དོན་སྙིང་བསྡུས།

རྩོམ་ཡིག་དེའི་ནང་ལོ་ངོ་དྲུག་ཅུའི་རིང་བོད་གཞིས་བྱེས་གཉིས་སུ་བོད་མིའི་འདས་མཆོད་གོམས་སྲོལ་ཟད་ཡུལ་དུས་གནས་བབ་དང་། རྒྱ་དཀར་ནག་སོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ལས་ཉམས་ཆག་ཇི་འདྲ་ཕྱིན་ཡོད་པའི་སྐོར་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ཞུས་ཡོད།

གནད་ཚིག

བོད་གཞིས་བྱེས། འདས་མཆོད། ཉམས་ཆག

གླེང་གཞི།

བོད་ལ་དུས་འགྱུར་བྱུང་ནས་མི་ལོ་དྲུག་ཅུའི་ནང་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་དཔལ་རིག་གསུམ་གྱི་གནས་སྟངས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་གནམ་ས་ལྟ་འོག་བརྗེས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ནང་ནས་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་གཉིས་ལ་བཟློག་ཏུ་མེད་པའི་གྱོང་རྒུད་ཆབ་ཆེན་ཐོག་ཡོད། འདི་དག་གི་ཡོང་གཞིའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ནི་ཕྱི་ནང་གི་རྐྱེན་གཉིས་ལ་ཐུག་ཡོད་ཅིང་། ཕྱིའི་རྐྱེན་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་དམར་གུང་བྲན་གྱིས་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་དབང་སྒྱུར་བྱས་རྗེས། དམར་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནོན་ཤུགས་དང་བཅས་བཀག་འགོག་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཉམས་དམས་སུ་བཏང་དང་གཏོང་མུས་དང་། ནང་གི་རྐྱེན་ནི་ཕྱིའི་རྐྱེན་དེ་དག་གི་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་ལ་བརྟེན་ནས། བོད་ཀྱི་མི་རབས་གསར་པའི་ན་གཞོན་རྣམས་ལ་རང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཙོས་པའི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་རྣམས་ལ་རྒྱུས་མངའ་དང་གོ་རྟོགས་དབེན་པ་མ་ཟད། ངོ་སྣང་བྱེད་མཁན་ཡང་ཇེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་དག་རེད།

བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྔའི་ཡ་གྱལ་ནང་

དོན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་ངེས་ཅན་ཆགས་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བ་གཏིང་ཟབ་ལྡན་ཡོད། བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་རྣམས་ཉམས་རྒུད་འགྲོ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཀྱང་ལྷན་དུ་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་པས། ད་ལན་ཁོ་བོས་མི་ལོ་དྲུག་ཅུའི་ནང་དུ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་རྣམས་ཞིབ་ཕྲ་གླེང་བར་བྱའོ།།

གཅིག བོད་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན།

བོད་ནང་ལ་མཚོན་ན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་ནས་བཟུང་ད་བར་མི་ལོ་དྲུག་ཅུའི་ནང་དུ་དམར་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་འོག་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རིག་གནས་རྣམས་ཉམས་རྒུད་ཆབས་ཆེན་བཏང་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་རིག་གསར་གསར་བརྗེའི་(ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༦ ལོ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦ ལོ་བར) སྐབས་སུ་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་རིག་གནས་རྙིང་པ་དང་། བསམ་བློ་རྙིང་པ། གོམས་གཤིས་རྙིང་པ། ལུགས་སྲོལ་རྙིང་པ་བཅས་རྙིང་པ་བཞི་རྩ་གཏོར་བཏང་སྟེ། རིག་གནས་གསར་པ་དང་། བསམ་བློ་གསར་པ། གོམས་གཤིས་གསར་པ། ལུགས་སྲོལ་གསར་པ་བཅས་གསར་པ་བཞི་འཛུགས་དགོས་ཞེས་རིག་གནས་རྙིང་པ་དང་། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་རྣམས་ལ་གཏོར་བཅོམ་ཚད་མེད་ཐོག་ཡོད།

དེའི་སྐོར་ལ་བུ་རྗོང་ལྷ་མོ་ཚང་ཚེ་རིང་དབང་ཕྱུག་གིས་རང་རེའི་བོད་ལ་ཆ་མཚོན་ན་འང་། སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཐད་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པའི་ཉིན་དེ་ནས་བཟུང་གཏོར་རྒོལ་བྱེད་འགོ་ཚུགས་ཡོད་ནའང་། བོད་མིའི་རྩ་ཆེའི་ཆོས་རིག་གི་ལྟེ་གནས་དགོན་ཁག་དྲུག་སྟོང་ལྷག་ཙམ་རྩ་མེད་གྱུར་རོ་ཐིང་ངེར་བཟོས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། གོམས་གཤིས་སྲོལ་བཟང་རྩ་གཏོར་བཏང་སྟེ་བཙོན་ཁང་དང་སྤྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀའི་ནང་འཐབ་རྩོད་དང་དགག་པ་སོགས་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་སྡུག་སྦྱོང་སྣ་ཚོགས་འོག་བོད་མི་འཆི་སྐྱོན་གྱི་གྲངས་འབོར་ཡང་མང་ཤོས་བྱུང་ཞིང་། ལས་འགྱུལ་དེ་ལས་བཟོས་པའི་གནོད་འཚེ་དང་བག་ཆགས་ནི་ཧ་ཅང་གི་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པས། ང་ཚོས་དེའི་ཐད་བགྲོ་གླེང་དང་ཉམས་ཞིབ་གཏིང་ཟབ་བྱས་ཏེ། རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ལས་བྱུང་བའི་ཉམས་མྱོང་དང་བསླབ་བྱ་རྣམས་མི་རབས་འགའ་ཤས་སོང་ནའང་བརྗེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་

ཡིན།[1] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆེ་ཤོས་སྐབས་དེ་དུས་ཕོག་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་མིའི་འཚེ་རྐྱེན་གྱི་གྲངས་འབོར་ཡང་སྐབས་དེ་དུས་མང་ཤོས་ཡིན་པར་གསལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་བོད་མི་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་པ་དེ་དག་ལ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་གོམས་གཤིས་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་འདས་མཆོད་འབུལ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཡེ་ནས་བྲལ་བ་མ་ཟད། ད་དུང་ཞུལ་ལུས་ནང་མི་རྣམས་ལའང་དམ་དྲག་ཤུགས་ཆེན་བྱས་ཡོད་པ་ནི་སྨོས་མེད་རེད།

རིག་གསར་མཇུག་བསྒྲིལ་ནས་མི་ལོ་ ༩༣ སོང་ཟིན་ནའང་། རྒྱ་ནག་པོའི་དབང་འོག་ཏུ་ཚུད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། སྨྲ་བརྗོད་རང་དབང་། དད་མོས་རང་དབང་སོགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཆེས་ཐབས་སྡུག་ཡིན་པ་ནི། ཉེ་ཆར་ཨ་རིའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆོས་ལུགས་རང་དབང་ལྷན་ཚོགས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆོས་ལུགས་རང་དབང་སྙན་ཐོའི་ནང་རྒྱ་ནག་ནི་ཆོས་དད་རང་དབང་མེད་པ་སྡུག་ཤོས་[2]ཡིན་པར་བརྗོད་ཡོད་པས། དེས་ཀྱང་བོད་ནང་དུ་ཆོས་དད་རང་དབང་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་དད་མོས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་དེ་ཉིད་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པར་ཤུགས་ལ་རྟོགས་ཐུབ། ད་ནི་བོད་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་དོན་ཚན་ཁག་ཅིག་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་རེ་རེ་བཞིན་གཤམ་དུ་འབྲི་བར་བྱའོ།།

ཀ། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ཀྱི་ནྲ་སྐྱུལ་གྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ལ་ཟེ་བྱུས་དང་བཀག་སྡོམ།

བོད་ཀྱི་ནྲ་སྤྲུལ་སོགས་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་གང་ཞིག་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་རྗེས་དེའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་སྲོལ་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འདས་མཆོད་ལུགས་སྲོལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་ཅིང་། ཡོངས་གྲགས་སུ་བོད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་སྲོལ་ཐོག་མ་དེ། ༧རྒྱལ་བ་ཀརྨ་པ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་ནས་བྱུང་བ་གྲགས། ཕྱིས་སུ་༧རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་སོགས་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་ཚང་མ་ལ་སྤྲུལ་སྐུའི་ཡང་སྲིད་ངོས་

1 བུ་རྫོང་ལྷ་མོ་ཚང་ཆེ་རིང་དབང་ཕྱུག རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ། https://bo.wikipedia.org/wiki/

2 རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆོས་དད་རང་དབང་མེད་པ་སྡུག་ཤོས་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་འདུག རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན། དབྱངས་ཅན་སྒྲོལ་མ། 09 May 2019

འཛིན་བྱེད་པའི་སྲོལ་དེ་དར་ཁྱབ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད།   འོན་ཀྱང་དེང་སང་རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ལམ་ལུགས་དེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག་ཏུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་ནི། རྒྱ་ནག་གིས་《བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་སྤྲུལ་སྐུའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་དོ་དམ་བྱེད་ཐབས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་ཅུས་ཀྱི་བཀའ་ཨང་ལྔ་པ།》ཞེས་པའི་དོན་ཚན་ ༡༨ ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ ནས་བཟུང་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་བཀོད་ཡོད་པ་དང་།

ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་དུ་སྤྲུལ་སྐུའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ལོག་གི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་། མི་སྒེར་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ཐེ་གཏོགས་དང་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་མི་ཆོག[3] ཅེས་བཀོད་ཡོད་པ་ལ་གཞིགས་ན། བོད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་དེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མ་གཏོགས་གཞན་སུས་ཀྱང་བྱེད་མི་ཆོག་པར་ཡིན་པར་གསལ་པོ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཁོང་ཚོས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ལོག་གི་སྒྲིག་འཛུགས་ཞེས་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྒྲིགས་འཛུག་དང་བཙན་བྱོལ་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་སྡེ་སོགས་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་པས། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་དེ་རྒྱ་ནག་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་བཞིན་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། དཔེར་ན། ༧པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་པའི་ཡང་སྲིད་གསར་པ་ཞིག་རྒྱ་ནག་གིས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད།   དེང་སང་རྒྱ་ནག་གིས་མ་འོངས་པའི་༧རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དེ་ཡང་ཁོང་ཚོས་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་རྣམ་བཤད་བྱེད་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་རེད།   འདི་ནི་རྒྱ་ནག་གིས་ཆེད་དུ་བོད་མིའི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ལ་རྫོག་རོལ་གཏོང་བཞིན་པའི་རྣམ་པ་གསལ་པོ་ཞིག་རེད།

ཁ།   བོད་མི་བཙོན་འོག་ཏུ་འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཕྱིར་སློག་མི་བྱེད་པའི་དཀའ་ངལ།

བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་ལུགས་སྲོལ་ལྟར་ནསྐྱེ་བོ་གང་ཞིག་འཆི་ཁ་དང་། ཤི་མ་ཐག ཤི་རྗེས་བཅས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་སྣ་མང་ཞིག་སྤེལ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་རྡུང་རྡེག་ཚད་མེད་ཐོག་ནས་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་བཞིན་ཡོད་ལ། དེ་དག་ལས་མང་པོ་ཞིག་གི་སྐུ་ཕུང་ནང་མི་ལ་ཕྱིར་སློག་མི་བྱེད་པའི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་བཞིན་

3   བོད་མིའི་སྒྲིགས་འཛུགས་དྲ་བ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༧། ༠༢ །༠༤། https://www.bod.asia/2007/02/

ཡོད། དེའི་དཔེ་མཚོན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་སྤྲུལ་སྐུ་བསྟན་འཛིན་བདེ་ལེགས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་རྒྱ་ནག་གི་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་ཁོང་གི་སྐུ་ཕུང་ནང་མི་ལ་བརྟེས་སྤྲོད་མ་བྱས་པར་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་གློ་བུར་དུ་ཞུགས་འབུལ་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེའི་སྐོར་ཁོང་གི་ཚ་མོ་ཉི་མ་ལྷ་མོ་ལགས་ཀྱིས། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཁབ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་རྗོག་རོལ་དུ་བཏང་སྟེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཕུང་ཁྲིམ་མི་ལ་རྟེས་སྤྲོད་བྱས་མེད།[4] ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཁོང་གི་ཨ་མ་སྒྲོལ་དཀར་ལྷ་མོས་ཀྱང་། དང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གྲོངས་ཚུལ་ཐད་སྨན་ཁང་གི་བརྟག་དཔྱད་དཔང་ཡིག་དགོས་པ་དང་། གཉིས་པ་རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ནང་འཁོད་དོན་ལྟར་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྲིམ་མི་གཉེན་ཉེ་ཚོར་སྐུ་ཕུང་བདག་པོ་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་དགོས་པ། གསུམ་པ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཕུང་ཁོང་གི་ཁྲིམ་མི་ཚོར་རྟེས་སྤྲོད་དགོས་པ་བཅས་དོན་ཚན་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཞུ་གཏུག་བྱས་ཡོད་ཀྱང་ལན་འབྲས་གང་ཡང་བྱུང་མེད་ཚུལ་ཡང་བརྗོད་ཡོད།

གཞན་ཡང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་ས་གནས་བོད་མི་ཚོར་རིན་པོ་ཆེར་རྗེས་འཇུག་གི་མཆོད་འབུལ་བྱ་བཅུག་མེད་ལ། རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་པར་རིགས་བཤམས་མི་ཆོག་པ་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱག་བཏབ་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་གི་རིན་པོ་ཆེའི་དངོས་ཆས་རྣམས་གཞུང་བཞེས་ཀྱིས་མེ་ལ་བསྲེགས་པ་དང་། ཐ་ན་རིན་པོ་ཆེའི་གདུང་ཐལ་ཡང་གཞུང་བཞེས་བྱས་འདུག རིན་པོ་ཆེའི་རྗེས་འཇུག་ཚོས་རིན་པོ་ཆེ་རྗེས་དྲན་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཞིག་བཞེངས་འཆར་བྱས་པའང་ས་གནས་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་བཀག་སྡོམ་བྱས་འདུག[5] ཅེས་གསལ། འདི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་ཚོའི་ནང་མི་ལ་འཕྲད་བཞིན་པའི་དཀའ་ངལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་དད་མོས་རང་དབང་དང་འདས་མཆོད་རིག་གནས་བཅས་ལ་རྗོག་རོལ་གཏོང་བཞིན་པའི་དཔེ་མཚོན་གསལ་པོ་ཞིག་རེད།

ག བོད་ཀྱི་བྱ་གཏོར་རིག་གནས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན།

དེང་སང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གསར་ཤོག་ཁག་ཅིག་གི་ནང་རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ཀྱི་བྱ་གཏོར་རིག་གནས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཚུལ་སྐོར་གྱི་གསར་འགྱུར་རིགས་ཤིག་མཐོང་

4 བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་དྭ་ཚིགས་གསར་འགྱུར་ནང་གསལ། 03/08/2016

5 གོང་གསལ་མཆན་ ༩ པ་དང་མཚུངས།

རྒྱུ་ཡོད། དོན་དུ་བོད་ཀྱི་བྱ་གཏོར་རྣམས་ཇེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་འདུག དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནི་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་གཏོར་སྐྱོན་ཤུགས་ཆེན་བཏང་བའི་མཇུག་འབྲས་དང་། བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་མི་དམངས་རྣམས་གྲོང་ཁྱེར་དུ་གནས་སྤོས་བྱེད་དུ་བཙུག་པར་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་རྣམས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་དུ་རྒྱ་ནག་གི་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་དུ་བྱེད་བཞིན་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་གོམས་གཤིས་ལུགས་རྣམས་མང་བས་ཉུང་བཟས་ཀྱི་དཔེ་ལྟར་ཉམས་རྒུད་ཚབས་ཆེན་དུ་འགྱུར་བཞིན་པ། བོད་དུ་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་དང་འཛུགས་སྐྲུན་ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པའི་མཇུག་འབྲས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་དང་སྲོག་ཆགས་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་གནས་ལ་དོ་ཕོག་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད།

ནོར་ལེ་བོད་ཀྱི་རླུང་འཕྲིན་ཁང་གི་གསར་འགྱུར་ལས། བོད་མིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱ་གཏོར་གྱི་ལམ་ལུགས་ནི། རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་པའི་མཚར་འཛིན་གྱི་ལྟེ་གནས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ནས། དེང་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་རང་བཞིན་གྱི་དུར་འདུག་བྱེད་སྟངས་དེ་དེང་རབས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འདུ་འགོད་ཀྱི་ལག་ཆར་སྒྱུར་བཞིན་ཡོད་པར་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་མཁན་བྱུང་འདུག[6] ཅེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སླ་བ་ཚེ་རིང་ཤཱཀྱ་ལགས་ནས་བོད་མིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལམ་ལུགས་དེ་ཡུལ་སྐོར་བའི་སྣང་བ་སྤྲོ་སྐྱིད་ཀྱི་ལྟད་མོ་བལྟ་སའི་ཚོང་གི་ལྟེ་གནས་ལྟ་བུར་འགྱུར་བཞིན་པར་སྐྱོན་བརྗོད་གནང་བ་མ་ཟད། ཕེ་ཅིང་དུ་གནས་བཞུགས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་པ་པོ་འོད་ཟེར་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་གསེར་རྟའི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ནས། དུར་ཁྲོད་འདིར་སྐྱེ་བ་མི་རྟག་པ་མཚོན་ཆེད་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་རྒྱ་ཆེ་བྱས་དེ་ཡུལ་སྐོར་བ་རྣམས་ལ་གོ་རྟོགས་སྤེལ་ཐབས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ད་ཆ་དུར་ཁྲོད་དེ་གློག་བརྙན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་བ་མ་ཟད་ཁ་ཁྱེ་སེམ་པའི་དགོན་གྲོང་གི་འཚོ་བ་དེར་རྫོན་པའི་དམིགས་འབེན་དུ་ལྷུང་འདུག་ཅེས་སྐྱོན་བརྗོད་གནང་འདུག ཅེས་གསལ།

ང༌། ༧རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་པར་སྒྲིག་གཡོལ་མི་ཚོག་པའི་དཀའ་ངལ།

བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་ལུགས་སྲོལ་ལྟར་ན་སྐྱེས་བུ་གང་ཞིག་འཆི་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་

6 ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཟླ་ ༠༨ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་སྤེལ།

འཆི་སེམས་ཞེས་ཧ་ཅང་གི་གལ་ཆེན་པོ་བརྩི་བཞིན་ཡོད། དེར་བརྟེན་ནང་མི་དང་གཉེན་ཉེ་ཚོས་འཆི་དབུགས་ཆད་བཞིན་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩ་བའི་བླ་མའི་སྐུ་པར་བསྟན་ཏེ་དེ་ཉིད་སྒོམས་ཤིག་ཅེས་བརྗོད་དགོས། རྒྱུ་མཚན་ནི་གང་ཟག་ཐ་མལ་བ་དེ་འཆི་བའི་གནས་སྐབས་སུ་དངངས་སྐྲག་དང་འཇིགས་སྣང་མེད་ཅིང་། ཞེན་ཆགས་དང་བྲལ་བ། ལྷག་པར་དུ་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེས་ནས་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ལའང་མཐོ་རིས་དང་ཐར་པའི་གོ་འཕང་འཐོབ་ཐུབ་པའི་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་པར་སྨྲ།

དེར་བརྟེན་༧གོང་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནི་བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་གིས་ཚེ་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་སྐྱབས་མགོན་དུ་བརྩི་བཞིན་ཡོད་པས། བོད་མི་སུ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་མཐའ་མ་འཆི་དབུགས་ཆད་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་འཛུམ་མདངས་ཀྱིས་ཞུགས་པའི་ཁོང་གི་སྐུ་པར་མཐོང་གྲོལ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་མཇལ་འདོད་སྒོམ་པ་ཆུ་འདོད་ལྷར་ཡོད་པར་སྨོས་མེད་རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་བྱུས་འོག་ནས་ཁོང་གི་སྐུ་པར་རྣམས་བཀག་སྡོམ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པས། དེ་ནི་བོད་མི་འཆི་གསོན་གཉིས་ཀ་ལ་མཚོན་ན་བློ་ཕམ་གྱི་གནས་ཞིག་རེད་སྙམ།

གཉིས་པ། བཙན་བྱོལ་དུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་བྱེད་སྟངས་རྒྱུད་བཞིན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན།

བོད་གཞིས་བྱེས་གཉིས་སུ་གྱེས་རྗེས་༧གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བླ་ན་མེད་པའི་ཐུགས་རྗེའི་བཀའ་དྲིན་འོག བཙན་བྱོལ་ནང་དུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་རྣམས་ཉམས་པར་སླར་གསོ་དང་མི་ཉམས་རྒྱུན་འཛིན་གྱི་ཆེད་དུ་སློབ་གྲྭ་དང་གཞིས་ཆགས་དགོན་སྡེ་སོགས་མང་དུ་བཙུགས་ནས། རང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་ཐུན་མིན་གྱི་ངོ་བོ་རྣམས་ཡུལ་དུས་དང་གནས་སྟངས་ལ་མ་འཇེམས་པར་སྲུང་སྐྱོབ་གང་ཐུབ་ཅི་ཐུབ་བྱས་ཡོད།

འོན་ཀྱང་། དེང་སང་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་མི་གྲངས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཇེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་དང་གཅིག ཉམས་མྱོང་དང་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཕྱུག་པའི་རྒན་རབས་རྣམས་རྫོགས་འགྲོ་བ་དང་གཉིས། བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་ཚོས་རང་གི་སྐད་དང་ཡི་གེ་སོགས་ལ་དོ་དབྱིངས་མེད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཐུན་མིན་གྱི་རིག་གཞུང་དག་རིམ་བཞིན་མར་མེ་སྨུམ་ཟད་ཀྱི་དཔེར་ལྟར་འགྱུར་བཞིན་པ་ནི་བློ་འཚབ་བྱ་འོས་ཤིག་ཏུ་མཐོང་བས། སྐབས་བབ་བཙན་བྱོལ་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཉམས་རྒྱུད་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཉུང་བསྡུས་

ཞིག་གླེང་བར་བྱ།

ཀ༽ ཡུལ་དུས་གནས་སྟངས་ཀྱིས་རྐྱེན་པའི་དཀའ་ངལ།

བཙན་བྱོལ་བོད་མི་རྣམས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་ནས་བཟུང་གཞན་ཡུལ་གྱི་ས་ཐོག་ཏུ་གོམ་པ་དང་པོ་སྤོས་པ་ནས་བཟུང་གཞན་གྱི་རིག་གནས་དང་། སྐད་ཡིག ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས། ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་བཅས་ཀྱི་འོག་ཏུ་གཞན་དབང་སྟབས་བསྡུན་གྱི་སྒོ་ནས་མགོ་བོ་མི་སྒྱུར་ཐབས་མེད་ཡིན་པས། བོད་རང་གི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་མང་པོ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ལག་ལེན་ཐུབ་ཐབས་མེད་པར་ཉམས་རྒུད་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན། བོད་དུ་ས་ཁུལ་ཕལ་མོ་ཆེར་སྐྱེ་བོ་གང་ཞིག་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་སྐབས་ཕུང་པོ་དེ་བྱ་རྒོད་ལ་སྦྱིན་ནས་བྱ་གཏོར་བྱེད་པའི་ལུགས་སྲོལ་ཡོད།

འོན་ཀྱང་བཙན་བྱོལ་ནང་དུ་ཡུལ་དུས་གནས་སྟངས་གང་གི་ཆ་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡོང་ཐུབ་ཐབས་མེད་ལ། དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་དུར་འཇུག་དང་ཆུ་བསྐྱུར་སོགས་ཀྱང་བཙན་བྱོལ་ནང་ཡོང་ཐུབ་ཐབས་མེད་པས་དེའི་སྲོལ་ནི་རིམ་བཞིན་ཉམས་རྒུད་དུ་གྱུར་ཡོད། གཞན་ཡང་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུ་གང་སར་ཁ་འཐོར་དུ་གནས་པའི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་མི་ཞིག་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་རྗེས་ཉེ་འབྲམ་དུ་དགོན་སྡེ་དང་བླ་གྲྭ་སོགས་མེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས། མགྱོགས་བསྔོ་འབུལ་བ་དང་། འཕོ་བ་སྒྱུར་བ། རྗེས་བ་ཤཱར་བ། ཐོས་གྲོལ་འདོན་མཁན་སོགས་མེད་པའི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་འདས་མཆོད་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྲོལ་རྣམས་རིམ་བཞིན་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད།

ཁ༽ བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ལ་གོ་རྟོགས་དང་། དེའི་རིན་ཐང་། དེ་ལ་ལྷ་ཚུལ་བཅས་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བཞིན་པ།

བཙན་བྱོལ་དུ་ཡོད་པའི་མི་རབས་རྒན་པ་རྣམས་རིམ་བཞིན་རྫོགས་འགྲོ་བའི་སྐབས་འདིར། བོད་རིགས་ན་གཞོན་རྣམས་ཀྱི་ཁྲོད་རང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ལ་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་མཁན་མེད་པ་ལྟ་བུ་གྱུར་ཡོད། ངོ་སྤྲོད་དབེན་པའི་རྐྱེན་གྱིས་དེའི་སྐོར་གོ་རྟོགས་ཞན་པ་དང་། གོ་རྟོགས་ཞན་པར་བརྟེན་དེའི་རིན་ཐང་ཤེས་མཁན་

ཡང་དཀོན་པོ་ཆགས་ཡོད། ད་བར་ང་རང་གིས་མཐོང་ཐོས་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་བ་གསུམ་[7]གྱིས་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་འབུམ་རམས་པའི་ཉམས་ཞིབ་གནང་མཁན་བྱུང་འདུག་ཀྱང་། བོད་རིགས་ཁྲོད་དུ་ད་བར་དུ་སུ་ཡང་བྱུང་མི་འདུག རྒྱུ་མཚན་འདིས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ལ་བོད་རིགས་ཁྲོད་དུ་དོ་སྣང་མེད་པ་མཚོན་ཐུབ།

རྟ་ས་ཁུལ་དུ་གནས་བཞུགས་བོད་མིའི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ལ་མཁས་པ་ཀརྨ་གྲགས་པ་ལགས་ཀྱིས་ནོར་ལེ་བོད་ཀྱི་རླུང་འཕྲིན་ཁང་གིས་བཅར་འདྲི་[8]ཞིག་གི་ལན་འདེབས་ལ་བོད་དང་བཙན་བྱོལ་ནང་གི་འདས་མཆོད་ལ་གནམ་ས་ལྟ་བུའི་འགྱུར་བ་འདུག་ཅེས་གསུངས་འདུག དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ཁོང་གིས་བཟང་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་འདས་པོའི་ནང་མི་ལ་བརྩི་འཇོག་དང་གུས་བཀུར་མེད་པར། ཁྱིམ་མཚེས་ཚོས་ཐུགས་སྤྲོ་དང་བག་སྟོན་ལ་རོལ་བཞིན་ཡོད་ཚུལ་སོགས་བརྗོད་འདུག་པས། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་ཉིང་བཅུད་དུ་གྱུར་པ་ཡ་རབས་བཟང་སྤྱོད་དང་། བྱམས་སྙིང་རྗེ། གཞན་གཅེས་འཛིན་ཐེར་བ་ཐམས་ཅད་མིང་ཙམ་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་བོད་རིགས་ཚང་མས་བསམ་གཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད་སྙམ།

མཇུག་བསྡུའི་གཏམ།

གོང་དུ་ཁོ་བོས་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་འདས་མཆོད་རིག་གནས་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐོར་ཙུང་བསྡུས་ཤིག་བྲིས་ཡོད་ཅིང་། མདོར་བསྡུས་ན་ཕྱི་ནང་གི་རྐྱེན་གཉིས་ལ་ཐུག་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད། ཕྱིའི་རྐྱེན་ནི་ལྡོག་ཏུ་དཀའ་ནའང་ནང་གི་རྐྱེན་དེ་དག་བོད་མི་ཚང་མ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་ན། བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་རིག་གནས་གཙོས་པའི་བོད་ཀྱི་ཐུན་མིན་རིག་གཞུང་རྣམས་བདག་སྐྱོང་བྱེད་རྒྱུའི་འགན་འཁྲི་བོད་མི་ཚང་མར་ཡོད་པར་སེམས་སོ། །

7 Margaret Gouin, Tibetan Rituals of Death: Buddhist Funerary Practices Rory Brendan Lindsay, Liberating Last Rites: Ritual Rescue the Dead in Tibetan Buddhist Discourse Cuevas, The Hidden History of the Tibetan Book of the Dead

8 In Conversation with death rites expert and social worker: Karma Dakpa (youtube)

དཔྱད་ཡིག་ཁག་གི་དཔེ་ཐོ།

1 སྐལ་བཟང་། བོད་ཀྱི་འདས་མཆོད་སྐོར་ལ་ཞུང་ཟད་དཔྱད་པ།

2 བོད་པའི་དུར་མཆོད་རིག་གནས། མི་དམངས་དྲ་བ།

3 འཇིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། བོད་ཀྱི་དུར་སྲོལ་རིག་གནས་ལས་བྱ་གཏོར་སྐོར་རགས་ཙམ་གླེང་བ།

4 བོད་མིའི་སྒྲིགས་འཛུགས་དྲ་བ།

5 བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གྲི་དྲ་ཚིགས།

6 རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་ཚ་འཕྲིན།

7 ནོར་ཞེར་བོད་ཀྱི་རླུང་འཕྲིན་ཁང་གི་དྲ་ཚིགས།

8 In Conversation with death rites expert and social worker: Karma Dakpa (youtube)

9 Margaret Gouin, Tibetan Rituals of Death: Buddhist Funerary Practices

10 Rory Brendan Lindsay, Liberating Last Rites: Ritual Rescue the Dead in Tibetan Buddhist Discourse

11 Cuevas, The Hidden History of the Tibetan Book of the Dead

12 Spencer, Richard. China clamps down on Tibetan sky burials

13 Ma Ming, Roller. Vultures and sky burials on the Qinghai-Tibet Plateau

14 Edwards, Rosy. Here’s what’s involved in a Tibetan sky burial

བཙན་གྱོལ་བོད་མིའི་སྐད་ཡིག་གི་གནད་དོན་ཁག་ལས་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ “གི་སྒྲའི་”སྐོར་ལ་དཔྱད་པ།

སྐལ་བཟང་ཉི་མ།

ནང་དོན་གནད་བསྡུས།

ཚོམ་ཡིག་འདིར་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་“གི་སྒྲའི་”དབང་གིས་བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་འཕྲི་བ་དང་། ཁ་སྐད་ཡིག་སྐད་དུ་བསྲེས་པའི་དགག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ངོས་བཟུང་སྟེ། ད་ཕན་བཙན་གྱོལ་བོད་མིའི་ཤེས་ལྡན་པའི་ཁྲོད་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་“གི་སྒྲའི་”སྐོར་ལ་ལབ་གླེང་ཅི་བྱུང་དང་། བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་དང་དེང་རབས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་ལུགས་ནང་གསལ་བའི་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་སྐོར། དེ་དག་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཡིག་ཚགས་སྟོག་འདོན། ཐ་མ་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་འགྱུར་འགྲོས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་སྐད་ཡིག་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅི་འཐེབ་སྐོར་ལུང་རིགས་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཐག་བཅད་ཡོད།

གནད་ཚིག

བཙན་གྱོལ་བོད་མི། སྐད་ཡིག གི་སྒྲ།

དང་པོ། བཙན་གྱོལ་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཀྱི་“གི་སྒྲའི་”སྐོར་གྱི་གླེང་གཞི།

བཙན་གྱོལ་བོད་མིའི་སྐད་ཡིག་གི་གནད་དོན་ཁག་ལས་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་གི་སྒྲའི་སྐོར་ལབ་གླེང་བྱེད་པ་འདི་བརྗོད་གཞི་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གཏན་ནས་མིན། ཐོག་མར་ལོ་ངོ་བཅུ་ལྷག་གི་གོང་རོལ་ནས་བཙན་གྱོལ་བོད་མིའི་ཡིག་ཐོག་གི་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་གནས་བབས་ཐད་ལ་ལབ་གླེང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་བཙན་གྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཁྱབ་ཆེ་ཤོས་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་བོད་ཀྱི་དུས་བབས་གསར་ཁང་གི་དྲ་ཐོག་དང་ཁ་བརྡ་དྲ་ཐོག་ཏུ་རྩོམ་ཡིག་(གི་སྒྲའི་བཙན་འཛུལ་སློབས་འདུག ངག་དབང་རྡོ་རྗེ། གི་སྒྲའི་རང་བཙན་སླར་གསོ། དོན་གྲུབ་བཀྲ་ཤིས། གི་སྒྲ་ལས་འགྲོས་པའི་གཏམ། ར་ཀ་ཥ་བཀྲས་མཐོང་རིག་རྣམ། ཀི་སྒྲ་དང་ཀྱི་སྒྲ་གླེང་བ། ཨ་འབྲུག་དཀོན་མཆོག རང་ལུགས་རང་གིས་མདུད་པ་བཀྲུབ། མི་བུ་དགའ་སྐྱིད།)སོགས་རྩོམ་ཡིག་མི་ཉུང་བ་ཞིག་སྤེལ་བ་དང་དེ་དག་གི་གཤམ་དུ་མཆན་བཏབས་ནས་བགྲོ་གླེང་གནང་འདུག་པ་བཅས་ལ་བལྟས་ན་ཕལ་ཆེར་དེབ་མ་ཐུག་པོ་ཞིག་གི་ཚད་འདུག སྐབས་དེར་ཁོང་ཙག་གིས་

བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ཞེས་པའི་མིང་གིས་མ་བོས་པར་“གི་སྒྲ”ཞེས་བོས་ཏེ་རྩོད་པ་གནང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་རྫོད་གཞི་འདིའི་སྐོར་ལ་ཐོག་མར་རྩོམ་ཡིག་སྤེལ་མཁན་གྱིས་དེ་ལྟར་བོས་པར་རྗེས་ཟློས་བྱས་པ་དང་། ཡང་ན་ཕལ་མོ་ཆེ་ཡིས་དུས་ཐོག་གི་ཚོར་བ་ཙམ་མ་གཏོགས་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་སོགས་ལ་གཏུགས་ཞིབ་མ་བྱས་པས་ཡིན་ཡང་སྲིད་མོད། ཁོང་ཚག་གི་རྩོམ་ཡིག་གི་ཁྲོད་དུ། དཔེར་ན། མིང་ཡང་འདོགས་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། ཡིན་ཚུལ་བཤད་གི་ཡོད་པ་རེད། རྒ་དོན་ལ་ཕན་གི་རེད་བསམ་གྱི་འདུག ལབ་ཐུབ་གི་མ་རེད། ཟེར་གི་རེད། ཐག་གཙོད་གི་ཡིན་ལབ་ན་དེ་ཡོད་མ་རེད་ཟེར། ཐུབ་གི་མ་རེད། ཆགས་གི་ཡོད་པ་རེད་བཅས་སོགས་བྱ་ཚིག་གི་རྗེས་ཀྱི་“གི་སྒྲའི”སྐོར་ལབ་གླེང་བྱས་འདུག་པས། དོན་གྱིས་མིང་འདི་དང་དོན་མཐུན་པ་ཡིན།

དེ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བོད་ཁྱིམ་སློབ་གྲྭའི་ནང་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ལ་བཀའ་ཆོས་གནང་བའི་སྐབས། གཞན་ཡང་ང་ཀྱི་ནི་དང་། ངས་གི་ནི་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཧོབ་སྟེ་བལྟས་ན་གནད་འགག་དེ་ཙམ་མེད་ཀྱང་། ད་བ་ས་ཀྱི་གང་གི། ཞེས་པའི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲོས་དང་མི་མཐུན་པས། སྐད་ཆའི་ཞར་དང་ཞོར་དུ་ཚིག་དེ་དག་སླེབས་སྐབས་ཡིག་སྐད་དེ་ཉམས་འགྲོ་གི་ཡོད། ཡིག་སྐད་བརྒྱབ་ཅེས་བརྗོད་སྐབས་ལམ་སང་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་གློག་པ་ལྟར་བཤད་དགོས་དོན་མེད། འོན་ཀྱང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲོས་དང་བསྟུན་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡག་པོ་ཡོད། ང་ཚོ་ལ་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་ཕྱག་དཔེ་རྣམས་གཅིག་གྱུར་ཡིན། ཁོང་རྣམས་དངོས་སུ་མཇལ་ནས་བཀའ་མོལ་ཞུས་ན། ཨ་མདོ་བས་ཨམ་སྐད་དང་། ཁམས་པས་ཁམས་སྐད་སོགས་སྐད་ཀྱི་གདངས་འདྲ་མིན་གསུངས་ཀྱང་། ཡི་གེ་འབྲི་སྐབས་ཐམས་ཅད་གཅིག་གྱུར་ཆགས་ཡོད། དེང་སྐབས་རང་རང་གི་སྐད་དེ་ཉིད་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བྲིས་ཡོང་བ་ནི་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དག་གིས་དེ་ལྟར་མཛད་གནང་མི་འདུག ཕྱིས་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་མཁན་རྣམས་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་ཡོད་ན་གནས་ཚུལ་ཐ་དད་ཡིན། དེ་ནི་ཧ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན།[1] ཞེས་སོགས་དེང་སྐབས་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པའི་ཕྲད་གི་ཡུལ་ལུང་སོ་སོའི་ཁ་སྐད་ཀྱི་འགྲོས་ལྟར་ཡིག་སྐད་དུ་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་གི་སྒྲ་སྦྱོར་དང་དོན་སྦྱོར་གང་ལའང་མི་མཐུན་པར་བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་ཡིག་སྐད་ཉམས་འགྲོ་བའི་སྐོར་ནས་འཕྲོས་བཤད་ནན་པོ་གནང་ཡོད།

1 ༧དགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་གསུང་། བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ངོ་སྤྲོད་སྙིང་ཏིག དེབ་ཐེང་གསུམ་པ། རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་ཤེས་ཡོན་ལྷན་ཚོགས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩། ཤོག ༥༣

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ལོར་བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བྱང་ཨ་རིའི་གཟའ་མཇུག་སློབ་གྲྭའི་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ་ཅེས་པ་སྔོན་འགྲོ་ནས་འཛིན་རིམ་གཉིས་པ་བར་གྱི་སློབ་དེབ་འགྲེམས་སྤེལ་གནང་བ་དང་། དེའི་འགོ་མཐུད་དུ་སློབ་དེབ་དེ་དག་གི་སྐོར་ལ་ལབ་གླེང་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པའི་ཁྲོད་དུ“ང་སྒྲུང་དེབ་ཀློག་གི་ཡོད། ང་ཨ་རིར་སྡོད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཇ་འཐུང་གི་ཡོད། ཁྱེད་རང་གཉིད་ཉལ་གྱི་འདུག ཁྱེད་རང་སྦྱོང་ཚན་འབྲི་གི་འདུག ཁོང་བརྙན་འཕྲིན་ལྟ་གི་འདུག ཁོང་ཁ་ལག་ཟ་གི་འདུག”ལྟར་སྦྱར་བའི་གི་སྒྲ་དག་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་དང་མི་མཐུན་པའི་སྐོར་ནས་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་གླེང་གཞི་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་དྲ་ཐོག་ཏུ(ཡིག་ནོར་འགའ་ཞིག་ལ་དག་བཅོས། འབྲིང་བ་འཛིགས་མེད། བཀའ་ཤག་སྐབས་ ༡༥ པས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་གནོར་བཤིག་བཏང་། ནམ་མཁའ། བྱང་ཨ་རིའི་གཟའ་མཇུག་སློབ་གྲྭའི་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ་ཟེར་བ་འདི་རེད། བསྟན་འཛིན་རབ་དགའ)སོགས་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་ནས་རྩོམ་ཡིག་སྤེལ་ཡོད།

འདི་ལྟར་དགག་སྒྲུབ་རིམ་པའི་རྩོད་གླེང་རྒྱུན་མཐུད་ནས་བྱུང་དང་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནས་སུ་ལྷག་ཡོད་མོད། དེང་སྐབས་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཡིག་རྩོམ་ཐོག་ཡི་གེ་བ་མང་པོ་ཞིག་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་གི་སྦྱོར་བར་ཟེ་ཚོམ་དང་ག་གྱ་གང་ཡང་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། མ་དག་རྒྱུད་འཛམ་གྱི་སྦྱོར་བ་འདི་སུ་མཐུད་རྩོམ་བཞིན་ཡོད་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེང་སྐབས་གཞོན་རབས་པའི་ཁྲོད་དུ་བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་ཏུ་གི་སྒྲ་སྦྱར་ནས་དུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་དང་ཁ་སྐད་ཇི་བཞིན་འབྲི་བར་ཚམ་ཚོམ་མི་བྱེད་པར་དགག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞིག་མངོན་བཞིན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད།

གཉིས་པ། སུམ་ལུགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་གི་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ངོས་འཛིན་ཚུལ།

བོད་ཀྱི་སྐད་ལུགས་ལ་བྱ་ཚིག་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་བྱ་བ་ཞིག་བྱ་འགྱུར་དང་བྱེད་བཞིན་པ། བྱས་ཟིན་པ་བཅས་དུས་གསུམ་གྱི་བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་བྱེད་ཚིག་གི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡོད་ལ། དུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་གང་དེའི་རྣམ་འགྱུར་དུས་གསུམ་གང་དུ་གཏོགས་མིན་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ་པས། བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་གྱི་འགྲོ་ལུགས་ནི་བོད་སྐད་ཀྱི་རྩ་བའི་རྨང་གཞི་གལ་ཆེ་བ་གཅིག་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་བྱ་ཚིག་གི་འགྲོས་དེ་ལ་སུ་རབས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་འགྲེལ་ཁག་ཏུ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའི་དུས་གསུམ་

ཀྱི་སྒྲོར་བ་ཞིག་གསུངས་ཡོད་ལ། སྤྱིར་སྔ་རབས་སུ་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་ཧ་ཅང་མང་མོད། ཀརྨ་སི་ཏུའི་《སུམ་རྟགས་འགྲེལ་ཆེན་མཁས་པའི་མགུལ་རྒྱན་མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས》ནི་དེ་དག་ལས་བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་རྒྱས་ཤོས་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། འདིར་ཡིག་ཚོགས་མང་པོ་བསྐྱུང་ཕྱིར་སི་ཏུའི་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པར་ཁུངས་བཙལ་རྒྱུ་ཡིན།

སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་སྔོན་འཇུག་གི་ཅིའི་ཕྱིར་འཇུག་པ་སྟོན་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཚིག་རྐང་གཉིས་པ་མ་ནིང་གཉིས་ཀ་ད་ལྟར་ཆེད།། ཅེས་པ་འགྲེལ་སྐབས་འདིར་ནི་དོན་གྱིས་བདག་བྱེད་པའི་ཚིག་ཡིན་ཡང་གཞན་གྱི་སྒྲ་ལ་དེ་དང་ཤེད་མཚུངས་སྦྱར་རྒྱུ་མེད་པས་གོང་སྨོས་བདག་སྒྲའི་ཁོངས་སུ་སྡུད་པར་མི་འོས་པའི། གཅར་གྱིན་གནང་ངོ་།། གཅར་བཞིན་པའོ།། དགྲི་ཡིན་འདུག་གོ། དགྲི་བཞིན་པའོ།། ལྟ་བུ་སྔར་སྨོས་པའི་བདག་སྒྲའི་བྱེད་ཚིག་དེ་རྣམས་ཉིད་བརྗོད་ཚུལ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པས་དཔེར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།[2] ཞེས་གསུངས་པས། ད་ལྟར་ཆེད་ཅེས་པ་སྔོན་འཇུག་མ་ནིང་ག་ད་གཉིས་བྱེད་འགྲེལ་ལས་ཚིག་གི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་དུས་ད་ལྟ་བར་འཇུག་པ་བསྟན་པ་དང་། མོ་ནི་བདག་ད་མ་འོངས་ཕྱིར།། ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་སྔོན་འཇུག་གི་མོ་ཡིག་སྔར་བཤད་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བས་མ་བསྡུས་པའི་དུས་ད་ལྟ་བར་འཇུག་པ་ནི། མ་ནིང་གི་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་སྨོས་མ་ཐག་པའི་བྱ་བྱེད་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་མི་དད་པ་གཉི་གའི་བྱེད་ཚིག་རྣམས་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྐྱར་བ། འཁལ་བཞིན་པ། འཁལ་གྱིན་སྣང་། འཁུར་བཞིན་པ། འཁུར་གྱིན་སྣང་། འཁྱུད་བཞིན་པ། འཁྱུད་གྱིན་འདུག་སོགས་དང་། འཁར་བཞིན་པ། འཁར་གྱིན་འདུག འཁུན་བཞིན་པ། འཁུན་གྱིན་འདུག འཁོད་བཞིན་པ། འཁོད་གྱིན་སྣང་། སོགས་སྔ་མ་བཞིན་རྒྱས་པར་སྦྱར་ནས་རྟོགས་པར་བྱའོ།།[3]

སྔར་བཤད་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བས་མ་བསྡུས་པའི་དུས་མ་འོངས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ནི། རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་བྱེད་པོ་གཞན་མེད་པ་དང་རགས་པར་བྱ་བྱེད་

2 སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ། སུམ་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་མཁས་པའི་མགུལ་རྒྱན་མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩། ཤོག ༡༦༩

3 སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ། སུམ་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་མཁས་པའི་མགུལ་རྒྱན་མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩། ཤོག ༡༩༡

ཐ་དད་དུ་མི་སྣང་བའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཚིག་རྣམས་ཏེ། དཔེར་ན། ཁྲིམ་ལ་འཁར་བར་འགྱུར། གཞན་ལ་འཁྲུར་བར་འགྱུར། ཡུལ་དུ་འཁྲུམས་པར་འགྱུར་སོགས་དཔེ་མང་པོ་བཀོད་དེ་མོ་ཡིག་འབྲེད་མེད་ལས་ཚིག་གི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའི་དུས་མ་འོངས་པར་གསུངས་ཡོད། ཤིན་ཏུ་མོ་ནི་མཉམ་ཕྱིར་རོ།། ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་མཁས་པར་གྱུར། མཁས་བཞིན་པ། མཁས་པར་འགྱུར།[4] ཞེས་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའི་དུས་གསུམ་གའི་དཔེར་བརྗོད་བཀོད་ཡོད་པ་བཅས་ལ་བལྟས་ན། མཁས་པ་འདི་དག་གི་གཞུང་དུ་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་གང་ལ་ངོས་འཛིན་པ་གསལ་ལ།

ཕྱར་གྱི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བ་ཞེས་པའི་སྐོར་ལ་བརྡ་སྤྲོད་སློབ་རྣམས་གཅིག་མཐུན་གྱི་དགོངས་པ་བཞེས་ཕྱོགས་ཤིག་ཡོད་པར་མི་སྣང་སྟེ། ཚུལ་འདིར་གྲན་པཎྜ་ཀྱལ་མཚན་མཆོག་གིས་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་ནས་བཅོ་བརྒྱད་བར་རྟགས་འཇུག་གི་སྔོན་འཇུག་ཅི་ཕྱིར་འཇུག་གི་གཞུང་འདི། མ་ནིང་གཉིས་ཀ་ད་ལྟར་ཆེད། ཅེས་པའི་ད་ལྟར་ཞེས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་མཚན་གཞི་དངོས་པོ་བདག་ལ་མ་ནིང་ག་ད་འཇུག་པ་ལས་ཐ་དད་པ་ཞིག་དགོས་སྙམ་ནས་མ་སྙེད་པར་བརྗེན། འགའ་ཞིག་གིས་མ་ནིང་གི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་ད་ལྟ་བ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཟེར་ཏེ། མ་ནིང་ནི་ལྟ་བ་ལས་མ་འོངས་པར་མང་བ་འཇུག་པ་ཡིན་པས་མི་འཐད། འགའ་ཞིག་གིས་མ་ནིང་ད་ལྟ་ལ་འཇུག་པ་མི་འདུག་ཅེས་ཟེར་བ་བདེན་ཏེ་དངོས་པོ་བདག་ལས་ཐ་དད་པ་ཞིག་གཞག་རྒྱུ་མ་བྱུང་བས་དེ་སྐད་བརྗོད་པ་ཡིན། ཞེས་དང་།

འགའ་ཞིག་གིས་མ་ནིང་ད་ཡིག་བདག་དང་ད་ལྟ་གཉིས་ཀའམ་ད་ལྟ་བ་ལ་འཇུག་པ་མི་འདུག་ཟེར་བ་ཡང་བདེན་ཏེ། མ་ནིང་ག་ཡིག་ལ་གཅད་བྱ། གཅོད་བྱེད། བཅད་ཟིན། ཆོད་ཅིག་སོགས་མ་འོངས་པར་མ་ཟད་ད་ལྟ་བ་ལ་འདས་པ་ལས་མང་བ་འཇུག་ཀྱང་མ་ནིང་ད་ཡིག་གིས་སྙེད་ནས་མ་སྙེད་པས་སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་དུ། དགག་བྱ། དགག་བྱེད། ཅེས་མ་ནིང་སྐབས་བཀོད་པ་ཡང་མ་ནིང་ག་ཡིག་ལྟར་ད་ཡིག་ཀྱང་འདས་པ་ལས་ད་ལྟ་བ་མང་བ་འཇུག་དགོས་སྙམ་ནས་མཚན་གཞི་མ་ཐོབ་པའི་ཡིད་རྟེན་དཀའ་བའི་དཔེར་བརྗོད་ཡིན། དེ་བཞིན་འགའ་ཞིག་གིས། དཀྲུམ་བྱ། དཀྲུམ་བྱེད། བཀྲུམས། བཀྲུམས་ཤིག་ཅེས་བཀོད་པ་ཡང་དགག་པ

4 སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ། སུམ་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་མཁས་པའི་མགུལ་རྒྱན་མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩། ཤོག ༡༥༩

པོ་ཞེས་པ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། གད་མོ་བགད་བྱ། དགོད་བྱེད། བགད། དགོད་ཅིག་ཅེས་པ་ཡང་དག་ཆ་ཕྱིས་བྱུང་གསར་པ་ལས་སྔོན་གྱི་དཔེ་རྙིང་ལ་མེད་པས་བརྟག་དགོས་སོ། མ་ནིང་གི་ད་ལྟར་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ནི་བདག་ལས་ལོགས་སུ་གཞག་རྒྱུ་ཚད་ལྡན་ཞིག་མ་བྱུང་བར་བརྟེན་ནས་སི་ཏུས་ཀྱང་སྔོན་འཇུག་མ་ནིང་བདག་ལ་འཇུག་པའི་མཚན་གཞིའི་དཔེར་བརྗོད་བདག་ལས་ལོགས་སུ་ཚད་ལྡན་གཞག་རྒྱུ་མ་རྙེད་པར་བརྟེན་བདག་གཞན་གཉིས་ཤེད་མཚུངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་ཡིན་ཞེས་ཤེད་མཚུངས་སམ་སྟོབས་མཚུངས་ཀྱི་བཤད་པ་འདི་མ་ནིང་སྔོན་འཇུག་བདག་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཐ་དད་པར་ད་ལྟ་བ་ལ་འཇུག་པའི་མཚན་གཞི་གཞག་རྒྱུའི་ཆེད་དབུ་བདེ་པའི་བཤད་པ་སྣན་འཇེབས་སྒྲ་ཐབས་ཀྱིས་འབྲིད་པ་ཞིག་ཡིན།[5] ཞེས་ཁ་ཅིག་མང་པོ་ཡོད་པར་གསུངས་པས་ཤེས་ལ།

སུར་གྱི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་བསྒྱུར་བ་ཞེས་པར་གོ་ལེན་སྟངས་ཐད་གཙན་ཞུལ་མཁྱེན་རབ་འོད་གསལ་མཆོག་གིས། མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟ་བ་གཉིས་གཟུགས་གཅིག་པའི་འགྲུབ་དང། འགྲུར། འབྱུང་། འཆར། འཆི་སོགས་དང་། འདས་པ། གྲུབ། གྱུར། བྱུང་། ཤར། ཤི་སོགས་ལྟ་བུ་ཡིན། དུས་གསུམ་འདི་རིགས་ཀྱི་མ་འོངས་ད་ལྟ་གཉིས་གང་ཡིན་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་སྟོན་དགོས་པ་དང་། འདས་པ་ནི་ཚིག་གྲོགས་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར་ཚིག་དེ་གས་སྟོན་པ་ཡིན། དཔེར་ན། ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ། ཉི་མ་འཆར་བཞིན་པ། ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟ་བུས་མཚོན་གཞན་པ་ཀུན་ལ་དེ་ལྟར་རིགས་བསྒྲེ་བར་བྱའོ།།[6] ཞེས་གསུངས་ཡོད་ལ། འདི་ནི་རྨད་བྱུང་ལེགས་བཤད་དུ་མཐོང་ལ། སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་བཀོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་ཁག་ལ་མཚོན་ན། མོ་འ་ཡིག་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའི་དུས་ད་ལྟ་བར་འཇུག་དཔེ་ལ་འཁྱུར་ཀྱིན་སྣང་དང་འཁྱུད་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། མོ་འ་ཡིག་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བའི་མ་འོངས་པར་འཇུག་པའི་དཔེ་ལ་འཁྱེར་བར་འགྱུར་དང་འཁྲུམ་པར་འགྱུར་ལྟ་བུ་སོགས་ཁྲིན་དཔེར་བརྗོད་བརྒྱད་ཙམ་བཀོད་ཡོད་པ་ལས་བརྒྱ་ཆ་གོ་གྲངས་ཙམ་གྱི་བྱ་བྱེད་གཉིས་གཟུགས་མི་འགྱུར་བའི་བྱ་ཚིག་ཞེ་གཅིག་བཀོད་པ་ལས་ཀྱང་ཤེས་སོ།།

---

5 འགོས་པདྨ་རྒྱལ་མཚན། བརྡ་སྤྲོད་པའི་གྲུབ་མཐའི་གླེང་བརྗོད་ཆེན་མོ་འཛམ་གླིང་རྒྱན་གཅིག ལྷར་ན་ཞི་འཚོ་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠། ཤོག ༡༩༢-༡༩༣

6 མཁྱེན་རབས་འོད་གསལ་གྱི་གསུང་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༢། ཤོག ༢༤༣

གསུམ་པ། དེང་དུས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་དུ་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་ཚུལ།

དེང་དུས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་ལབ་ན་གང་ཞིག་ལ་གཞི་འཛིན་དགོས་པ་མི་ཤེས་པ་ཞིག་རེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི་སྔར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་ཕལ་ཆེ་བ་ཁྲིད་རྒྱུན་ནས་འགྲེལ་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འདུ་ཡོད། དེང་དུས་སྔར་ལུགས་ལྟར་གཞུང་སྟ་ཕྱིའི་བར་ལ་འབྲེལ་བ་དེ་ཙམ་མེད་པར་སྣང་བ་དང་། དེང་སྐབས་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་རྩོམ་མཁན་དག་གིས་སུམ་རྟགས་གཉིས་སྔར་ལྟར་འགོ་ནས་མཇུག་བར་འགྲེལ་བ་མིན་པར་བརྡ་སྤྲོད་པའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་གསར་པ་དང་གནད་འགག་རྣམས་ཕྱོགས་གང་ས་ནས་གླེང་སློང་བྱེད་པས་རེད་སྙམ།

འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་གོང་བསྒྲིགས་ན་བོད་ནང་དུ་དེང་དུས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་གི་ཁྲོད་ནས་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་སྐོར་གླེང་བ་སྔ་ཤོས་ནི་ཕལ་ཆེར་ཨ་ལགས་དོར་ཚང་གི་<<བརྡ་སྤྲོད་དོན་འགྲེལ་ཟབ་གནད་ཀུན་གསལ་>>ཡིན་པ་འདྲ། མཁས་པའི་དབང་པོ་དོར་ཞི་མཆོག་གིས། དུས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་ཞེས་པ་ནི། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་ཅི་རིགས་དང་བསྡེབས་ནས་བྱས་ཟིན་འདས་པ་དང་། བྱེད་བཞིན་ད་ལྟ་བ། བྱ་འགྱུར་མ་འོངས་པའི་དོན་མ་འདྲེས་གསལ་བར་མཚོན་པའི་སྒྲ་ཁྱད་པར་བ་སྐོར་ཅིག་སྟེ། བྱས་ཟིན་འདས་པ་མཚོན་པའི་ཚིག་གྲོགས། ཟིན། ཚར། གྱུར། གྱུར་ཏོ། བྱས་སོ་སོགས་དང་། བྱེད་བཞིན་ད་ལྟ་བ་མཚོན་པའི་ཚིག་གྲོགས། གོ་ངོ་དོ་ནོ་སོགས་རྫོགས་ཚིག་སྐོར་དང་། བྱེད་གིན་ཡོད། བྱེད་ཀྱིན་འདུག་སོགས་དང་། བྱ་འགྱུར་མ་འོངས་པ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། འགྱུར། འགྱུར་རོ། རྒྱུ་ཡིན། བྱེད་ལས་སྔོན་པའི་བྱེད་དང་། བྱ་ལས་སྔོན་པའི་བྱ་དང་། བྱའོ་སོགས་སོ། གོང་གི་ཚི་གྲོགས་ཟླས་ཀྱི་གྱུར། གྱུར་ཏོ། བྱས། བྱས་སོ། འགྱུར། འགྱུར་རོ། བྱེད། བྱ། བྱའོ། སོགས་བྱ་ཚིག་དང་ལྷན་དུ་སྦྱོར་ཆེ། སྔོན་དུ་པར་དང་བར་གྱི་སྒྲ་འཛོག་དགོས། དཔེར་ན། གྲོལ་བར་གྱུར། མཐོང་བར་གྱུར་ཏོ། བསྒྲུབ་པར་བྱས། བཅད་པར་བྱས་སོ། འབྱུང་བར་འགྱུར། ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། ། སློབ་པར་བྱེད། བསྒོམ་པར་བྱ། འགྲོ་བར་བྱའོ་ལྟ་བུ་དང་། ཟིན། ཚར། གོ་ངོ་སོགས་རྫོགས་ཚིག་དང་། བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱུ་ཡིན་སོགས། བྱ་ཚིག་རྐྱང་བའི་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བསྒྲུབས་ཟིན། བྲིས་ཚར། གློག་གོ གཟུང་ངོ་། སློབ་གིན་ཡོད། བལྟ་རྒྱུ་ཡིན། ལྟ་བུའོ། དུས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་འདིའི་རིགས་བྱ་ཚིག་མིན་པའི་

ཐ་སྙད་སྐོར་ཅིག་བྱ་ཚིག་ཏུ་བསྒྱུར་བའི་ནུས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་མོད། དེ་སྐོར་རྗེས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།[7] ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་དང་། གལ་སྲིད་ཁོང་གི་གཞུང་འདི་ཉིད་དེང་དུས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་དུ་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་སྐོར་གསུངས་པ་དང་པོ་ཡིན་ན། གཞུང་འདིར་ཡིག་ཐོག་ཏུ་ཐུར་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པའི་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་རིགས་མ་གཏོགས་གི་སྒྲ་སྦྱོར་མེད་པ་གསལ་ལ།

སྐལ་བཟང་འགྱུར་མེད་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་<<བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་ཁྲིད་རྒྱུན་རབ་གསལ་མེ་ལོང་།>>ལས། དུས་ཕྱིས་གྲོང་པའི་ཕལ་སྐད་དང་ཉེ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རྩོམ་ཡིག་མི་ཉུང་བ་ཞིག་དུ་མཐའ་རྟེན་ཚིག་གྲོགས་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་སྟོན་གྱི་ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན། (~པ་ཡིན།) (~རྒྱུ་ཡིན།) གིས་དུས་མ་འོངས་པ་སྟོན་པ་དང་། (~ཀྱི གི་གྱི) འདུག) (~ཅིང་འདུག) གིས་(ད་ལྟ་བ་)སྟོན་པ། (~པ་ཡིན) (བྱུང་(སོང་)གིས་འདས་པ་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་རེད།

མ་འོངས་པ།	ད་ལྟ་བ།	འདས་པ།
ལྟ་བ་ཡིན།	ཡོང་གི་འདུག	བལྟས་པ་ཡིན།
བྱེད་པ་ཡིན།	བྱེད་ཀྱིན་འདུག	བཟུང་བ་ཡིན།
གཏོང་རྒྱུ་ཡིན།	བྱེད་ཅིང་འདུག	ཤར་བྱུང་།
རྒྱག་རྒྱུ་ཡིན།	ལྟ་ཞིང་འདུག	ཤེས་སོང་།

ཞེས་བཀོད་ཡོད།[8] གཞུང་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་(༡༩༨༡)བརྩམས་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ནི་ཕལ་ཆེར་གི་སྒྲ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་དུ་དྲངས་ཏེ་གླེང་བ་ཐོག་མ་ཡིན་ལ། ཡིན་ཡང་ཁོས་ཀྱང་དུས་ཕྱིས་གྲོང་པའི་ཕལ་སྐད་དང་ཉེ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་མཐའ་བརྟེན་ཚིག་གྲོགས་འདི་དག་སྦྱོར་བ་ནི་ཕལ་སྐད་དང་ཉེ་བའི་གསལ་བཤད་གནང་ཡོད།

---

7 ངོར་ཞི། བརྡ་སྤྲོད་དོན་འགྲེལ་ཟབ་གནད་ཀུན་གསལ། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩། ཤོག ༡༥༢-༡༥༣

8 སྐལ་བཟང་འགྱུར་མེད། བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་ཁྲིད་རྒྱུན་རབ་གསལ་མེ་ལོང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡། ཤོག ༤༡༦-༤༡༧

དེ་ནས་ལོ་བཅུ་ཕྲག་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་བཀྲ་ཤིང་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བརྩམས་པའི་<<བརྡ་སྤྲོད་གཞུང་ལ་འཇུག་པའི་ཉམས་སྣང་།>>ཞེས་པ་ལས། དུས་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་སྣ་ཚོགས་པ་བརྒྱད་འཆད་པར་འདོད་དེ། བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། དུས་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་རིགས་གསུམ། དུས་གསུམ་ལ་བལྟོས་ནས་བཏགས་པའི་བྱ་བ་མིང་འགྱུར་རིགས་གསུམ། དུས་དང་དངོས་པོའི་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་བཅས་སོ།།

དང་པོ། འདས་པའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་པ་སོང་ཚར་ཡོད་ཟིན་ནས་གྲུབ་ཐོན་ཐལ་གྱུར་བྱུང་རེད་ཡིན་སོགས་སོ། །

གཉིས་པ། ད་ལྟ་བའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་ནི། གིན་གི་ཀྱི་ན་ཀྱི་ཡི་ཡོད་བཞིན་སྣང་སྲུས་འདུག་སོགས་སོ། །

གསུམ་པ། མ་འོངས་པའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་འགྱུར་ཡོང་ཚོག་འདོད་གི་ཀྱི་གྱི་ཡི་ཡིན་རྒྱུ་སོགས་དང་། སྐུལ་ཚིག་གི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱང་མ་འོངས་པར་བསྡུས་ནས། ཅིག་ཤིག་ཞིག་ཤོག་དགོས་ཐུབ་གྱིས་སོགས་ཡོད་དོ།།[9] ཞེས་བཀོད་དེ། བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་གཞན་མང་པོ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་གི་སྒྲ་དུས་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ཀའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་བཀྲངས་ཡོད་ལ། ད་དུང་དེབ་གཞན་དུ་མཐོང་ཡང་ཨ་ལགས་དོར་ཞིའི་གསུང་བཤུས་པ་ཙམ་མོ།།

བཙན་བྱོལ་ནང་དུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་ཐུབ་བསྟན་མཆོག་སྒྲུབ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་<<བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་གནས་ལ་དཔྱོད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།>>ལས། བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་སྐོར་བཀོད་པར་བྱ་ཚིག་གཙོ་བོ་དང་། བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་དང་། སྦྱོར་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད་གསུམ་བྱ་ཚིག་གི་ཚོགས་པའི་ཡ་གྱལ་ཡིན་ཞིང་། འདི་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་འདུས་པ་ལས་བྱ་ཚིག་གི་ཚོགས་པ་འགྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པར་མཐོང་།[10] ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡི་དཔེར་བརྗོད་དུ། ཕྱིན་པ་ཡིན། འགྲོ་གི་ཡོད། འགྲོ་གི་ཡིན། ཕྱིན་པ་རེད། འགྲོ་གི་འདུག འགྲོ་གི་རེད། (འགྲོ་ཡི་འདུག) འགྲོ་གི་རེད། ད་དུང་བྱས་པ་ཡིན། བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བྱ་གི་ཡིན་དང་། བྱས་པ་རེད། བྱེད་ཀྱི་འདུག

9 བཀྲ་ཤིང་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། བརྡ་སྤྲོད་གཞུང་ལ་འཇུག་པའི་ཉམས་སྣང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཤོག ༢༥༣

10 ཐུབ་བསྟན་མཆོག་སྒྲུབ། བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་གནས་ལ་དཔྱོད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠། ཤོག ༥༠-༥༡

བྱ་གི་རེད།[11] ཅེས་སོགས་བཀོད་དེ། གི་སྒྲ་ནི་བྱ་ཚིག་གཙོ་བོ་དང་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་གཉིས་ཀྱི་བར་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་གྲོགས་བྱེད་མཁན་དུ་ངོས་བཟུང་ཡོད། ཁོང་གི་འདི་དཔལ་ལྡན་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༨ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་གཞི་རིམ་གོང་མའི་འཛིན་གྲྭ་བཅུ་གཅིག་གི་སློབ་དེབ་ནང་དུ་བདམས་བཀོད་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར་དགེ་བཤེས་ཐུབ་བསྟན་སྨིན་པས་བརྩམས་པའི་<<བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་བསྒྲིགས་སྨྲ་སྒོའི་ལྡེ་མིག>>ལས། བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་སྡུད་སྐོར་གསུངས་པའི་སྐབས་སུ་དབྱེ་བ་གསུམ་དཔྱར་བའི་གསུམ་པར་བྱ་ཚིག་ལ་བྱ་བའི་གནས་སྐབས་བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བ་ཞེས་པར་གི་སྒྲའང་བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་སྡུད་ཡིན་པར་གསུངས་པ་མ་ཟད། དེ་ཡང་ཁ་སྐད་ལ་ཀྱི་གྱི་གི་གསུམ་གང་རུང་གི་སྒྲ་ཐོན་ཏེ་སྨྲ་བར་གསུངས་པ་དང་། གི་སྒྲ་སོགས་དང་ཀྱིན། བཞིན་བཅས་ཀྱི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་དོན་གཅིག་མིན་ཐད་དོགས་སློང་ཡང་གནང་ཡོད། གཞན་ཡང་གཞུང་རེ་ཟུང་དུ་བཀོད་འདུག་མོད་སྐལ་བཟང་འགྱུར་མེད་ཀྱི་དེ་བཤུས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ།།

བཞི་པ། བཙན་བྱོལ་གྱི་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་གི་སྒྲ་ཡི་དགག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་སྐོར།

བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཡིག་ཐོག་ཏུ་རྒྱུགས་ཆེ་བར་གྱུར་བའི་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་"གི་ཡིན"དང་"གི་ཡོད"སོགས་ནི་སྔར་ནས་བོད་མིའི་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་གདའ་ལ། དེ་ཡང་བོད་ལ་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཡུལ་སྐད་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། དབུས་གཙང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁ་སྐད་ཅིག་ཡིན་པར་སྣང་ངོ།། བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་ཁ་སྐད་གཉིས་བར་དབྱེ་ཁྱད་ཡོད་པའི་ཚིག་གམ་ངག་གིས་བྱ་བ་བརྗོད་པའི་བྱ་ཚིག་གི་མཐའ་མར་འཇུག་པའི་ཚིག་གྲོགས་ལ་བཤད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ང་འགྲོ་གི་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འགྲོའི་མཐར་འཇུག་པའི་གི་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་ཚིག་གམ་ངག་གམ་བརྗོད་པ་གཅིག་གི་བྱ་བ་གསལ་བར་བྱས་པས་བྱེད་པ་པོ་གང་ཞིག་གིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱེད་པ་འཆད་པ་པོས་དངོས་སུ་མཐོང་ཡོད་མེད་དང་བྱ་བ་སྒྲུབ་ཚར་ཡོད་མེད། ཡང་ན་ཚོད་དཔག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན་མིན་བཅས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལེགས་པར་རྟོགས་འགྱུར་ཞིང་། བོད་

11 ཐུབ་བསྟན་མཆོག་སྒྲུབ། བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་གནས་ལ་དཔྱོད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠། ཤོག ༥༠-༥༡

མིའི་ཁ་སྐད་དུ་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་ནི་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་བྱ་ཚིག་ཏུ་འདུག་པ་མ་གཏོགས་ངག་ནང་གི་བྱ་ཚིག་གཞན་དག་ལ་སྦྱོར་སྲོལ་མེད།

སྤྱིར་ན་ལྷ་སའི་སྐད་དུ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་གཙོ་ཆེ་བ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ཞིག་ཡོད་དེ། གི་(གིན་) ཡོད། གི་ (གིན་)འདུག གི་(གིན་)ཡོད་རེད། གི་ཡིན། གི་རེད། དགོས་སམ་ཆོག པ་ཡིན། པ་རེད། བྱུང་། སོང་། བཞག་ (ཤག་) སྩོང་། ཡོད། ཡོད་རེད་ཅེས་པ་རྣམས་དང་། དེ་དག་བྱ་ཚིག་དང་འགྲོགས་པ་དཔེར་ན། སྡོད་གི་ཡོད། སྡོད་གི་འདུག སྡོད་གི་ཡོད་རེད། སྡོད་གི་ཡིན། སྡོད་གི་རེད། སྡོད་དགོས། སྡོད་ཆོག སྡོད་པ་ཡིན། སྡོད་པ་རེད། སྡོད་བྱུང་། སྡོད་སོང་། སྡོད་བཞག སྡོད་སྩོང་། སྡོད་ཡོད། སྡོད་ཡོད་རེད་ལྟ་བུ།[12] ཞེས་<<བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་དུ་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་སྦྱབ་སྟངས་མི་གཅིག་པའི་སྐོར་གླེང་བ།>>ཞེས་པ་རུ་དཔེ་དང་བཅས་ཏེ་བཀོལ་ཡོད་ལ།

ད་དུང་དེ་རུ་དེ་དག་བཀོལ་སྤྱོད་ཐབ། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པ་དང་ཁ་སྐད་གཉིས་བར་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་གསུང་རབ་དང་བསྒྱུར་ཡིག རྣམ་ཐར། དེབ་ཐེར། སྒྲུང་ལ་སོགས་པའི་ནང་དུ་གོང་སྨྲས་ཀྱི་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་དེ་རིགས་མི་སྤྱོད་པར་གཙོ་བོ་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་གིས་བསྟན་པ། དཔེར་ན། ལེའུ་གཅིག་གི་རྫོགས་མཚམས་སུ་རྫོགས་སོ།། ཞེས་བྱུང་བ་དང་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་ཚང་མ་བྱ་ཚིག་དང་རྫོགས་ཚིག་གིས་བསྟན་པ། དཔེར་ན། ཡི་གེ་འབྲི་བར་བྱེད། ཡི་གེ་བྲི་བར་བྱ། ཡི་གེ་བྲིས་སོ།། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འོན་ཀྱང་དེང་རབས་ཀྱི་རྩོམ་ཡིག་དང་དེབ་ཐེར། སྒྲུང་བཅས་ཀྱི་ནང་དུ་ཁ་སྐད་དང་མཐུན་པའི་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་བཀོད་པ་མང་ཞིང་། ཁ་སྐད་དེའང་དབུས་ཀྱི་ལྷ་སའི་སྐད་ལུགས་རྨང་གཞིར་བྱས་ནས་བོད་ཡིག་གི་འཕེལ་འགྲོས་དང་མཐུན་པའི་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་སྦྱབ་པ་ནི། བྱ་ཚིག་གི་དུས་ད་ལྟ་བའི་མཐར་ཚིག་གྲོགས་བཞིན་འདུག་པ་དང་དོན་གཅིག་པའི་ད་ལྟ་བའི་བྱ་ལས་སྟོན་བྱེད་ཐད་གཞན་དབང་ཅན་གིན་ཀྱིན་འིན་བཞི་པོ་བྱ་

12 བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་དུ་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་སྦྱབ་སྟངས་མི་གཅིག་པའི་སྐོར་གླེང་བ། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨།༣ བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་། ཤོག ༦༡

ཚིག་དཔྱད་པའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ། དཔེར་ན། སྔར་ཡི་གེ་འབྲི་བར་བྱེད་ཅེས་པ་ལ་དེང་སང་ཡི་གེ་འབྲི་བཞིན་པའམ་ཡི་གེ་འབྲི་གི་(གིན་)འདུག་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།[13] ཞེས་གནའ་དེང་གི་ཁྱད་པར་ཡང་གསལ་བོར་བཀོད་ཡོད།

དེང་སྐབས་བཙན་བྱོལ་དུ་ང་ཚོས་ངས་ཟ་གི་ཡིན། ངས་ཟ་གི་ཡོད། ངས་ཟ་ཚར་ཞེས་འཆད་རྩོམ་གཉིས་གར་བཀོལ་བཞིན་ཡོད་ལ། གོང་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་སྔར་ཡང་བྱ་བའི་ཚིག་གྲོགས་མེད་པ་མིན་ཏེ། མི་འདྲ་ཚུལ་ནི་སྔར་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་ཚིག་དཀྲི་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། དཀྲི་འགྱུར། དཀྲི་བཞིན། དཀྲིས་ཟིན་ཞེས་ཚིག་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཡང་དུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་བརྡ་སྤྲོད་པའི་འགྲོས་ལྟར་འབྲི་བ་ལ། ང་ཚོས་བརྡ་སྤྲོད་པའི་འགྲོས་ལྟར་མ་འོངས་པར་བཟའ་དང་ད་ལྟ་བར་ཟ། འདས་པར་ཟོས་ཞེས་མ་བཀོད་པར་ད་ལྟ་བའི་ཚིག་ལ་ཚིགས་གྲོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ནས་དུས་གསུམ་དུ་བཀོལ་བཞིན་ཡོད་ལ། བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་འབྲི་ཚུལ་འདིས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་གཞུང་གི་བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་ལས་དུས་གཉིས་ཀྱི་དག་སྟེབས་བོར་བར་སོང་། བྱ་ཚིག་གི་གཞུང་ལ་འཕྲི་བ་གསར་བ་ཞིག་བསྟན་ཡོད།

བཙན་བྱོལ་དུ་དེང་སྐབས་འདི་དག་ཡིག་ངག་གཉིས་ཀར་སྤྱོད་པ་ནི་ཁ་སྐད་ཡིག་སྐད་དུ་བསྲེས་པའི་སྐད་ཡིག་གི་བསྲེས་པ་གཅིག་ཡིན་པ་ནི་གོང་གི་ལུང་འདྲེན་ཁག་ཅིག་ལས་གསལ་བཤད་ཐུབ་ལ། འདི་ནི་གཅིག་བྱས་ན་ང་ཚོས་བསྲེས་སྐད་ཟེར་བའི་སྐད་ཡིག་གཞན་པ་བསྲེས་པ་ལས་ཀྱང་ཚབས་ཆེ་ཞིང་། བསྲེས་པ་འདི་ཡིག་ཐོག་ལ་ཇི་ལྟར་བསླེབས་པའི་སྐོར་ལ་བཙན་བྱོལ་གྱི་མི་གྲངས་དང་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་སློབ་དེབ་ཀྱི་འགྱུར་བ་རིམ་པ་བཅས་ཏེ་འཆད་རྒྱུ་མང་ཡང་། འདིར་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་ཡི་གེའི་ཚད་བཀག་དང་མི་འགལ་ཕྱིར་བཞག་པ་ཡིན། གལ་སྲིད་གཞུང་སྒེར་སུས་ཀྱང་གནད་དོན་འདི་ལ་མ་འཛེམ་པར་མ་དག་རྒྱུན་འབྱམས་སུ་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་ཆེ། མཐར་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་མཆོག་གིས། རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་དུས་ཙམ་ནས་བཟུང་དཔེ་ཆ་རྣམས་དཔར་འདེབས་བྱེད་པའི་སྲོལ་དེ་དར་ཁྱབ་ཆེ་བར་གྱུར་ཅིང་། དཔར་ལས་བྱེད་པའི་འགོ་ཚུགས་པ་དེ་ནས་བཟུང་ཡིག་གཟུགས་དང་དག་ཆ་སོགས་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་སྲོལ་ལུགས་གཅིག་ལས་ཉུང་ཟད་ཀྱང་མ་འགྱུར་བར་གནས་པ་ཙམ་བྱུང་། དེས་ན་ད་དུང་ཡང

13 དཀོན་མཆོག་རྒྱ་མཚོ་དང་ཉི་སྐྱ་བླ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་དུ་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མཐའ་མའི་ཚིག་གྲོགས་གྲུབ་སྟངས་མི་གཅིག་པའི་སྐོར་གླེང་བ། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག། ༡༩༩༨།༣ བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་། ཤོག ༨༣

རང་རེ་རྣམས་ཇི་སྲིད་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དང་ཆོས་སྐད་ལ་ཆ་འཛོག་བྱེད་པ་དེ་སྲིད་དུ་བོད་ཡུལ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྐད་རིགས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེར་ན་ཆོས་སྐད་དུ་བྲིས་པའི་གླེགས་བམ་ཞིག་མངའ་རིས་ནས་ཨ་མདོའི་བར་དུ་ཁྱེར་ཡང་། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀློགས་ཤིང་གོ་ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་མིན་དེང་སང་མཐའ་མི་འགའ་ཞིག་གིས། དབུས་ཀྱི་ཕལ་སྐད། ཟླ་དྭགས་ཀྱི་ཕལ་སྐད་སོགས་སྣང་བར་གང་དྲན་གྱི་སྐད་མཛོད་གླེགས་བམ་སྤེལ་བ་འདི་རིགས། བཀྲ་ལ་དར་སྤྲོལ་ཆེ་རུ་སོང་ན། ཡུལ་སོ་སོའི་ཕལ་སྐད་མི་འདྲ་བའི་རྐྱེན་གྱིས་བོད་ཀྱི་སྐད་སྤྱི་ཡང་དུམ་བུར་ཆད་དེ། ནམ་ཞིག་ན་ཡུལ་སོ་སོའི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ཕན་ཚུན་བརྡ་མི་འཕྲོད་པ་ཞིག་འོང་ངེས།[14] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡོང་རྒྱུ་ཉག་གཅིག་ལས་མ་འདས་སོ།། །།

14 དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ། རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར་དཀར་པོ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤། ཤོག ༣༢༧

བོར་བརླག་ཏུ་སོང་བའི་འཕྲིན།

ཨ་ལགས་རྡེ་སྦྱོལ་བློ་གྲོས་ཆོས་བཟང་།

ནང་དོན་སྙིང་བསྡུས།

ཧྲོམ་ཡིག་དེའི་ནང་རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༤ ལོར་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་རོ་སུ་ཕེལ་(Roosevelt)ལ་སྩལ་བའི་ཕྱག་བྲིས་ཞིག་ལས་འཕྲོས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ ནས་ ༡༩༥༡ བར་བོད་དང་ཨ་རིའི་འབྲེལ་བའི་གནས་སྟངས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་གནང་བསྡུས་ཞུས་ཡོད།

གནད་ཚིག

རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་། ཕྱག་བྲིས། ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན།

རི་མགོ། ས་གཙང་། ཆུ་འཛམ། སྲིད་པའི་གངས་རིའི་ཕྲེང་བས་ཀུན་ནས་བསྐོར་བའི་བོད་ཆོས་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནི། སྲིད་པ་ཆགས་པ་ནས་བཟུང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་དཀྱིལ་བར་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་བཙན་གནོན་འོག་སྐབས་རེར་ཐྲན་བུ་རེ་གནས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས། རྒྱུན་དུ་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་ཡོད་པ་ནི་བདེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། དེང་སྐབས་རྒྱ་རིགས་དང་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམ་པས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཤད་དང་འཆད་བཞིན་ཡོད་མོད། རྫུན་ཚར་བརྒྱ་བཤད་ན་བདེན་པར་འགྱུར་འགྲོ། ཞེས་པའི་རྒྱའི་གཏམ་དཔེ་ལྟར། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་དེ་ཉིད་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་ཡིན་ཞེས་ཧམ་བཤད་དང་རྫུན་སྒྲིག་དྲིལ་བསྒྲགས་ཆེན་པོ་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ་ལྟར། རྫུན་སྒྲིག་དེ་དག་དེ་ཨུར་བཞག་ན་བདེན་པའི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་པ་དག་གིས་བདེན་སྣང་དུ་འཛིན་སྲིད།

དེར་བརྟེན་བོད་རྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་གྱུང་བསྒྲིགས་ནས་རྫུན་མཐིལ་བརྡོལ་དང་རྡོལ་བཞིན་ཡོད། ལྷག་པར་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་བཙན་བཟུང་མ་བྱས་སྔོན་བོད་དུ་སླེབ་མཁན་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཆོས་བྲིས་པའི་ཉིན་ཐོ་དང་ལོ་རྒྱུས་སོགས་སུ་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་གསལ་པོ་བྲིས་ཡོད་པས། དེ་དག་ནི་བོད་འདི་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་འོག་ཏུ་ཚུད་སྐྱོང་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གཞན་ལས་ཀྱང་ཁུངས་ལྡན་དུ་འགྲོ་བས། ཕོ་ཆོས་བྲིས་པའི་བོད་དུ་བསྐྱོད་པའི་ཉིན་ཐོ་དང་ལོ་རྒྱུས་སོགས་བོད་སྒྱུར་གྱིས་བོད་མི་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་གཞོན་སྐྱེས་ཚོར་

ཤེས་སུ་འདུག་རྒྱུ་གལ་ཆེ་སྙམ།

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་འགོ་སྟོད་དེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༧༠༨ ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༥༤༡ བར་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ལྔ་བཅུ་ཡས་མས་ཤིག་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ལམ་ཡིག་ཞུས་པ་དང་། ཡང་ན་གནས་སྐོར་བ་སོགས་སུ་བརྫུས་ནས་བསླེབས་ཡོད། དེའི་གྲས་ནས་ད་ཐེངས་གླེང་བར་བྱ་བ་ནི་ཨ་རི་བ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སར་བསླེབས་པའི་སྐོར་སྤྱི་དང་། ཁྱེ་བྲག་ཏུ་ཨ་རི་བ་ཐེའོ་སི་རྣེ་ཏ་ཊ་ (Theos Casimir Bernard) ཞེས་པ་དེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་བསླེབས་པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་དང་། ན་སྔྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲེལ་བ་ཅི་བྱུང་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ཡིན། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སར་སླེབ་མཁན་ཨ་རི་བ་ཐེངས་དང་པོ་མེག་ཧྲ་ཝ་ཊར་ (William Montgomery Mc-Govern) ཡིན་པ་དང་། ཁོང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༣ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་པའི་བླ་མ་ཞིག་གི་ཞབས་ཕྱིར་བརྫུས་ནས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་བསླེབས་ཐུབ་འདུག ཁོང་གིས་ཕྱི་ལོར་ ༡༩༢༨ ལོར་བརྫུས་ནས་ལྷ་སར་ཕྱིན་པ་ (To Lhasa in Disguise) ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་བྲིས་ཡོད།

བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སར་སླེབ་མཁན་ཨ་རི་བ་ཐེངས་གཉིས་པ་ཀཱ་ཊིན་ (Charles Suydam Cutting) དང་ཁོང་གི་ཟུག་རོགས་ཨཱ་ཐར་ (Arthur Stannard Vernay) གཉིས་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གཉིས་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༥ ལོར་བོད་གཞུང་གིས་ལམ་ཡིག་སྤྲད་པའི་ཐོག་ནས་ལྷ་སར་འབྱོར། ཡོང་དགོས་དོན་བོད་དང་ཨ་རིའི་བར་གྱི་བལ་ཚོང་གི་སྐོར་གྲོས་མོལ་བྱེད་པར་བསླེབས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ ལོར་ཡང་བསྐྱར་བལ་ཚོང་གི་ཆེད་དུ་ལྷ་སར་བསླེབས་འདུགབོད་དང་བལ་ཡུལ་སོགས་ལ་བསྐྱོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་དེབ། མེ་གླང་ལོ་དང་ལོ་གཞན་ (The Fire Ox And Other Years) ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་བྲིས་འདུག

བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སར་སླེབ་མཁན་གྱི་ཨ་རི་བ་ཐེངས་གསུམ་པ་ཐེའོ་སི་རྣེ་ཏ་ཊ་ (Theos Casimir Bernard) ཡིན་པ་དང་། ཡོང་དགོས་དོན་ཡོ་གའི་རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་ཆེད་དང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསླེབས་འདུག ཁོང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༩ ལོར་ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་ (Penthouse of the Gods) ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་བྲིས་ཡོད། དེ་དག་གི་སྐོར་རྒྱས་པར་འོག་ཏུ་འཆད་རྒྱུ་ཡིན། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སར་སླེབ་མཁན་ཨ་རི་བ་ཐེངས་བཞི་པ་ཨེ་ལོ་ཊོ་སི་ཊོ་ (Captain Ilia Tolstoy) དང་ཊོ་ལན་

(Lieutenant Brook Dolan II) གཉིས་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ལོར་བོད་གཞུང་གིས་ལམ་ཡིག་སྤྲད་རྗེས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་འགྱོར་བ་དང་། ཡོང་དགོས་དོན་ཨ་རི་དང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་བརྒྱུད་རྫར་མ་དང་རྒྱ་ནག་ཏུ་དམག་མཁོའི་ཡོ་ཆས་དབོར་འདྲེན་ཆོག་པའི་ཆོག་མཆན་ཞུ་བར་བཅར་འདུག ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་བོད་དུ་བསྐྱོད་པའི་སྐོར་བྲིས་ཡོད་མེད་གསལ་པོ་ཤེས་མ་སོང་།

བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་སླེབ་མཁན་ཨ་རི་བ་ཐེངས་ལྔ་པ་ལྭོ་ཐོ་ (Lowell Thomas) དང་ལྭོ་ཐོ་ཛུ་ཎི་ (Lowell Thomas Jr) ཕ་བུ་གཉིས་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོར་བོད་གཞུང་གིས་ལམ་ཡིག་སྤྲད་རྗེས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་འགྱོར་བ་དང་། ཡོང་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ཆབ་དཔལ་རིག་གསུམ་རྣམས་བརྙན་ཕབ་དང་པར་ལེན། གསར་འགྱུར་མཁོ་སྒྲུབ་ཆེད་བསླེབས་པ་དང་། ཕ་ཡིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོར་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཕྱི་རོལ་ཧི་མ་ལ་ཡ་ཕར་རྒྱབ་ཀྱི་བོད་ (Out of this World: Across the Himalayas to Tibet) ཅེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་དང་། བུ་ཡིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཕྱི་རོལ་ (Out of this World) ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ལོར་བོད་དུ་མི་མངོན་པའི་དམག་ (The Silent War in Tibet) ཅེས་པའི་དཔེ་དེབ། ལྷན་དུ་ལྷ་སར་བསྐྱོད་པ་ (Expedition to Lhasa) ཞེས་པའི་དངོས་བྱུང་གློག་བརྙན་ཡང་བཟོས་འདུག ཨ་རི་བ་དེ་རྣམས་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་སླེབ་མཁན་ཨ་རི་བ་ཡིན་ཞིང་། ད་ཕན་མདོ་སྟོད་སྨད་དུ་སླེབས་མྱོང་བའི་ཨ་རི་བ་གཞན་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡོད།

སྐྱབས་དོན་ཐེའུ་སི་བྷེ་ཎ་ཊ་ (Theos Casimir Bernard) ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༨ ལོར་ཨ་རིར་སྐྱེས་ཤིང་། ལོ་བཅོ་བརྒྱད་སྐབས་གློ་བུར་དུ་ནད་ཅིག་ཐོག དེས་རྐྱེན་བྱས་ཏེ་ཡོ་གའི་ལུས་སྦྱོང་ལ་དོ་སྣང་བསླེབས་པ་དང་། དངོས་སུ་དགེ་རྒན་བསྟེན་ནས་སྦྱངས། དེའི་རྗེས་ཡོ་གའི་ཐོག་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་ལག་འཁྱེར་བླངས་པ་དང་། དེའི་སྐབས་ཨ་རིའི་ནང་ཡོ་གའི་ལུས་སྦྱོང་གི་སྐོར་ཉམས་མྱོང་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཏ་ཙང་ཞུང་བས་ཡོ་གའི་སྐོར་འབུམ་རམས་པའི་མཇུབ་སྟོན་དགེ་རྒན་མ་རག་པར་བརྟེན། རྒྱ་གར་དུ་ཡོ་གའི་སློབ་སྦྱོང་དང་མཇུབ་སྟོན་དགེ་རྒན་བཙལ་དུ་ཡོང་ནའང་འདོད་བློ་ཁེངས་པའི་རྒྱ་གར་བའི་ཡོ་གའི་རྣལ་འབྱོར་བ་ཞིག་མ་རག་པ་དང་། ཕྱིས་གཞན་གྱིས་ངོ་སྤྲོད་བྱས་པ་སོགས་བརྒྱུད་ནས་འབྲས་ལྗོངས་ལ་བཞུགས་

པའི་ལ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་བཅར་ནས་ཡོ་གའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྐོར་དྲི་བ་དྲིས་ལན་ཞུས་པར་ཡིད་ལ་འཐད་པོ་དང་བློ་སྐྱིད་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བརྗེན། ཞུ་མཐུད་ནས་ཡོ་གའི་སྐོར་སྦྱོང་ཆེད་དུ་མཐར་ཕྱིན་ཧྲ་ཧྲུའི་མདུན་ནས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་འགོ་ཚུགས། དེའི་སྐབས་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་དང་། སོག་རིགས་དགེ་བཤེས་དབང་རྒྱལ་སོགས་བརྒྱུད་ནས་བོད་ཀྱི་གསང་སྔགས་ལ་ངོ་སྤྲོད་ཞུགས་ཆེར་བསླེབས། བོད་དུ་གསང་སྔགས་དང་ཁྱད་པར་རྩ་རླུང་ཐིག་ལེའི་གནད་ལ་ཉམས་ལེན་སྦྱོང་བ་ཅན་མང་པོ་ཡོད་པ་གོ་ཐོས་བྱུང་བས་བོད་དུ་འགྲོ་རྒྱུའི་བསམ་བློ་འཁོར་བ་དང་། ཨ་རིར་བོད་ཀྱི་གསང་སྔགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུའི་བསམ་བློ་ཡང་འཁོར་འདུག

འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཟླ་བ་ལྔ་ཙམ་རིང་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་དང་བོད་ཡིག་གང་ཐུབ་ཀྱིས་སྦྱངས། སྐབས་དེར་ཕྱི་རྒྱལ་བ་རྣམས་འབྲས་ལྗོངས་ནས་རྒྱལ་རྩེའི་བར་བསྐྱོད་པར་དེའི་ལམ་ཡིག་འབྲས་ལྗོངས་དབྱིན་ཇིའི་སྐུ་ཚབ་ལ་ཞུ་དགོས་པས། ཁོང་གིས་ཐབས་ཤེས་སྣ་ཚོགས་དང་ངོ་ཤེས་སོགས་བརྒྱུད་ནས་བདུན་ཕྲག་དྲུག་གི་ལམ་ཡིག་རག་རྗེས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་ཀ་སྤུག་ནས་ཐོན་ཏེ་རྒྱལ་རྩེར་ཟླ་དེའི་ཚེས་ ༢༣ ཉིན་འབྱོར། རྒྱལ་རྩེར་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་དང་གནས་སྐོར་བྱས་ཏེ་བདུན་ཕྲག་གཉིས་ཙམ་གྱི་རྗེས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་བློན་རྣམ་པ་བཞི་ཀར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སར་གནས་སྐོར་ལ་ཡོང་ཆོག་པའི་ལམ་ཡིག་གནང་སྐྱོང་ཡོང་བའི་སྙན་ཞུ་དང་འཚམས་རྟགས་བསྐུར། དེའི་སྐབས་རྒྱལ་རྩེ་རྫོང་དཔོན་གྱིས་རོགས་རམ་གཙོ་བོར་བྱས་འདུག དེ་ནས་ཉིན་ཤས་རྗེས་མཐར་ཕྱིན་ཧྲ་ཧྲུ་དངོས་སུ་ལྷ་སར་མངགས་ནས་ལམ་ཡིག་རག་ཐབས་ལ་འབད་མཐར་ཁོང་གི་བསམ་དོན་བཞིན། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ངོ་མས་ཁོང་ལ་བཀའ་ཤག་ནས་ལྷ་སའི་ལམ་ཡིག་གནང་ཡོད་སྐོར་གྱི་ཏར་འཕྲིན་ཞིག་བཏང་འདུག

Bernard of America, Gyantse.

Received your letter. Hope you received wire from Kashag that your much religionship may visit Lhasa as your desire. Wire if you need dwelling here (signed) Regent

ཨ་རི་བ་རྣི་ཧེ་ཊེ་ལ།

ཁྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྱོར་བྱུང་།   ཁྱེད་རང་ལ་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་གནས་བསྐོར་ཡོང་ཚོག་པའི་ཊར་འཕྲིན་བཀའ་ཤག་གིས་བཏང་བ་དེ་འབྱོར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། འདིར་གནས་ཚང་དགོས་ན་ཊར་འཕྲིན་ཐོངས།   ཞེས་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེས་བསྐུར་གནང་འདུག   དེ་ནས་ཉིན་ཤས་རྗེས་བོད་གཞུང་གིས་གནང་བའི་ལམ་ཡིག་དངོས་སུ་འབྱོར་བ་དང་། དེའི་ནང་དོན་ནི་འདི་ལྟར་ཏེ།

Bernard of America, Gyantse.

Received your letter which we sent up to the Regent and Prime Minister. As you probably know Tibet being a purely religious country there is a great restriction on foreigners entering the country but understanding that you have a great respect for our religion and have hopes of spreading the religion in America on your return we have decided as a special case to allow you to come to Lhasa by the main road for a three weeks visit. (signed) Kashag

ཨ་རི་བ་རྣི་ཧེ་ཊེ་(Bernerd)མཆོག

ཁྱེད་ཀྱི་སྙན་ཞུ་རྒྱལ་ཚབ་དང་སྲིད་བློན་ལ་ཕུལ་བ་ཡིན།མཁྱེན་གསལ་བཞིན།   བོད་ནི་ཆོས་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་བ་འགྲོ་སྐྱོད་ལ་ཧ་ཅང་བཀག་འགོག་ཆེ་ན་ཡང་།   ཁྱེད་ནི་རྒྱལ་བསྟན་ལ་དད་གུས་ཆེ་བ་དང་མ་འོངས་པར་ཨ་རིར་རྒྱལ་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ་བཟང་པོ་བཅངས་ཡོད་པའི་ཆ་རྐྱེན་གྱི་འོག་ནས་དམིགས་བསལ་གྱིས་ལྷ་སར་བདུན་གསུམ་གྱི་ལམ་ཡིག་སྤྲད་པ་ཡིན།ཞེས།   བཀའ་ཤག་གི་དམ་ཕྱག་བཅས།   (བོད་གཞུང་གིས་གནང་བའི་ལམ་ཡིག་གི་འདྲ་བཤུས་སོགས་ལག་སོན་མ་བྱུང་།) རྒྱལ་རྩེ་ནས་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༨ ཉིན་ཐོན་ནས་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༣ ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་འབྱོར་བ་དང་། ཚ་རོང་ཟ་སག་གི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་བསྡད་པ་དང་ཚ་རོང་དང་གྲོགས་པོ་བཟང་པོར་གྱུར་འདུག   ལྷ་སར་འབྱོར་བའི་ཕྱི་ཉིན་བོད་གཞུང་ནས་ཁོང་ལ་འཚམས་འདྲི་དང་འཚམས་རྟགས་འབུལ་མི་སློན་གྲོང་མཁྱེན་

རབ་ཀུན་བཟང་གཏོང་གནང་མཛད།

དེ་ནས་ཉིན་ཤས་རྗེས་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་བཅར་ཞུས་ནས་གསུང་གླེང་ལྷུག་པོར་གནང་བའི་གྲས་ནས། ཐེའུ་སི་ཡིས་ཨ་རིར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུའི་འཆར་གཞིའི་སྐོར་ཞུས་པས། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེས་རོགས་སྐྱོར་གང་ཐུབ་ཀྱིས་གནང་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་དང་། བཀའ་བསྟན་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་དཔེ་ཆ་གང་དགོས་ཐོ་ཡིག་ཁྱེར་ཤོག ཅེས་སོགས་གསུངས་འདུག

དེ་ནས་བཀའ་བློན་རྣམ་པ་བཞི་ཀར་མཇལ་བཅར་ཞུས་པ་དང་། གླིང་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཕྲེང་དྲུག་པ་དང་སྐབས་དེའི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་དབང་ལུང་སོགས་ཞུས་འདུག ལྷ་སའི་ལམ་ཡིག་ཕར་འགྲུངས་ཡོང་བའི་རེ་སྐྱུལ་ཞུས་པ་ལྟར་ཟླ་གཉིས་འགྲུངས་བའི་རིང་ཆ་རོང་ཟླ་བཟང་དགྲ་འདུལ་གྱིས་མཚམས་སྦྱོར་གནང་བའི་རྙིང་མའི་བླ་མ་ཞིག་གི་མདུན་ནས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་གསང་སྔགས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་སྦྱངས། ཁོང་གིས་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་དང་། ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་། ནྭ་མོ་ཆེ་གཙུག་ལག་ཁང་། རྩེ་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། གནས་ཆུང་གྲྭ་ཚང་སོགས་ལ་མང་ཇ་དང་སྐུ་ཡོན་གྱི་སྦྱིན་བདག་བྱས་པ་རེད། ཅེས་བཤད་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་། སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་སོགས་ཀྱིས་ཁོང་བོད་དུ་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་དང་། ཨ་རིར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ་བཟང་པོ་ཡོད་པས་ཁོང་ལ་དགའ་བསུའི་སྣེ་ལེན་གྱི་ཚུལ་དུ་དགོན་པ་སོ་སོས་མགྲོན་འབོད་ཀྱིས་ཚོགས་སོགས་འཚོགས་སྐོར་ཡང་བཤད་འདུག

སྐུ་ཞབས་ཐེའུ་སི་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྲིས་པའི་ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་ (Penthouse of The Gods) ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ། སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་ལ་མཇལ་སྐོར་ཕྱིན་པ་ཙམ་ལས་བྲིས་མི་འདུག་ཀྱང་། རྒྱལ་རྩེ་དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེས་ཁོང་ལ་དགའ་བསུའི་སྣེ་ལེན་གྱི་ཚུལ་དུ་དགོན་པའི་ཞོགས་ཚོགས་སུ་མགྲོན་འབོད་དང་ཁོང་གི་ཆེད་དུ་མར་མེ་སྟོང་མཆོད་ཕུལ་སྐོར་བྲིས་འདུག

རྒྱལ་ཚབ་ར྄་སྒྲེང་རིན་པོར་ཆེར་མཇལ་བཅར་ཐེངས་གཉིས་པའི་སྐབས་ཨ་རིར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུའི་སྐོར་ནས་བཀའ་མོལ་ལྷུག་པོ་གནང་བ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་

རིན་པོ་ཆེས་དེ་ལྟར་ཡོང་བའི་ལམ་ལྷོང་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེད་མདོ་སྔེ་བསྐལ་བཟང་སོགས་གནང་། ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་མཇལ་བཅར་ཐེངས་གསུམ་པ་སྐྱེ་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེར་འཕྲོད་མཇལ་ཞུས་པ་དང་། དེའི་སྐབས་ལྟན་དུ་སྐུ་པར་བསྒྲོན་པ་དང་བྱིན་རྟེན་རྩ་ཆེན་འགའ་ཡང་གནང་། རྒྱལ་ཚབ་ར་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས། ཨ་རིར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཡང་དག་པ་ཞིག་དར་སྤེལ་ཐུབ་ཆེད་ཁོང་ཨ་རིར་ཡོང་དགོས་ཀྱང་ཡོང་ཚོག ཅེས་སོགས་ཕན་ཚུན་བཀའ་མོལ་ཆུ་ཚོད་གཉིས་ཙམ་རིང་གནང་བར་མ་ཟད། གང་མགྱོགས་ཚུར་བོད་དུ་ཤོག ཅེས་ཀྱང་གསུངས་འདུག

དེའི་སྐབས་རྒྱལ་ཚབ་ར་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་ཨ་རིར་གསར་དུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་བར་སྐུ་ཞབས་ཐེ་ཝུ་སི་གཅིག་ པུའི་ནུས་པས་འདང་ཐབས་མེད་པར་བརྟེན། ཨ་རིའི་གཞུང་དངོས་ནས་ཁོང་ལ་མཐུན་འགྱུར་དང་རོགས་རམ་ཐོབ་ཆེད་དང་། གཞན་ཕྱོགས་རྒྱང་རིང་པོར་དགོངས་ནས་བོད་དང་ཨ་རིའི་བར་འབྲེལ་བ་གསར་འཛུགས་བྱ་རྒྱུར་གལ་ཆེར་གཟིགས་ནས། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ (Franklin D. Roosevelt) རོ་ཟེ་ཧྥེལ་ལ་དོན་ཚན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཅན་གྱི་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་ཅིག་ཐེ་ཝུ་སིའི་ལག་ཏུ་བཏང་གནང་མཛད། དེ་བཞིན་ས་སྐྱ་སྒྲོལ་མ་ཕོ་བྲང་(སྐབས་དེར་ཁྲི་འཛིན་ལས་ཐོག)ནས་ཀྱང་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་ཐེ་ཝུ་སི་ཡིས་ཨ་རིར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་དང་དགོན་པ་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུར་རོགས་རམ་གནང་སྐྱོང་ཡོང་བའི་ཕྱག་ཡིག་ཀྱང་བཏང་འདུག

རྒྱལ་ཚབ་ར་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་བཏང་གནང་བའི་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་དབང་ཆ་མཐོ་ཤོས་ཡོད་མཁན་ཞིག་གིས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་བསྐུར་བ་ཐེངས་གཉིས་པ་དང་། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་བབས་ཁྲོད་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་དང་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ལྡན་པ་ཞིག་ཏུ་བརྩི་དུང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་ཐེངས་དང་པོར་བསྐུར་བའི་ཕྱག་ཡིག་ནི་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་ཕྱི་ལོ་༡༩༣༣ ལོར་ཀཱ་ཀྲིན་ (Charles Suydam Cutting) བརྒྱུད་ནས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་སོ་གཅིག་པ་ (Herbert Hoover) ཧྥོལ་ཨར་ལ་གཏོང་གནང་མཛད་འདུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༢ ཟླ་ ༡༣ འགོ་སྟོད་དུ་ཐེ་ཝུ་སི་ཕྱིར་ཨ་རིར་འཁྱོར་བ་དང་། ནང་མི་སོགས་ལ་ཐུག་འཕྲད་ཚར་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༤ ཟླ་ ༡ པོའི་ནང་རྒྱལ་ཚབ་ར་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ས་སྐྱ་གོང་མས་བཏང་གནང་བའི་ཕྱག་

ཡིག་དེ་གཉིས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་དངོས་སུ་འབུལ་ཐབས་བྱས་ཤིང་། དེའི་ཆེད་དུ་ཐོག་མར་པོ་བྲང་དཀར་པོར་སྙན་ཞུ་ཞིག་ཕུལ་འདུག་པའི་ནང་། བཀུར་འོས་སྲིད་འཛིན་མཆོག་ལ། ཕྲན་བོད་དུ་ལྷ་སྐོར་དང་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་བྱས་ནས་ཚུར་ཨ་རིར་འཁོར་ཙམ་ཡིན། ལྷ་སར་ཚ་རོང་ཞབས་པད་ཀྱི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་ཟླ་ཤས་རིང་བསྡད་ཆོག་པའི་ཆོག་མཆན་གནང་བར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་ཀུང་མཇལ་རྒྱུའི་སྐལ་བཟང་བྱུང་། ཁོང་གིས་ཕྲན་ལ་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་ཅིག་ཁྱེད་ལ་དངོས་སུ་འབུལ་རྒྱུར་བཀའ་མངགས་གནང་བྱུང་། ཞེས་འཁོད།

ཕྱག་ཡིག་འདི་དངོས་སུ་འབུལ་བའི་གོ་སྐབས་གནང་སྐྱོང་བཅེ་གཟིགས་ཡོད་པར་ཞུ། ཕྲན་གྱིས་བོད་ནས་ཁྱེད་ལ་འཚམས་རྟགས་སུ་ཁྱེར་ཡོང་བའི་བོད་དུ་བརྒྱབ་པའི་ཚོན་ཁྲ་ཅན་གྱི་གློག་བརྙན་དེ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་ནང་ནས་སྤྲོ་སྣང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་གཟིགས་གནང་ཡོད་པར་མཁྱེན། ཐེངས་དང་པོར་ཁྱེད་ཀྱིས་གཟིགས་ཐུབ་ན་ཕྲན་ཏུ་ཅང་དགའ་པོ་ཡོང་བ་འདུག ཐེའུ་སི་དྷོ་ཊེ་ཊ་ནས། ཞེས་ཕུལ་འདུག

Dear Mr. President,

I have recently returned from an extended visit in Tibet where as a student of Tibetan religious and social life, I was permitted to live for several months in the Lhasa home of Kashag member Tsarong-Shape, and was honored by audiences with the King-Regent of Tibet who has commissioned me personally to deliver to you a letter of friendly greeting.

I should appreciate the opportunity of discharging this honored obligation. Should you be interested in seeing at the White House unique motion pictures in color of the land from which I bring you greetings. I should further be Happy to have you the first to see there Pictures.

Most respectfuly yours. Theos C. Bernard

སྤྱིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ནས་ལན་འབྱོར་དོན་དུ། སྤྱིད་འཛིན་གྱིས་དངོས་སུ་བཞེས་མི་ཐུབ་པས་དབྱིན་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་འབུལ་འབུས། ཞེས་ལན་འབྱོར་ཡང་། སྐུ་ཞབས་ཐེའུ་སི་ཡིས་རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་མངགས་ལྟར་སྤྱིད་འཛིན་གྱི་ཕྱག་ཏུ་འབུལ་དགོས། ཞེས་དབྱིན་ཡིག་གི་ལག་ཏུ་བཞག་མི་འདུག དེ་ལྟར་བྱས་ནས་དུས་ད་ལྟའི་བར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལྡན་པའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་འབུལ་མ་ཐུབ་པར་གར་སོང་ཆ་མེད་ལྟ་བུར་ལྷག་འདུག སྐབས་དེར་སྤྱིད་འཛིན་ལ་ཇི་ལྟར་འབུལ་མ་ཐུབ་པའི་སྐོར་ལ་བཤད་ཚུལ་གསུམ་ཙམ་ཡོད་དེ། སྐུ་ཞབས་པོལ་ཇི་ཧེ་ཀྲི་ (Paul G Hackett) ཡིས། ཕྱིས་སུ་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་སུ་ཡོད་པའི་ཐེའུ་སིའི་ངོ་ཤེས་སོགས་བརྒྱུད་ནས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༥ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༣༡ ཉིན་སྤྱིད་འཛིན་ལ་ཐུག་འཕྲད་ཀྱི་དུས་ཚོད་གཏན་ཁེལ་བཟོ་ཐུབ་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་འཛར་མན་ (German) གྱིས་ཨོ་སི་ཀྲི་ཡའི་ (Austria) ས་མཚམས་བཀྲལ་ནས་ཡོ་རོབ་ནང་བཙན་འཛུལ་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་བཏང་བས། དེའི་སྐབས་སྤྱིད་འཛིན་དབྱིད་ཀའི་གུང་གསེང་གཏོང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། གློ་བུར་དུ་གུང་གསེང་མཚམས་འཇོག་དང་མི་སྣ་ཐུག་འཕྲད་ཀྱི་མཇད་འཆར་ཚང་མ་རྩིས་མེད་ཀྱིས། འཛར་མན་ལ་དམག་འཐབ་བྱ་རྒྱུའི་ཚོགས་འདུ་སོགས་མཇད་བྲེལ་ཆེ་བར་བརྟེན། འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་སྤྱིད་འཛིན་ལ་འབུལ་མ་ཐུབ་པར་ལྷག་སྐོར་ལས། ཕྱིས་སུ་ཇི་བྱས་སྐོར་ཁོང་གིས་གསལ་པོར་བྲིས་མི་འདུག

སྐུ་ཞབས་ཌོག་ལྷ་སྣ་ (Douglas Veenhof) ཡིས། སྐུ་ཞབས་ཐེའུ་སི་ཡིས་སྤྱིད་འཛིན་ལ་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་འབུལ་ཐབས་ཐེངས་མང་བྱས་ཀྱང་། སྤྱིད་འཛིན་ལ་དངོས་སུ་འབུལ་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་བཀོད་འདུག་པ་ལས་དང་པོ། དེའི་སྐབས་གོ་མིན་ཏང་གིས་ཉི་ཧོང་དང་གུང་ཁྲན་ཏང་ལའང་དམག་འཐྲུག་རྒྱག་བཞིན་ཡོད་པས། ཉི་ཧོང་དང་གུང་ཁྲན་ཏང་གཉིས་ཀ་ཨ་རིའི་དགྲར་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། གོ་མིན་ཏང་གིས་ཨ་རིའི་གཞུང་ལ་ཁོང་ཚོར་ཁྲིམས་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་ཡོད་ཚུལ་དང་། བསྐྱར་གསོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྐོར་བཤད་པས་གོ་མིན་ཏང་ལ་དོ་ཕོག་མི་འགྲོ་བའི་ཆེད་དང་ལེན་མ་བྱས་པ་ཡིན་སྐོར་བཤད་འདུག རྒྱུ་མཚན་གཉིས་པ་ཐེའུ་སི་ལྷ་སར་ཡོད་སྐབས་ཨ་རི་བ་ཀུ་ཊིན་ (Charles Suydam Cutting) ཡང་ལྷ་སར་འབྱོར་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ནི་སྤྱིད་འཛིན་གྱི་གྲོགས་པོ་རྙིང་པ་ཞིག་དང་།

ཁྱོད་ཀྱི་ཚུང་མ་སྲིད་འཛིན་གྱི་གཉེན་ཉེ་ཡང་ཡིན་པས། ཁྱོད་དང་ཐུག་འཕྲད་མ་ཐུབ་པའི་གོང་དུ་ཐེའུ་སི་དང་ཐུག་འཕྲད་ཐུབ་ན། ཀཱ་ཊིན་ཁྱོད་བོད་དུ་ཕྱིན་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་ཨ་རི་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་གི་དོ་སྣང་ཡོང་བར་འགོག་རྐྱེན་བཟོས་ཡོང་སྙམ་པ་ཡིན་སྲིད། ཅེས་འབྲེལ་བརྗོད་ཐུབ་པ་ལས། ད་ཆ་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར་གང་ཡང་འབྲེལ་བརྗོད་ཐུབ་མི་འདུག

ཐེའུ་སི་ཡིས་བྲིས་པའི་ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་དུ། རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་བཏང་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར་གསལ་ཁ་གང་ཡང་མི་འདུག ཁོང་གི་དཔེ་དེབ་གཉིས་ཀའི་ནང་དུ་ཕྱག་ཡིག་དེ་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་བཀོད་འདུག་པ་ལས། དེའི་ཞིབ་ཕྲའི་གནས་ཚུལ་དང་ད་ཆ་གང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་མེད་དེའི་འདྲ་བཤུས་སོགས་གང་ཡང་བཀོད་མི་འདུག

To His Excellency the great Mr.Roosevelt, President of America, White House, Washington.

The bearer of this letter, a citizen of your country (Kingdom) , Mr.Theos Bernard, has great faith in the Buddhist Religion, and is posessed of great wisdom, mild, and a good discipline.

Especially he has the greatest desire to cement the friendship between Tibet and America. It is of importance that all of you who are concerned, should have a high regard for this matter, and render such assistance as lies in your power, in order that Buddha’s doctrince may prosper exceedingly in all directions.

This letter is sent by the Regent of Tibet, the Hu-thuk-thu of Radreng Monastery, from the Happy Grove of the All-Good Beautiful Palace of the Shi de Gan-Den Sam-Ten-Ling, on the Auspicious Date, the

tenth day of the eighth month of the Fire-Bull year.

འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་ཉིད་ཕྲན་གྱིས་བོད་བསྒྱུར་བྱས་པར།

དཔལ་ལྡན་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་སྐུ་ཞབས་རོ་ཟེ་ཕེལ་ (Roosevelt) མཆོག་ལ། ཞུ་དོན། ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་འབངས་སྐུ་ཞབས་ཐེ་ཙུ་སི་ཐྜི་ཊེ་ཊེ་ནི་ནང་ཆོས་ལ་དད་པ་ཆེ་ཞིང་། ཞི་དུལ་བག་ཡོད་ལྡན་པའི་ཁར་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་ཞིག་རེད་འདུག ཁོང་ལ་བོད་དང་ཨ་རི་གཉིས་ཕན་ཚུན་མཛའ་མཐུན་བཟོ་རྒྱུར་འདོད་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་། བོད་དང་ཨ་རིའི་བར་མཛའ་མཐུན་ཆགས་རྒྱུ་ནི་ཧ་ཅང་གལ་ཆེན་ཡིན་པར་སོང་། འབྲེལ་ཡོད་རྣམ་པས་དགོངས་པ་ཆེ་བཞེས་དང་། ཁོང་གིས་རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་ཨ་རིར་དར་སྤེལ་གཏོང་བར་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་མཐུན་རྐྱེན་རྒྱ་གང་ཆེ་བསྐྱེ་གཟིགས་ཡོད་པར་ཞུ། ཞེས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་ཏཱ་ཐོག་ཐུ་ནས་རབ་གནས་མེ་གླང་ལོའི་བོད་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༠ ལ་བཞི་སྡེ་དགའ་ལྡན་བསམ་གཏན་གླིང་གི་གཟིམ་ཚུང་ནས།

འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་ཉིད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིད་རིན་ཐང་ལྡན་པའི་ཕྱག་ཡིག་ཅིག་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་དཔང་ཞིག་ཡིན་པས། དཔེ་དེབ་དེ་དག་ཏུ་དེའི་ནང་དོན་བཀོད་པ་ཙམ་གྱིས་ང་ཚོའི་བློ་ཡིད་ཚིམ་ཐབས་བྲལ་བས། དེང་དུས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྟངས་དང་མཐུན་པར་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་ངོ་མ་དང་། དེ་སྲིད་འཛིན་གྱི་ཕྱག་ཏུ་མ་འབྱོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན། ད་ལྟ་གང་དུ་ཡོད་མེད་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ས་གནས་ས་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་འདོད་ཧ་ཅང་ཆེ་བས། ཨ་རིར་འགྲོ་རྒྱུར་འབད་བརྩོན་བྱས་ཀྱང་ལེགས་འགྲུབ་མ་བྱུང་། (འབུམ་རམས་པ་པུལ་ཇི་ཧེ་ཀྲི་ (Paul G. Hackett) རྒྱལ་ཚབ་ཏྭ་སྲིང་རིན་པོ་ཆེས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་གནང་བའི་ཕྱག་ཡིག་གི་འདྲ་བཤུས་ངོ་མ།) ཡིན་ན་ཡང་། ཕྱིས་སུ་རྩོམ་པ་པོ་པུལ་ཇི་ཧེ་ཀྲི་ (Paul G. Hackett) ལ་ཡིག་འབྲེལ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ཁོང་གིས་གྱ་ཡངས་ཀྱི་བསམ་ཤེས་ལས་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་གི་འདྲ་བཤུས་ཤིག་གནང་བྱུང་བས། ཆེས་མ་མཐའ་ཡང་ཕྱག་ཡིག་དེ་ཇི་ལྟར་བྱས་ནས་བྲིས་ཡོད་མེད་ང་ཚོས་ཤེས་ཐུབ་པར་གྱུར།

ཡང་ཕྱིས་སུ་ཁོང་དང་ཡིག་འབྲེལ་གསུམ་པ་དང་བཞི་པའི་ནང་། འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེའི་གལ་གནད་ཆེ་ཚུང་དང་འབྲེལ་ནས། ད་ཆ་གཞུང་སྒེར་སུ་ཞིག་གི་ལག་ཏུ་ཡོད་མེད་

དང་། ཕྱག་ཡིག་ངོ་མའི་འདྲ་བཤུས་ཚོན་ཁྲ་ཅན་ཞིག་ས་སྐྱ་གོང་མས་བསྐྲུར་བའི་ཕྱག་ཡིག་དེའི་འདྲ་བཤུས་ཤིག་བཅས་གནང་སྐྱོང་ཡོད་པའི་རེ་སྐུལ་ཞུས་ཀྱང་། དེའི་ཡིག་ལན་གང་ཡང་མ་འབྱོར་བས་བྱ་ཐབས་བྲལ། ཡིན་ན་ཡང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིད་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ངོས་ནས་གལ་ཆེར་བརྩི་དྲུང་བའི་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེའི་འདྲ་བཤུས་ཐོབ་པས། རྒྱལ་ཚབ་ནྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ལ་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་ཅིག་གཏོང་གནང་མཛད་ཡོད་པ་ནི་དངོས་འབྲེལ་གྱི་བདེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་།

འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེའི་བཟོ་དབྱིབས་དང་ནང་དོན་སོགས་ཀྱང་ངག་རྒྱུན་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཀུན་གྱིས་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པར་གྱུར་པ་ནི་དགའ་འོས་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་ཡིན། འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་བོད་ཤོག་སྟེང་དུ་བོད་དབྱིན་ཤན་སྦྱར་གཡས་གཡོན་བྲིས་ནས་བྲིས་ཡོད་པ་དང་། སོ་སོའི་མཇུག་ཏུ་རྒྱལ་ཚབ་ནྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེའི་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་དམ་ཕྱག བོད་ཡིག་གི་ཕྱག་ཡིག་སྟེང་དུ་བོད་ཀྱི་ཟླ་ཚེས། དབྱིན་ཡིག་གི་འཚམས་ཞུའི་སྟེང་དུ་ལོ་དང་ཟླ་བ་བཀོད་པ་ལས་ཚེས་གྲངས་བཀོད་མི་འདུག ཡིན་ན་ཡང་བོད་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༠ ནི་སྤྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༥ ལ་ཁེལ་འདུག་པས་ཕྱག་ཡིག་དེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༢ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་བྲིས་འདུག

དེའི་བཟོ་དབྱིབས་ནི་ཤོག་བུའི་སྲིད་ལ་ཁྲུ་བཞི་དང་ཕྱེད། ཞེང་ལ་ཁྲུ་གཉིས་དང་ཕྱེད། ཤོག་བུའི་ལྟེབ་རྟེག་རྒྱག་སྟངས་ནི་གཤམ་ནས་ཡར་ལྟེབ་རྟེག་གྲངས་ཐེངས་ཞེ་གསུམ་དང་། འཕྱེད་ལ་ཕྱེད་ལྟེབ་བརྒྱབ་སྐོར་གསལ་བས། དེ་ནི་ཆེས་མཐོ་བའི་དཔོན་རིགས་ལ་འབུལ་སྲོལ་དང་ཤོག་བུའི་ཞེང་ཚད་སོགས་ལ་བལྟས་ན་ཆེ་མཐོང་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་གཏོང་གནང་མཛད་འདུག ཡང་།དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བྲིས་པའི་ཕྱག་ཡིག་ངོ་མའི་འབྲུ་དོན་ནི་སྐུ་ཞབས་ཐེའུ་སིའི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་དེབ་དེ་གཉིས་ཀའི་ནང་བཀོད་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། བོད་ཡིག་གི་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་གི་ནང་དོན་ནི་དབྱིན་ཡིག་གི་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་ལས་ཅུང་བསྡུས་པ་འདུག བོད་ཡིག་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་དབུ་ཅན་དུ་བསྒྱུར་ན།

༄༅། །ཨ་མི་རི་ཀའི་སྤྱི་ཁྱབ་རོ་ཟེ་ཕེལ་ཊེ་ཆེན་པོ།ཧྥེ་ཊེ། ཏཙུ་སེ། བྱ་ཤིང་ཀྲན། ཊེ། སི་ཡུ། ཨེ་སི། ཨེ་མཆོག་ལ།

དེ་གའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་ཐེའུ་སི་སྨྲར་ནེ་ཊེ་འདི་པ་ནང་པའི་ཚོས་ལ་དད་ཞེན་ཆེ་བ།

གཤིས་རྒྱུད་ཞི་ཞིང་དུལ་བ། ཁྱད་པར་བོད་ལྗོངས་དང་ཨ་མི་རི་ཀའི་བར་ལ་མཐུན་ལམ་གྱི་ལྷག་བསམ་མི་དམན་པ་ཡོད་འདུག་ན། ཁྱོད་རང་ཚང་མས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཕྱོགས་བཅུར་དར་རྒྱས་འབྱུང་ཆེད་ ཡིས་ (ཡིད་) འཇོག་རོག་ (རོགས་) ཕན་གང་ཐབ་དགོས་རྒྱུར། བཞི་སྡེ་དགའ་ལྡན་བསམ་གཏན་གླིང་གི་གཟིམ་ཚུང་ཀུན་བཟང་བདེ་ལྡན་དགའ་ཚལ་ནས། ཕྱག་ན་པདྨོའི་རྒྱལ་ཚབ་སྲིད་སྐྱོང་རྭ་སྒྲེང་ཧོ་ཐོག་ཐུ་ནས། མེ་གླང་། བོད་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༠ བཟང་པོ་ལ། ཞེས་འབྱུང་།

དེས་ན་འཕྲིན་ཡིག་དེའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་གཉིས་ཏེ་དང་པོ། སྲིད་འཛིན་རོ་ཟེ་ཕེལ་ལ་ (Roosevelt) སྐུ་ཞབས་ཐི་ཙུ་སི་ཡིས་ཨ་རིར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དར་སྤེལ་གཏོང་བར་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་རེ་སྐུལ་གནང་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་པ་བོད་དང་ཨ་རིའི་བར་འབྲེལ་བ་གསར་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་གལ་གནད་ཆེ་སྐོར་དང་། དེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་འཛུགས་ཐུབ་རྒྱུར་འབྲེལ་ཡོད་རྣམ་པས་དགོངས་བཞེས་ཡོང་བའི་དགོངས་ཚུལ་ནན་མོ་གསུངས་འདུག དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཕྱག་ཡིག་གི་ཚིག་འགྲོས་དང་རྣམ་པའམ་ཉམས་འགྱུར་སོགས་ལ་བལྟས་ན་ཕན་ཚུན་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་རྣམ་པའི་ཐོག་ནས་གཏོང་གནང་མཛད་འདུག

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ལོར་ཐི་ཙུ་སི་ཡིས་ཨ་རིར་ས་ཆ་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེན་པོ་ཅན་གཉིས་ཉོས་ནས། ས་ཆ་གཅིག་གི་མིང་ལ་བོད་ཡུལ་ཞེས་བཏགས་རྗེས། དེའི་ཐོག་ཏུ་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་སློབ་གཉེར་ཁང་དང་། སྨན་བསྒྱུར་སྡེ་ཚན། དཔེ་མཛོད་ཁང་། འགྲེམས་སྟོན་ཁང་སོགས་རྒྱག་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བཏིངས་ནས་ངོ་སྤྲོད་དེབ་ཆུང་དང་། མང་ཚོགས་ལ་དེའི་སྐོར་གཏམ་བཤད་སོགས་བྱས་ཀྱང་། ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་གྱི་ཕྱག་ཏུ་འབུལ་མ་ཐུབ་པར་བརྟེན། ཨ་རིའི་གཞུང་ངོས་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པས་ཕྱིས་སུ་ལས་གཞི་རྣམས་མཇུག་སྐྱོང་བྱེད་ཐུབ་མི་འདུག དེ་བཞིན་བོད་དང་ཨ་རིའི་བར་ལའང་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་འཛུགས་ཐུབ་མི་འདུག

དེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་འཛུགས་མ་ཐུབ་པ་ནི་བོད་དང་བོད་མིར་མཚོན་ན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གྱོང་གུན་ཆེན་པོ་ཞིག་རག་ཡོད་པ་ནི་སྨོས་མེད་རེད། རྒྱལ་ཚབ་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་བསྐུར་ནས་ད་ལྟའི་བར་ལོ་ངོ་བརྒྱ་བདུན་ལྷག་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་།

དུས་ད་ལྟའང་ས་འོག་གི་གཏེར་ལྟར་གྱུར་ནས་ལྷག་ཡོད་པ་ནི་རང་གི་རིགས་ལ་ཞེན་པ་དཀར་ཕོ་ཡོད་མཁན་ཀུན་ཏུ་ཅང་སྐྱོ་དགོས་པའི་དོན་གནད་དང་། ཐུང་བསམ་ཤེས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་དེ་ཤུར་འཛོག་ཐབས་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད་སྙམ། དེར་བརྟེན་འབྲེལ་ཡོད་དང་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམ་པ། སེམས་ཤུགས་ཅན་ཚང་མས་མཉམ་རུབ་ཀྱིས་འཚམས་ཞུའི་ཕྱག་ཡིག་དེ་ཉིད་གང་དུ་ཡོད་མེད་རྩད་གཅོད་དང་། བར་དུ་ཚུལ་མཐུན་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་རག་ཐབས། མཐའ་མར་གོ་རིམ་དང་འཆར་གཞི། ཆེ་མཐོང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ཞིག་ལ་འབུལ་ཐབས་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་ང་ཚོར་སྤྲད་པའི་གཡོལ་དུ་མེད་པའི་འགན་འཁྲི་ཡིན་པར་འདོད་དོ།།

1 Penthouse of the Gods-A Pilgrimage Into the heart of Tibet and the Sacred City of Lhasa. By Theos Casimir Bernard Published Charles Scribner's son- New York 1939 Page:112

2 Penthouse of the Gods-A Pilgrimage Into the heart of Tibet and the Sacred City of Lhasa. By Theos Casimir Bernard Published Charles Scribner's son- New York 1939 Page:120

3 Theos Bernard , The White Lama (Tibet. Yogi And American Religion Life)by Paul G. Hackett, Columbia University Press, New York , 63

4 White Lama (The Life of Tantrice Yogi Theos Bernard. Tibet,s Lost Emissary To The New World) by Douglas Veenhof, Harmon Books, New York ,2011 Page: 184

5 Penthouse of the Gods-A Pilgrimage Into the heart of Tibet and the Sacred City of Lhasa. By Theos Bernard Published Charles Scribner's son- New York 1939 Page:63

7 White Lama (The Life of Tantrice Yogi Theos Bernard. Tibet,s Lost Emissary To The New World) by Douglas Veenhof, Harmon Books, New York ,2011 Page: 274

8 Theos Bernard , The White Lama (Tibet. Yogi And American Religion Life) by Paul G. Hackett, Columbia University Press, New York , Page: 278

9 White Lama (The Life of Tantric Yogi Theos Bernard. Tibet's Lost Emissary To The New World) by Douglas Veenhof, Harmon Books, New York ,2011 Page: 275

10 White Lama (The Life of Tantrice Yogi Theos Bernard. Tibet,s Lost Emissary To The New World) by Douglas Veenhof, Harmon Books, New York ,2011 Page: 225

དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པའི་སྐབས་ཀྱི་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོ།

རེ་མདོ་སེངྒེ།

ནང་དོན་སྙིང་བསྡུས།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲོད་བསམ་ཡས་སྒྲ་སྒྱུར་གླིང་དང་། གོང་པོ་སྨན་ལུང་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ། ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་ཐུབ་བསྟན་དགོན་པའི་སྐད་ཡིག་དང་སྨན་རྩིས་སྦྱོང་སའི་སློབ་གྲྭ། གཙང་པ་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་འདུས་སྒོང་གླིང་སློབ་གྲྭ་ཞེས་པ་སོགས་སློབ་གྲྭ་ཧ་སྐྱིད་བྱུང་ཡོད་པ་ལས། འདིར་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་དུས་སུ་བྱུང་བའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་དང་དེའི་སློབ་གསོའི་གནས་ཚུལ་སྐོར་ཞུས་ཡོད།

གནད་ཚིག

དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་། སློབ་གྲྭ། སློབ་གསོ།

དང་པོ། སློབ་གྲྭ་ཞེས་པའི་མིང་གི་བྱུང་སྟངས་དང་གོ་དོན།

བོད་ཀྱི་མང་ཚོགས་ཁྲོད་སློབ་གྲྭ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དུས་ཕྱིས་མ་གཏོགས་བེད་སྤྱོད་བྱུང་མེད་པར་སྣང་ཡང་། གཞུང་ལུགས་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས་ནས་སློབ་གྲྭ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ལན་མང་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད། ཞུས་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་《བཀའ་འགྱུར་》གྱི་ཆོས་ཚན་མང་པོ་དང་། 《བསྟན་འགྱུར་》གྱི་ཁྲོད་དུ་ཡོད་པའི་《བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་མོ་》སོགས་སུ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ལི་པི་ཤཱ་ལཱ་ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ། ཡི་གེ་སློབ་པའི་གྲྭ་ཁང་ཞེས་བསྒྱུར་ནས་བེད་སྤྱོད་མཛད་ཡོད། བསྟན་པ་ཕྱི་དར་སྐབས་སུ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དང་། རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། ཞྭ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན། ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ། ཐུའུ་བཀྭན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། འཇུ་མི་ཕམ་པ་འཇམ་དབྱངས་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ནང་དུ་སློབ་གྲྭ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་བེད་སྤྱོད་མཛད་ཡོད།

བོད་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་ཁྲོད་དུ་སློབ་གྲྭ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་ལ་གོ་བ་གཅིག་གྱུར་ཞིག་ད་བར་དུ་བྱུང་མེད་པར་སྣང་། ལར་ནས་ཐ་སྙད་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཡི་གེ་རང་སྟེང་གི་གོ་བ་གཅིག

དང་།   དེ་ལ་མིའི་བསམ་བློ་དང་གོམས་གཤིས་ཀྱིས་ཚོད་འཛིན་བྱས་པའི་གོ་བ་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། སློབ་གྲྭ་ཞེས་པ་ཐ་སྙད་རང་སྟེང་གི་གོ་བ་ལྟར་བྱས་ན། སློབ་སྦྱོང་བྱ་སའི་ལྟེ་གནས་ཁང་དང་སློབ་གཉེར་བ་འདུ་སའི་གནས་ཡུལ་སྤྱི་ལ་གོ་བའི་ཐ་སྙད་ཁྱབ་ཁོངས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་།   ཐ་སྙད་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་གྱི་མིའི་བསམ་བློ་དང་གོམས་གཤིས་ཀྱིས་ཚོད་འཛིན་བྱས་པའི་རྐྱེན་པས། དེ་སྔ་བོད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་གི་ལྟེ་གནས་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་སློབ་གྲྭ་དང་སློབ་གཉེར་ཁང་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་བེད་སྤྱོད་གཏོང་སྲོལ་བྱུང་མེད།

ཕྱིས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་ཀྱི་དགོན་པ་མང་ཆེ་བ་དེང་རབས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་ལམ་སྲོལ་དང་མཐུན་པར་བསྒྱུར་བཅོས་མཛད་པ་དང་མཉམ་དུ། དགོན་སྡེ་ཕལ་ཆེ་བའི་མཚན་བྱང་ལ་ནང་བསྟན་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ཞེས་པ་གསར་དུ་སྦྱར་ཏེ། དགོན་སྡེ་དེ་དང་དེའི་མཚན་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་སློབ་སྦྱོང་གི་ལྟེ་གནས་ཤིག་ཡིན་པ་རང་བཞིན་གྱིས་རྟོགས་ཐུབ་པར་གྱུར་ཡོད།

གཉིས་པ།   དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་བའི་སྐབས་གཞུང་བཙུགས་དང་སྒེར་བཙུགས་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཅི་ཙམ་བྱུང་ཡོད་མེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༦༤༢ ལོར་༸གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པའི་སྲིད་དབང་བཙུགས་པ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་བར་ལོ་སུམ་བརྒྱ་ལྷག་རིང་ཉུང་མཐར་གཞུང་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་བཅུ་གྲངས་ཤིག་གི་མིང་དང་ལོ་རྒྱུས་རགས་ཙམ་ཤེས་ཐུབ། བྱང་ངོས་པ་རྡོ་རྗེ་དངོས་གྲུབ་ལྟར་ན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་གོང་དུ་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་གཞུང་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་གྲངས་བདུན་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པར་གསུངས། སྒེར་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་ ༢༠ ལྷག་གི་མིང་དང་ལོ་རྒྱུས་རོབ་ཙམ་ཤེས་ཐུབ། སྐབས་དེའི་སློབ་མའི་གྲངས་སྤྱི་བསྡོམས་བྱས་པས་ ༢༠༠༠ ཡས་མས་ཤིག་ཡོད་པ་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་གསལ།

དུས་འགྱུར་གྱི་རྗེས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པའི་སྲིད་གཞུང་བཙན་བྱོལ་དུ་སྤྱོས་པའི་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཡས་མས་ཀྱི་དུས་ཡུན་ནང་།   རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་ཁུལ་དུ་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་གྲངས་ ༡༠༠ ལྷག་དང་། མཐོ་རིམ་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་དང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ་ལྔ་བཅས་གསར་

འཛུགས་གནང་བར་བརྟེན། བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་མི་འབོར་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥ ཡིག་རྨོངས་སེལ་ཐུབ་པ་དང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམ་སྐྱོང་བའི་གྲངས་ཀྱང་མཐའ་འཁྱམ་ཐུག་བརྒྱལ་བ་བྱུང་ཡོད། དཔེར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་འགྲིམས་བཞིན་པའི་སློབ་མ་དངོས་ཡོད་གྲངས་ ༣༡༣༩༧ ལྷག་ཡོད་པའི་གྲངས་ཚད་འདིས། སྐབས་དེའི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སློབ་ལོ་ཟིན་པའི་བུ་ཕྲུག་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༩ ཟིན། འོན་ཀྱང་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་དགོན་སྡེ་ཆོས་རིག་ལྷན་ཁང་ལ་དེབ་འགོད་ཟིན་པ་གྲངས་ ༢༨༣ ལྷག་ཡོད་པ་མང་ཆེ་བར་རྨང་གཞིའི་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་ཡོད་པར་མ་ཟད། དགོན་པ་ལས་ཟུར་དུ་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ་ཡོད་པ་གང་འཚམས་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་གྲངས་ཀ་འདིའི་ཁོངས་སུ་རྩིས་མེད།

གསུམ་པ། སློབ་གྲྭ་སོ་སོའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་དང་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་མ་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར།

གཞུང་ས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཆོས་སྲིད་ཟུང་དུ་སྦྲེལ་བའི་འཛིན་སྐྱོང་དང་ཁྲིམས་ལུགས་གལ་གནད་དུ་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན་པས། གཞུང་བཙུགས་དང་སྒེར་བཙུགས་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་གཞི་རྩའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་གོམས་གཤིས་དང་མ་འགལ་བ་དང་། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་ལས་མ་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། རྒྱལ་དབང་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭར་བསྩལ་བའི་བཅའ་ཡིག་དང་། རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་པ་རྣམས་ལ་བསྩལ་བའི་སྤྱང་བླང་གི་རིམ་པ་ཁྲིམས་སུ་བཅས་པ་དཔལ་འགྲོའི་རྒྱུན་བཟང་ཞེས་པ་གཞུང་སྒེར་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་གཙོ་བོ་ཡིན་པར་སྣང་།

རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་དང་ཏར་ཁང་སློབ་གྲྭ་ལྟ་བུ་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཤིན་ཏུ་དམ་པའི་ཚད་དུ་ཐེབ། དཔེར་ན། རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭར་སློབ་མ་རྣམས་རང་འཚམས་ཀྱིས་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་བསྐྱོད་བྱས་ཚེ་གོམ་པ་རེར་ཧ་ལྷག་བཙུ་རེའི་ཉེས་ཆད་གཅོད་རྒྱུའི་གཏན་འབེབས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། སློབ་གྲྭ་སོ་སོའི་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་ནི་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་སོགས་སུ་ཡིག་གཟུགས་སྣ་ཚོགས་དང་། སུམ་རྟགས། སྙན་ངག མངོན་བརྗོད། ཡིག་བཟོའི་རིགས། བོད་ལུགས་རྩེལ་རྩིས་ཀྱི་རིག་གཞུང་། དཀྱུ་ཀླ། ཆ་ཐབ། འབུན་རྩིས། ཐོན་སྐོར་སོགས་ཡིན་པ་ཕལ་ཆེར་མཚུངས། ཏར་ཁང་སློབ་གྲྭ་ལྟ་བུར་སྐད་ཡིག་དང་ཤེས་ཡོན་སློབ་ཁྲིད་རྐྱང་པ་མ་ཡིན་

པར་སློབ་ཕྲུག་སོགས་ལ་ཀོ་བཟོ་དང་། ཆེམ་བཟོའི་སློབ་སྦྱོང་སྐྱིད་དེ་ལག་ཤེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འཚོ་བའི་རང་མགོ་ཐོན་པར་བྱེད་པའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་ཀྱང་མཆིས། ཆེད་ལས་སློབ་གྲྭ་སོ་སོའི་དམིགས་དོན་མ་འདྲ་བ་ཡིན་པ་བཞིན་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་ཡང་མ་འདྲ་བ་ཡིན།

བཞི་པ། སློབ་གྲྭ་སོ་སོའི་སློབ་མའི་ཡོང་ཁུངས་དང་སློབ་ཡུན་རིང་ཐུང་གི་ཁྱད་པར།

༡༽སེར་མོ་བ་རྐྱང་པ་ལས་སློབ་ཞུགས་མི་ཆོག་པ་ནི་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་དང་ལྕགས་པོ་རིའི་འགྲོ་ཕན་རིག་བྱེད། ༢༽སྐུ་སེར་གཉིས་ཀ་སློབ་ཞུགས་ཆོག་པ་ནི་སྨིན་གྲོལ་གླིང་གི་རིག་གནས་སློབ་ཁང་པདྨ་བཀོད། ༣༽གཙོ་བོ་སྐུ་དྲག་གི་རིགས་སྲས་སློབ་ཞུགས་བྱེད་ས་ལྷ་སའི་སྐྱིད་རས་དར་གླིང་སློབ་གྲྭ་དང་ལྷ་ལྡན་ཏར་ཁང་སློབ་གྲྭ་ལྟ་བུ། ༤༽སྐུ་དྲག་གི་སྲས་དང་མང་ཚོགས་དཀྱུས་མའི་བུ་ཕྲུག་གཉིས་ཀ་སློབ་ཞུགས་ཆོག་པ་ནི་རྒྱང་རྩེའི་དབྱིན་ཇིའི་སློབ་གྲྭ་དང་ལྷ་སའི་དབྱིན་ཇིའི་སློབ་གྲྭ་ལྟ་བུ། ༥༽མཐོ་རིམ་བླ་མ་དང་དགེ་བཤེས་ཀྱི་རིགས་རྐྱང་པ་ལས་སློབ་ཞུགས་མི་ཆོག་པ་ནི་ཀུན་གཟིགས་སློབ་གྲྭ་ལྟ་བུ་བཅས་རིགས་མ་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ཡོད།

སློབ་གྲྭ་བ་སོ་སོའི་ལོ་ཚོད་དང་སློབ་སྦྱོང་གི་ཚད་གཞི་ལ་གཟིགས་པ་མ་གཏོགས་ལོ་དུས་གཏན་འཁེལ་བའི་རྒྱ་འཛིན་གཅིག་གྱུར་པ་ཞིག་མེད་ཚོད། དཔེར་ན། བོད་གཞུང་གི་ཤེས་རིག་བཀའ་ཟུར་སྐུ་ངོ་ཐུབ་བསྟན་ཉིན་བྱེད་ཀྱིས་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭར་ལོ་དགུའི་རིང་སློབ་སྦྱོང་གནང་བ་དང་། ཤེས་རིག་བཀའ་ཟུར་སྐུ་ངོ་ཀུན་བདེ་གླིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭར་ལོ་དྲུག་ལས་སློབ་སྦྱོང་གནང་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

ལྔ་པ། སློབ་གྲྭ་སོ་སོའི་རྩ་དོན་དང་དམིགས་ཡུལ་མ་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར།

བོད་ཀྱི་གཞུང་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ནི་རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་དང་། རྩིས་ཁང་ཕུན་ཚོགས་བཀོད་པ་གཉིས་ཡིན། རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་ནི་རྩེ་དྲུང་སྡེ་སྐྱ་སྒེར་ཡིག་ཚང་གི་ལས་བྱེད་སེར་མོ་བ་རྣམས་གསོ་སྐྱོང་བྱ་བའི་དོན་དུ་རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་ཆེན་པོས་གསར་འཛུགས་མཛད་ཅིང་། རྩིས་ཁང་ཕུན་ཚོགས་བཀོད་པ་ནི་གཙོ་བོ་ཤོད་དྲུང་སོགས་བཀའ་ཤག་གི་ལས་བྱེད་སྐུ་བོའི་རིགས་གསོ་སྐྱོང་བྱ་བའི་དོན་དུ་མི་དབང་པོ་ལྷ་ནས་རྒྱ་བསྐྱེད་མཛད་པ་

ཞིག་ཡིན།

སློབ་གྲོལ་གླིང་གི་རིག་གནས་སློབ་ཁང་བརྙན་བཀོད་ནི་༧༠གོང་ས་ལྷོ་པ་ཆེན་པོས་མཐུན་རྐྱེན་སྦྱར་ནས་བཙུགས་གནང་བ་ཞིག་དང་། ཕྱིས་སུ་གཙོ་བོ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭའི་དགེ་རྒན་གསོ་སྐྱོང་གནང་སའི་སྡེ་ཚན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

དྲུག་པ། གཞུང་སྐྱེར་སློབ་གྲྭ་དེ་དག་ནས་ཐོན་པའི་བྱུས་ཅན་མི་སྣའི་དཔེ་མཚོན།

༡༽ སློབ་གྲོལ་གླིང་གི་རིག་གནས་སློབ་ཁང་བརྙན་བཀོད་ནས་མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ་སོགས་དང་། ༢༽ རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་ནས་རྩེ་དྲུང་ཤར་རྩེ་ཡེ་ཤེས་ཐུབ་བསྟན་སོགས། ༣༽ རྩིས་ཁང་ཞུན་ཚོགས་བཀོད་པ་ནས་སྲིད་བློན་བདེ་མཁར་བ་ཚེ་དབང་རབ་བརྟན་སོགས། ༤༽ སྐྱིད་རས་དར་པོ་གླིང་སློབ་གྲྭ་ནས་པ་ལྷ་ཐུབ་བསྟན་འོད་ལྡན་སོགས། ༥༽ ཉག་རོང་ཤག་སློབ་གྲྭ་ནས་བཀའ་ཟུར་བདེ་གྲོང་དབང་འདུད་རྡོ་རྗེ་སོགས། ༦༽ ལྷ་ས་རྟ་གཏོང་སློབ་གྲྭ་ནས་པ་ལྷ་རིམ་བཞི་བཀྲ་ཤིས་དབང་ཕྱུག་སོགས། ༧༽ ལྷ་ལྡན་ཏར་ཁང་སློབ་གྲྭ་ནས་ས་དབང་ཆེན་པོ་སྐྱུ་རྫ་ཀྲུ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས། ༨༽ ཀུན་གཟིགས་སློབ་གྲྭ་ནས་དཀའ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་སོགས་ལྟ་བུ་ཡིན།

སྐབས་དེའི་སློབ་གྲྭ་དང་སློབ་གྲྭའི་ལམ་སྲོལ་གཉིས་ཀའི་ཐོག་བསམ་ཚུལ་ཤོད་མཁན་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་དེའི་གཞུང་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་གཞི་ལ་བཞག་སྟེ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་བཞིན། སྐབས་དེའི་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་མི་སྣ་དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་བྱེད་མང་ཆེ་བ་སློབ་གྲྭ་དེ་དག་ནས་གསོ་སྐྱོང་བྱས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་ལ། ཕྱི་ཡུལ་དུ་བཙན་བྱོལ་སྲིད་གཞུང་ཐོག་མར་འཛུགས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཀུང་འཛིན་མི་སྣ་མང་ཆེ་བ་ཡང་སློབ་གྲྭ་དེ་དག་ནས་ཐོན་པ་ཤ་སྟག་ཡིན། སློབ་གྲྭ་དེ་དག་ནས་སྐབས་དེའི་གཞུང་དང་སྤྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀར་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་མི་སྣ་གསོ་སྐྱོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་ནི་སློབ་གྲྭ་བཙུགས་པའི་དགོས་དོན་གྲུབ་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ཡོད་ཚད་ད་ལྟའི་གནས་སྟངས་རྐྱང་པ་དང་བསྡུར་ནས་བཤད་པ་ནི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཚད་ལྡན་ཞིག་མ་ཡིན།

བདུན་པ། དེང་རབས་སློབ་གསོའི་ནང་དོན་ཅན་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཁག་རྒྱུན་གནས་མི་ཐུབ་པའི་

སྔོན་གཏམ།

རྒྱལ་རྩེ་དཔྱིན་རྡེའི་སློབ་གྲྭ་དང་ལྷ་ས་དཔྱིན་རྡེའི་སློབ་གྲྭ་གཉིས་རྒྱུན་གནས་དང་དར་འཕེལ་འགྲོ་མི་འཇུག་པར་བཀག་འགོག་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་ནི། བོད་ཀྱི་གདན་ས་ཁག་གི་གནད་ཡོད་མི་སྣའི་རིགས་ཡིན་པ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་མང་ཆེ་བའི་བཞེད་པ་ཐུན་མོང་དུ་གྱུར་ཡོད། སྐབས་དེར་ལྷ་སའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད། ལྷ་ས་དག་པའི་ཞིང་ལ།། མ་དག་དཔྱིན་རྡེའི་སློབ་གྲྭ།། ཞེས་ཟུར་ཟ་དང་ངོ་རྒོལ་བསྟུད་མར་བྱས་ཏེ་ལྷ་སའི་དཔྱིན་རྡེའི་སློབ་གྲྭ་མགོ་བཙུགས་ནས་ཟླ་ཤས་ལས་མ་འགོར་བར་སྒོ་བརྒྱག་པ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཡིན་ཡང་། རྒྱུ་མཚན་ནི་དཔྱིན་རྡེའི་སྐད་ཡིག་དང་དེང་རབས་ཤེས་ཡོན་ལ་མོས་པ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མ་ཡིན་པར། དཔྱིན་རྡེའི་སྐད་ཡིག་གི་བརྒྱུད་ལམ་ནས་དར་ཁྱབ་འགྲོ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་བསམ་སྤྱོད་གོམས་གཤིས་ངན་པའི་རིགས་བཀག་སྡོམ་བྱ་དགོས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཆོར་གྱི་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་སྲིད།

བསམ་ཚུལ་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་དགོན་པའི་ནང་གི་བསམ་བློ་མི་ཐོངས་པའི་གྲྭ་པ་འགའ་ཤས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་རྐྱང་པ་མ་ཡིན་པར། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ནང་དུ་ཡང་། ཆུ་སྲིན་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྡེ་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་དཔྱིན་རྡེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་སོགས་ཚིག་གསལ་ཁ་ཅན་མང་པོ་ཡོད་ལ། གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་། དམ་སྲི་འབྱུང་པོས་རྒྱུད་བསྐུལ་ཏེ།། ལྷ་ལོག་དཔྱིན་རྡེའི་མི་ནོར་དབུང་།། ཞེས་སོགས་འཁོད་པ་ནི་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་གྱི་མི་སྣའི་ཁྲོད་དུ་དཔྱིན་རྡེའི་ཐོག་ལྟ་ཚུལ་གང་འདྲ་འཛིན་གྱི་ཡོད་མེད་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཙམ་ཡིན།

དེ་ཙམ་མ་ཟད་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་མཁས་པ་དང་གསར་བརྗེ་པའི་སྙན་གྲགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་དགེ་ཆོས་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་། གཞན་ཕན་སྙིང་རྗེའི་སྨྱུམ་དང་བྲལ་ན་ཡང་།། རིག་རྩལ་ཐབས་མཁས་གློག་གི་ཚོ་འཕྲུལ་གྱིས།། དྲང་པོའི་མི་ལ་འཕྲོག་པོའི་ལམ་སྟོན་པ།། སྐྲ་སེར་སྤྲེའུའི་རིགས་ལ་དོགས་ཐེན་མཛོད།། ཅེས་སྐྲ་སེར་པོའི་རིགས་ཀྱི་མིའི་རིན་ཐང་གི་ལྟ་ཚུལ་དང་བསམ་སྤྱོད་གོམས་གཤིས་ལ་བསྙོམས་ཆེན་པོ་ཞིག་བརྒྱབས་ཏེ། དེ་རིགས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་དར་འཕེལ་ཡོང་བར་དོགས་ཐེན་བྱ་དགོས་པར་ཉམས་མྱོང་གི་སྒོ་ནས་སློབ་

སྟོན་མཛད་ཡོད། དུས་ཕྱིས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གྲུབ་པ་མང་པོས་དེང་རབས་ཚོམ་རིགས་བོད་དུ་དར་འཕེལ་ཡོང་བར་དགག་བྱ་མཛད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་། བོད་ཀྱི་གཞོན་སྐྱེས་ཁྲོད་གླུད་རྙིང་མཁྲེགས་འཛིན་ཅན་ཞེས་མཁས་པ་གྲུབ་པ་ཚོར་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་མཁན་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། དོན་དངོས་སུ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གྲུབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོམ་རིགས་དེ་བརྒྱུད་ནས་གཞན་པའི་བསམ་སྤྱོད་དང་གོམས་གཤིས་ངན་པའི་རིགས་བོད་དུ་དར་བའི་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོར་ཚོར་གྱི་ཡོད་སྟབས། དེང་རབས་ཚོམ་རིགས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་འགྱུར་མཁྲེགས་པོ་བཟུང་བ་མ་གཏོགས་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་དགག་བྱ་བྱས་པ་མིན།

ལྷག་པར་དུ་སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་དབྱིན་ཇིའི་སློབ་གསོ་པ་ལོ་ཏེ་མར་ཀེ་ལིས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རྒྱ་གར་ནང་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ཤེས་ཡོན་ལམ་སྲོལ་དེ། བོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་ནང་དུ་ལག་བསྟར་བྱ་བར་དགག་པ་ཤུགས་ཆེན་བསྐྱོན་ཏེ། བོད་རང་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་གསར་པ་ཞིག་བོད་མིའི་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་ལག་བསྟར་ཡོང་བར་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ་གནང་བཞིན་པར་རྒྱུ་མཚན་མེད་པ་གཏན་ནས་མིན། མདོར་ན། དུས་སྐབས་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་འདི་དག་ནི་ཕྱི་ཚུལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་དང་བྱེད་ཐབས་ལ་མ་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཙམ་མ་གཏོགས། གཞི་རྩའི་དམིགས་ཡུལ་དང་བསམ་བློའི་ལྟ་གྲུབ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཀྱང་ཚིག་གམ་སྙམ་རྨོངས་བློར་འཆར་བའི་རྣམ་རྟོག་དཔྱད་གཞིར་ཕུལ་བ་ཙམ་ཡིན།

བརྒྱད་པ། དུས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་དང་མང་ཚོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་སློབ་གྲྭ་ཅི་ཙམ་གལ་གནད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་མེད།

མི་རིགས་སོ་སོའི་མི་ཚེའི་རིན་ཐང་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟངས་དང་འདུ་ཤེས་མ་འདྲ་བའི་དབང་གིས། ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་གི་རིན་ཐང་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟངས་ལ་མ་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཤེས་ཡོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ལ་ཡང་མ་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད། སྤྱིར་བོད་ལ་མཚོན་ན་ལོ་སྟོང་ཕྲག་ལྷག་གི་གོང་ནས་ཤེས་ཡོན་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ལ་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་སྤྲོད་མཁན་གྱི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་གྲུབ་དང་། འཆི་བ་མེད་པའི་སྤྱོད་པ་གཙོ་འདོན་གྱིས་བསྟན་

པའི་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཁག་སློབ་གཞིའི་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་འཆད་ཉན་མཛད་པ་ལ་བརྟེན་ནས། འཛམ་གླིང་གི་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་སློན་ཞུ་དགོས་པའི་གྲུབ་འབྲས་རླད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཐོན་ཡོད། འཛམ་གླིང་ནང་བོད་ནི་མཁས་པ་དང་། གསུང་རྩོམ། སྒྱུར་རྩོམ་བཅས་མང་ཤོས་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། འོན་ཀྱང་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་གསར་པའི་རིགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་དང་དོ་སྣང་འདང་ངེས་ཤིག་མ་བྱུས་པའི་སྐྱོན་ཆ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད་པ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཡིན།

དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེ་བའི་བླ་མ་དང་དཔོན་པོ་སུ་ཞིག་གི་རྣམ་ཐར་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་བལྟས་ཀྱང་། མང་ཚོགས་རྒྱ་ཁྱབ་ལ་ཤེས་ཡོན་དར་སྤེལ་དགོས་པའི་གལ་གནད་ཀྱི་རང་བཞིན་འགོད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ཞིང་། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་མཚོན་ན་རྩེའི་རིག་གནས་སློབ་གྲྭའི་སློབ་མ་ཚོར་ལོ་རེར་དབྱར་མཇལ་དང་དགུན་མཇལ་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་ཙམ་མ་གཏོགས་སློབ་གྲྭའི་མིང་ཙམ་འགོད་པ་ཡང་དཀོན་པོ་ཡིན། རྒྱལ་དབང་བདུན་པའི་རྗེས་ནས་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་ལྔའི་རིང་གི་སྲིད་སྐྱོང་དང་རྒྱལ་ཚབ། བཀའ་བློན་རྣམ་པ་བཅས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་སུས་ཀྱང་སློབ་གྲྭ་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་ཐོག་ཐུགས་སྣང་མཛད་པའི་རྣམ་འགྱུར་མི་གསལ།

མང་ཚོགས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ངོས་ནས་སློབ་གྲྭ་ནི་རང་གི་འཚོ་བ་དང་མི་ཚེ་གཉིས་ཀ་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་སྟབས། དེ་གལ་གནད་ཅན་ཡིན་པའི་བསམ་བློའི་ཟུར་ཙམ་ལ་ཡང་མེད། རྒྱུ་མཚན་ནི་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཆ་ནས་མང་ཚོགས་དཀྱུས་མའི་བུ་ཕྲུག་ཚོ་ལ་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་གང་འཚམས་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་། ཤེས་ཡོན་དང་རྣམ་དཔྱོད་བེད་སྤྱོད་གཏོང་སར་སླེབས་རྒྱུའི་རེ་བ་མེད་པ་ནི་སྔ་མོའི་གྲལ་རིམ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིའི་གནས་སྟངས་ཡིན། དེར་བརྟེན་མང་ཚོགས་དཀྱུས་མ་རྣམས་ལ་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་མི་ཚེ་དང་འཚོ་བ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་ཐུབ་པའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་མི་སྲིད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཤེས་ཡོན་སྦྱོང་བྱ་དགོས་པ་ནི་རང་གི་འཚོ་བ་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་གལ་གནད་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་ཕ་མ་དང་བུ་ཕྲུག་གཉིས་ཀ་ལ་མེད།

རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐུ་དུས་སུ་སློབ་གྲྭ་ཁག་སྔར་ལས་ཀྱང་ཚགས་དམ་དུ་བཏང་། བོད་

ཀྱི་རྫོང་ཁག་ཡོངས་ལ་ས་གནས་སོ་སོར་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་དགོས་པའི་བཀའ་ཁྱབ་བསྐུལ་འདུག་ཅིང་། སྐབས་དེ་འདྲ་ཞིག་ནས་སྒེར་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་རིམ་གྱིས་བྱུང་འདུག   རྒྱལ་དབང་བཅུ་བཞི་པ་མཆོག་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་མ་ཐག་བོད་ཀྱི་མང་ཚོགས་ཁྲོད་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་དར་སྤེལ་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་སྤྱ་ཕྱིར་གནང་འདུག་ཀྱང་།   ཕྱི་ནང་གི་འགལ་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དགོངས་གཞི་ལྟར་ལག་བསྟར་ཐུབ་པ་བྱུང་མེད།

རྒྱ་གར་ལ་བཙན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་བའི་རྗེས་ཐོག་དང་པོར་ཁོང་གི་སྐུ་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་བོད་ཀྱི་གཞོན་སྐྱེས་ཡོངས་རྫོགས།   སྲོལ་རྒྱུན་དང་དེང་རབས་ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་ཞིག་ཏུ་གསོ་སྐྱོང་བྱ་བའི་དོན་དུ་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་བརྒྱ་ཕྲག་བཀྲལ་བ་དང་།   མཐོ་རིམ་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་དང་།   མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ་དུ་མ་བཙས་གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ། བཙན་བྱོལ་ནང་གི་བྱིས་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༩༨ ལྷག་ལ་གནའ་དེང་གཉིས་ཀའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་ཚད་དང་ལྡན་པ་སྤྲད། རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་དགོན་པ་བརྒྱ་ཕྲག་གསུམ་མ་ཟིན་ཙམ་ཡོད་པ་མང་ཆེ་བ་མཐོ་རིམ་ནང་བསྟན་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་ངོ་བོར་བསྒྱུར་ཏེ།   གཞོན་སྐྱེས་སྟོང་ཕྲག་མང་པོར་ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་སྦྱོང་མཐར་སོན་པར་གནང་བའི་ཐོག དགོན་སྡེ་ཁག་མང་པོའི་ནང་སྐྱེ་དངོས་ཚན་རིག་དང་། དངོས་ཁམས་ཚན་རིག དབང་རྩའི་ཚན་རིག ཚན་རིག་གི་ལྟ་གྲུབ་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐབས་ལམ་བཅས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་སྤྲད་དེ། བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ནང་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཚད་གཞི་མཐོ་པོ་ཡོད་པ་དང་མཉམ་དུ།   དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་མཐོ་རིམ་ཤེས་ཡོན་ལྡན་པ་ཞིག་ཏུ་གསོ་སྐྱོང་གནང་དང་གནང་བཞིན་ཡོད།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

༡༽ ཤན་ཁ་བ་འགྱུར་མེད་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ།   རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྷད་མེད་རང་བྱུང་ཟངས། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠།

༢༽ ཤར་རྩེ་ཡེ་ཤེས་ཐུབ་བསྟན། མི་ཚེའི་མྱོང་ཚོར་གསལ་བར་བཤད་པ། ངག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཕྲེང་ ༡༥། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣།

༣༽ གཞུང་ཞབས་མི་སྣ་ཁག་གཅིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱོགས་སྡེབས། ངག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐྲེང་ ༡༧། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩།

༡༡༽ བར་ཞི་རྗེ་དྲུང་ངག་དབང་བསྟན་སྐྱོང་། མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་སྤྱོད་བདེན་པའི་རང་སྒྲ། ངག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐྲེང་ ༢༠། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢།

༡༣༽ མདའ་དཔོན་རྒྱལ་ནང་ཚེ་དབང་ཧ་མགྲིན་མཆོག་གི་སྐུ་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས། ངག་རྒྱུན་དེབ་ཐྲེང་ ༢༩། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

༡༦༽ རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ། ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་བཟོ་བ། གངས་ལྗོངས་མདོ་སྨད་ཚོལ་ཁའི་དབུས་སྤྱི་ཁྱབ་རྒྱུན་ལས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨།

༡༧༽ ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། སྟོད་ཆ། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦།

༡༨༽ གཏེར་བདག་གླིང་པའི་རྣམ་ཐར་བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་བརྩམས་པ།

༡༩༽ པདྨ་རྣམ་རྒྱལ་སོགས། བོད་ཀྱི་ཁྲིམ་བརྒྱུད་ཆེན་མོའི་བཙུའི་སྐོར་གྱི་ངག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས། ཀྲུང་གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༢།

༢༠༽ ཆོས་འཕེལ། དེ་སྔའི་བོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོའི་སྐོར་ཆེ་ལོང་ཙམ་གླེང་བ། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥།༩

༢༡༽ རྣམ་རྒྱལ་སྒྲོན་དཀར། རྩེ་རིག་གནས་སློབ་གྲྭའི་སྐོར། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་བརྒྱད་པ།

༢༢༽ དགེ་རྒྱས་པ་བསྟན་འཛིན་དོ་རྗེ། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ནང་དེ་སྔ་སྔོར་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་ཁག་འགའ་ཞིག་ཡོད་པའི་ནང་ཚན་ཏར་ཁང་སློབ་གྲྭའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ ༨།

༢༣༽ ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པ་ཆེན་པོའི་སྲིད་དབང་བསྐྱངས་རིང་བོད་

གྱི་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་དང་འཕོ་འགྱུར་ལས་བརྩམས་པའི་ཆེད། བོད་མིའི་ཁྲིམས་མཐུན་གཞུང་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་དབུ་བརྙེས་ནས་ལོ་ ༣༦༠ འཁོར་བའི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་དྲན་དང་མ་འོངས་མདུན་བསྐྱོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས། དེབ་ཕྲེང་དང་པོ། བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས་ནས་ཡོངས་ཁྱབ་འགྲེམས་སྤེལ་ཞུས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢།

༢༤༽ ལྕང་སྐྱ་རོལ་བའི་རྡོ་རྗེ། དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྒེམ་མ། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠།

༢༥༽ རྒྱལ་དབང་བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་འཛམ་གླིང་ཐ་གྲུ་ཡངས་པའི་རྒྱན།

༢༦༽ རྒྱལ་དབང་དགུ་པ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག

༢༧༽ རྒྱལ་དབང་བཅུ་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ།

༢༨༽ རྒྱལ་དབང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར།

༢༩༽ རྒྱལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར།

༣༠༽ རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར།

ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་དཔྱད་རྩོམ།

༄ཀྱལ་དབང་བདུན་པའི་སྐུ་དུས་ཀྱི་བཀའ་བློན་དང་མན་ཇུའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་དཔྱད་པ།

བྱང་ཆུབ་སྒྲོལ་མ།

ནང་དོན་གནད་བསྡུས།

རྩོམ་ཡིག་དེའི་ནང་དུས་རབས་བར་མའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྲི་སྲིད་དང་བཀའ་བློན་ནང་ཁྲུལ་འགལ་ལྷ་ལས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཉམས་ཆག་བྱུང་བ་དང་སྦྲགས། ཕྱི་ལོ་ ༡༧༣༠ ནང་རྒྱ་ནག་མན་ཇུས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལ་ཟེ་ཇུས་ཇི་ཡྲས་སྐོར་དབྱེ་ཞིབ་ཞུས་ཡོད།

གནད་ཚིག

དུས་རབས་བར་མ། བཀའ་བློན་ལྷུ། མན་ཇུའི་ཨམ་བན།

དང་པོ། ཐོག་མར་མན་ཇུ་དང་འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་བྱུང་མིན་ལ་བལྟ་བ།

བོད་ཕྱོགས་༄རྒྱལ་དབང་མཆོག་བོད་དབུས་སུ་གདན་ཞུ་བྱ་རྒྱུ་ནི་དཀའ་ནང་ཅན་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཧུན་གར་བའི་གནོད་འཚེ་འགོག་པར་མན་ཇུས་རྒྱབ་སྐྱོར་དགོས་པ་《མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད།》ལས། ཡན་ཅང་ཧྲན་དུ་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པ་པེ་ཅིང་དཔུང་ཚོགས་ཡན་ལག་བཞི་དང་ལྡན་པ་དང་། མཚོ་ཁྲི་ཤོར་རྒྱལ་མོའི་འབྲམ་ངོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་རིགས་དཔུང་དང་བཅས་པ་རྣམས་དང ཆབས་གཅིག་ཏུ་གངས་ཅན་གྱི་མགོན་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཕྱག་ན་པད་དཀར་འཆང་བ་ཡང་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོ་རི་བོ་གྲུ་འཛིན་གྱི་འཛིགས་མེད་སེང་གེའི་ཁྲི་ལ་ཞབས་ཟུང་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བཀོད་པའི་དགེ་མཚན་མངོན་དུ་གྱུར་ཅིང་།[1]

ཞེས་དོན་དངོས་སུ་མན་ཇུའི་དམག་གིས་རོགས་རམ་འོག་ནས་༄རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་བོད་དབུས་སུ་གདན་དྲངས་པའི་སྐོར་ཡིན་པ་དང་། དེའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ན་མན་ཇུས་སོག་པོའི་ཆབ་ཏུ་དགེ་ལུགས་པའི་སྲིན་བདག་བྱ་འདོད་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་

1 མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ། མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། པར་ཐེངས་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡། ཤོག་ ༣༤༨

སོག་པོའི་དཔོན་ཁག་དང་ཚོ་པ་ཁག་གིས་~གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་ལ་བརྩི་བས། མན་སོག་བར་འགལ་ཟླ་ཧེ་ཆུང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་བཅས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་མན་བོད་བར་དུ་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་ཁ་ཚ་དགོས་གཏུག་གི་བྱ་བར་སོང་། 《བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ》 ལས། སྐབས་དེར་མན་ཆིང་སྲིད་གཞུང་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཐོག་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱས་འགོ་ཚུགས་ཙམ་ཡིན་པར་བརྟེན། རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་སྲ་བརྟན་ཡོང་བ་དང་སོག་པོ་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་དགོས་ན་དུས་སྐབས་དེའི་རིང་སྟན་གྲགས་དང་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བའི་ཆོས་ལུགས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་དང་། པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པ་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ལ་འཚམས་འདྲིའི་འབྲེལ་བ་བྱས།[2] ཞེས་སྐབས་དེར་མན་ཆིང་གིས་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ཆོས་ལུགས་མི་སྣ་བར་འབྲེལ་ལམ་ཟབ་མོ་བྱས་པའི་དམིགས་ཕྱོགས་ངོ་མ་དེ་ཡིན་པར་སྣང་།

སྐབས་དེར་མན་བོད་བར་འབྲེལ་བ་ནི་དབང་སྒྱུར་མི་སྣ་དང་ཆོས་བྱེད་མི་སྣ་རྣམ་པས་གོང་མའི་གོ་མིང་ཐོབ་པར་འབད་བརྩོན་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱིས་བཀའ་བློན་རྣམས་པར་ཐོབ་དབང་གི་གོ་མིང་སྦྲུད་པ་སོགས། རིམ་པས་འབྲེལ་ལམ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་སྐོར་ལ། 《བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ།》 ལས། སྔོན་ལྔ་བཟང་ཁང་གི་ཆར་གཏོགས་པོ་ལྔ་བ་དང་། སྟོད་སྨད་དཔོན་སོགས་ཀྱིས་ཧུན་གར་ལ་ངོ་ལོག་བྱེད་པའི་རྙོལ་སྟངས་ལ་ཡང་བོད་མི་མང་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཐོན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་མཆོ་སྔོན་སོག་རིགས་དང་། ཨམ་མདོ་མི་མང་ནས་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་བོད་དུ་གདན་ཞུར་སེམས་ཐག་བཅད་རྗེས། མན་ཧུས་སྐབས་འཚོལ་སྦྱང་གྲུང་གིས་ཕེབས་སྐྱེལ་ཞུ་བ་སོགས་དན་གཡོའི་བློས་གར་འཁྲབ་སྟོན་བྱས་པ་རེད།[3] ཅེས་ཕྱོགས་གཅིག་གི་སྟོམ་ཚིག་ཡིན་ན་ཡང་དོན་དངོས་བོད་ཀྱིས་མན་ཧུའི་རོགས་རམ་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་གཞི་རྩ་གཅིག་དེ་ཡིན་པ་རེད། འདི་ཡང་བཀའ་བློན་ནང་ཁྲུལ་འཁྲུག་རྗེན་དང་བཀའ་བློན་བསྐོ་གཞག་སོགས་དང་འབྲེལ་ནས་ཡོད།

---

2 དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། པར་ཐེངས་གཉིས་པ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣། ཤོག ༡༠༢

3 སེར་བྱེས་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ། བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཧ་རམ་ས་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦། ཤོག ༡༣༨

དེའི་སྐོར་ལ་ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ལྕགས་བྱི་ (ཕྱི་ལོ་ ༡༧༣༠) ལོར་ཏྲ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་མན་ཧྲུ་གོང་མའི་དམག་མི་དཔུང་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ལྷ་ལྡན་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་ཁ་བསྒྱུར།[4] ཞེས་༼རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་དབུས་སུ་ཆིབས་སྒྱུར་སྐབས་རྒྱ་ནག་མན་ཇུས་ཕྱག་རོགས་གནང་བ་དང་། བོད་མཚོ་སྔོན་ལ་སོགས་ཀྱིས་དགའ་མོས་གནང་ཞེས་བཀོད་འདུག དེ་བཞིན་རིམ་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ལ་ལག་པ་འཆང་བའི་གོ་སྐབས་རག་པ་གསལ་པོ་རེད།[5] དེ་ཡང་ཆིང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་མ་ལ་དང་སེང་གེ་གཉིས་ལྷ་སར་འགྲོར་གྲབས་ཡིན་སྐབས། ང་ཚོད་པའི་མགོ་སྐོར་བསླུ་བྲིད་འོག་ཚུད་ཡོང་སྙམ་པའི་སེམས་ཁྲལ་དང་དོན་དངོས་མི་རྟོགས་པ་དང་། གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གི་དགོངས་དོན་ངོ་མ་ཤེས་ཨེ་ཐུབ་སྙམ་པའི་སེམས་ཁྲལ་བྱུང་སྟེ། ཆེད་མངགས་བོད་ལ་མི་བཏང་ནས་ཨམ་བན་གཉིས་ལ་གསང་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཕྲ་བཤད།[6] དོན་ངོ་མར་ཨམ་བན་གཉིས་པོ་ལྷ་བའི་ཞབས་ཞུ་སྒྲུབ་མཁན་མན་ཇུས་བཏང་བ་ཡིན་པ་དང་། ང་ཚོད་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་གྱི་ཕྱིར་ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ལ་ཐེ་ཇུས་བྱེད་ཕྱོགས་བཏང་འཛིན་ཆེད་མངགས་ཨ་བན་གཉིས་བཏང་བ་དང་། ང་ཚོད་པ་སྐབས་དེར་མན་ཇུས་དགྲ་བོ་ངོ་མ་ཡིན་པས་པོ་ལྷ་བས་ཐམ་པར་བྱ་བའི་དམིགས་ཡུལ་གྲུབ་ཡོད་པ་རེད།

གཉིས་པ། སྐབས་བབས་སུ་མན་ཇུས་ཐེ་བྱུས་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱས་ཚུལ།

མན་ཇུས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཙམ་ལས་བྱེད་ཐབས་མེད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་མི་སྣས་རོགས་སྐྱོར་སོགས་མི་མཐུན་པ་ཕྱོགས་གཉིས་ལ་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་པ་ 《བོད་ཀྱི་གནས་བབ།》 ལས། ནང་འཁྲུག་དེའི་སྐབས་ཀྱི་གོང་མའི་བྱེད་སྒོ་ནི་སོམ་ཉི་དང་ཚད་བཀག་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། འཁྲུག་རྩོད་དུ་ཞུགས་མཁན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་

4 ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་པདྨ་རཱ་གའི་ལྡེ་མིག སྟོད་ཆ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦། ཤོག ༨༨༧

5 རྒྱ་ནག་གོང་མས་ད་ཆ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐབས་བྱུས་ནང་༼གོང་ས་མཆོག་ལག་ཆ་ལྟ་བུར་བེད་སྤྱོད་གཏོང་རྒྱུ་འོས་མཚམས་སུ་མཐོང་སྟེ་གོང་མའི་དཔུང་དམག་དང་མཉམ་དུ་༼གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་(ཕྱི་ལོ་ ༡༧༠༨|༡༧༥༧) གདན་ཞུ་བྱས། ཞེས་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་ཤོག་ངོས་ ༣༣ ནང་གསལ།

6 སྐལ་དོན་དང་། བློ་བཟང་། ཚེ་ནོར་སོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར། གོ་བབ་དཔྱད་ཞིབ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨། ཤོག ༡༤༩|༣༡༥|༡༦

གོང་མར་རོག་རམ་འབོད་སྐུལ་ཞུས་པ་ལྟར། གཉིས་ཀར་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོད་ཚུལ་དང་རོགས་རམ་གཏོང་རྒྱུའི་རྣམ་པ་བསྟན། (སྐབས་དེ་ཙམ་ནས་ནང་ཁུལ་དབང་ཆའི་འཐབ་རྩོད་ཐོག་ཕྱིའི་ས་སྐྱོང་གཞན་དག་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབོད་སྐུལ་ཞུ་རྒྱུའི་བོད་མིའི་ལམ་སྲོལ་དེ་སྔ་བརྟན་དུ་ཚུགས་ཟིན་པར་མངོན།) འདིས་འབྲུག་རྫོང་སུ་མཐུད་བྱ་རྒྱུར་བློ་སྟོབས་སྤེལ་བ་དང་བར་འདུམ་འགྲིགས་འཛུགས་ཡོང་རྒྱུར་སེམས་སྟོབས་བཅག[7] ཅེས་མན་ཧྲུས་བོད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱ་རྒྱུ་ཚད་བཀག་དང་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་དེས། བོད་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་མི་སྣ་འབྲུག་རྫོང་བྱེད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་དེ་རེད།

གསུམ་པ། མན་ཧྲུས་གོང་མའི་མངག་གཞུག་ཨམ་བན་གྱིས་པོ་ལྷ་བ་བཀའ་བློན་བསྐོས་པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་དང་མཇུག་འབྲས།

དེ་ཡང་མན་ཧྲུས་པོ་ལྷ་བར་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལ་ལག་པ་འཆང་བའི་གོ་སྐབས་རག་པ་ནི་《མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད།》ལས། དེ་ནས་ཡུན་མི་རིང་བ་ན་གོང་མ་བདག་པོའི་ལུང་གིས་ཆེ་བའི་མངག་གཞུག་པ་ཨ་ས་ཁན་ཨན་པར་གྲགས་པ་ཞིག་འོངས་ནས་འདི་སྐད་ཅེས། གོང་མ་བདག་པོའི་བཀའ་ལས། བོད་ཁྲི་སྐོར་བཅུ་གསུམ་གྱི་ལྗོངས་སུ་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལ་དབང་བའི་བཀའི་དགུང་བློན་གཉིས་གསར་དུ་མངོན་པར་གཟེངས་བསྟོད་པར་བྱེད་ལ། དེ་ཡང་པོ་ལྷ་ཐའི་ཇི་ར་གྲགས་པ་སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་གོ་ཆ་བཅན་ཅིང་གཡུལ་གྱི་བྱ་བ་ལ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགྲན་ཟླ་དང་བྲལ་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན། དཔའ་ཞིང་རྟུལ་ཕོད་པ། མཛངས་ཤིང་དཀྱིལ་ཆེ་བར་གྲགས་ན་དེ་ཉིད་འོས་སམ་ཞེས་སྨྲས་སོ། དེའི་ཆེ་བཀའི་གུང་བློན་སོགས་གཞན་དག་ན་རེ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་པའི་གནའ་བོའི་ལུགས་སྲོལ་ལ་ཡུལ་གཙང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་དག་སྣེ་མོ་ལས་འཛིན་ཆེན་པོའི་གོ་སར་འཁོད་པའི་རྒྱུན་མེད་ཅིང་། ཁྱད་པར་དུ་པོ་ལྷ་ཐའི་ཇི་ནི་ལྷ་བཟང་ཁང་གི་ཉེ་བའི་འཁོར་སྐོད་དུ་མེད་ཕྱིར་དེ་ནི་སྐབས་སུ་བབ་པར་མི་མངོན་ནོ།།[8] ཞེས་པོ་ལྷ་བ་ནི་སྐབས་བབ་ཀྱི་བཀའ་བློན་ཞིག་མ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ནས་མན་ཧྲུས་སོ་སོའི་ཁེ་ཕན་ཆེད་དུ་དེ་ལྟར་བསྐོ་གཞག་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། བཀའ་བློན་གཞན་ཚོས་རྒྱབ་

7 མ་ཡེ་ཁལ་སྒྲི། བོད་ཀྱི་གནས་བབ། ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩། ཤོག ༣༩

8 མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ། མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། པར་ཐེངས་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡། ཤོག ༩༥༣

སྐྱོར་མི་བྱེད་པའི་རྐྱེན་ཇ་འགའ་ཤས་ཡོད་པར་སྙམ།

༡ དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་དང་གཙང་པ་སྡེ་སྲིད་གཉིས་བར་ལ་འགལ་ཟླ་ཡོད་པ།

༢ ཕོ་ལྷ་བ་ལྷ་བཟང་ཁང་གི་དྲུང་ཡིག་ཡིན་པ།

༣ སྐབས་དེར་ཕོ་ལྷ་བ་མན་ཧྲུ་དང་འབྲེལ་ཆེ་ཞིང་གཡོ་སྒྱུ་ཆེ་བ་བཅས་ལས་མོས་མཐུན་མ་གནང་བ་ཡིན། གང་ལྟར་ཕོ་ལྷ་བ་བཀའ་བློན་དུ་བསྐོས་པ་ནས་བཀའ་བློན་ནང་ཁུལ་ཐམ་པར་བྱུས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡོངས་སུ་ཚང་བ་ཡིན།

བཞི་པ། མན་ཧྲུའི་ཨ་བན་གྱིས་ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་ལ་ལྟ་ཕྱོགས་དང་བྱེད་སྒོ།

མན་ཧྲུའི་སྲིད་ཇུས་ལ་ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་ངོས་ལེན་མེད་པས་མན་ཧྲུའི་ཨམ་བན་མ་དགའ་ནས་བཀའ་བློན་ནས་གནས་དབྱུང་གཏང་རྒྱུའི་བསམ་པ་ཡོད་པ་ 《ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་རྣམ་ཐར།》 ལས། ཡུང་གྲེང་ཁྲི་ལོ་བཞི་པར་ (ཕྱི་ལོ་ ༡༧༢༦) ཨོ་ཆིས་བོད་ལྗོངས་ནས་གོང་མ་ཡུང་གྲེང་ལ་བོད་དོན་སྐོར་གྱི་ཞུ་ཡིག་ཅིག་གསང་སྟབས་ཀྱིས་ཕུལ་བ་དེའི་ནང་དུ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འགོ་གཙོ་དང་ལས་དོན་སྒྲུབ་མཁན་རྣམས་ཕན་ཚུན་མཐུན་པོ་མི་འདུག་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ད་དུང་སྐྱུན་ཕྲ་བས་ཁོང་གིས་རང་གི་ཡབ་ལ་ཕྱོགས་ཞེན་མཛད་རིགས་ཡོད་ལས་ཆེ། ཁང་ཆེན་པ་མ་གཞི་ཡག་ཙམ་འདུག་རུང་། ཁོས་རང་གི་བྱུས་རྗེས་ངོམས་ནས་བཀའ་བློན་རྣམས་ལ་མཐོང་ཚུང་བྱས་པས་བཀའ་བློན་རྣམས་ཀྱིས་འཁོན་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་འདུག ང་ཕོད་པ་མི་གཤིས་གཡོ་སྒྱུ་ཆེ་ཞིང་སྤྱོད་ཚུལ་ཁང་ཆེན་པ་དང་མི་འདྲ་བ་དང་། བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་ཀྱིས་ལུམ་པ་བའི་བུ་མོ་གཉིས་མནའ་མར་བླངས་སྐབས་མི་གསུམ་པོ་དེ་ཕྱོགས་ཁག་གཅིག་ཆགས་འདུག ཁོ་ཚོས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་ཁང་ཆེན་པ་གཉིས་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པའི་དཀྲུག་ཤིང་དབྱེན་སྦྱོར་བྱས་ན་རྩོད་གཞི་ལངས་ངེས་རེད།

དེས་མ་ཚད་བཀའ་བློན་མང་དྲགས་ན་དེ་ལས་ལྷོག་སྐྱེ་རྟོག་དྲ་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ལུམ་པ་བ་བྱ་སྤྱོད་རང་དགར་སྤྱེལ་མཁན་ཞིག་དང་སྦྱར་ར་བ་སྤོབས་མེད་ནུས་མེད་ཅིག་ཡིན་སྟབས་མི་དེ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གོ་གནས་མེད་པ་བཟོ་བ་གནང་དགོས། དེ་འདྲ་གནང་ན་ང་ཕོད་པར་རོགས་རམ་བྱེད་མཁན་མེད་པས་རང་ཤུགས་སུ་གྲོགས་མེད་ཤུགས་ཞན་དུ་ཕྱིན་

ཧེ་ཕུང་དཀྲུག་སློང་མཁན་མེད་པ་ཆགས་འགྲོ་གི་རེད་(བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གྱི་དོན་དངོས་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པ་ཞེས་པར་གསལ།)[9] ཅེས་ལུང་དྲངས་པ་ལྟར་ན། ཕོ་ལྷ་བ་བྱ་བ་དེ་སྒྲུབ་པ་པོ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་བསྡད་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་དེ་གོང་གི་དེབ་དེ་ནས་དྲངས་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག དེ་ནི་མན་ཇུ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་དངོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཨམ་བན་གྱི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་ཅི་ཞིག་ལ་འབད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ཡང་མན་ཇུ་གོང་མའི་དགོངས་པ་ཡིན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་གསལ་བཤད་བྱ་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད།

གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་ནི་མན་ཇུའི་སྲིད་ཇུས་དེ་ཕོ་ལྷ་བའི་དབང་ཆའི་འཐབ་རྩོད་དང་སྐྱ་ཐིམ་ནས་ཡོད་པས། ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་གྱིས་ངོས་ལེན་དང་དགའ་མོས་བྱེད་ཐབས་བྲལ་བ་དང་། ཕོ་ལྷ་བ་སུ་མཐུད་དུ་ཁྲི་རང་ཚོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལག་ཆ་རུ་བཀོལ་བས་ཕོ་ལྷ་བ་ལ་དགྲ་རུ་འཛིན་དགོས་བྱུང་བ་དང་ཁང་ཆེན་བཀྲོངས་དགོས་བྱུང་བ་བཅས་ཡིན་སྲིད། དེ་ཡང་ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་ནི་[10]མན་ཇུར་འགོག་རྒོལ་བྱེད་མཁན་དང་རྒྱལ་ཁབ་སྲུང་སྐྱོབས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པས། མན་ཇུའི་ཨམ་བན་གྱིས་ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་དགྲ་རུ་བཟུང་སྟེ་གཙང་གི་བཀའ་བློན་གཉིས་ལ་གཟེངས་བསྟོད་དང་འཛའ་ས་ཚོད་མེད་སྤྲད་དེ་བཀའ་བློན་ནང་ཁུལ་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་བཟོས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཕོ་ལྷ་བས་ཕྱོགས་ལྷག་ངན་ཡོད་ཚད་ཟས་ཏེ་མན་ཇུའི་ལག་ཆ་བྱས་ཏེ་བཀའ་བློན་གཞན་རྣམས་ཕམ་པར་བྱས། མན་ཇུ་དང་འཐབ་རྩོད་ཐེངས་བཞི་པ། དེ་རྗེས་ཕོ་ལྷ་ཐའི་ཇི་ནགས་ཤོད་ཟིན་ལོང་ལྷིངས་འཛུགས་ཆེད་དུ་བཏང་བའི་སྐོར་ལ་གཟེངས་སུ་ཐོན་པའི་བྱས་རྗེས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་མན་ཇུས་སྐབས་འཚོལ་གྱིས་ཆེ་ལོ་གཟེངས་བསྟོད་སོགས་ཀྱི་སླུ་བྲིད་བྱས་རྐྱེན་མན་ཇུ་གོང་མས་ཐེ་ཇུས་བྱེད་

9 ཡང་ཧན་ཀྲང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་རྣམ་ཐར། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦། ཤོག ༡༡༠

10 ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་གྱི་རྩ་བའི་ལམ་ཕྱོགས་ནི་མན་ཇུར་ཁ་གཏད་དུ་ལངས་པའི་བཙན་རྒོལ་རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་བྱ་གཞག་ཅིག་ཡིན་རྐྱེན། དའི་ཅིང་ཟླ་དྲུར་བསད་པ་སོགས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ནི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་མཐུན་ཞིང་མི་རིགས་ཀྱི་འདོད་བློ་དང་འཚམས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་བཙན་རྒོལ་རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་བྱ་གཞག་ཀྱང་རེད། ལུམ་སྦྱར་སོགས་ཀྱི་བཀའ་བློན་ལས་ཁུངས་ནི་དེ་སྔོན་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་ཉིད་ནས་ཆེད་བཙུགས་གནང་བའི་བློན་ཆེན་ལས་ཁུངས་ཤིག་དང་། ང་ཕོད་སོགས་ལས་རོགས་སུ་ཡོད་པའི་བཀའ་བློན་ལས་ཁུངས་ཤིག་ལ་རྗེས་སུ་འབྲས་སྤུངས་སུ་ཟན་སྦྲིལ་ལས་ཐོན་པའི་བཀའ་བློན་ཁ་གསབ་གཉིས་བཅས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག་རེད། ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་སོགས་གལ་ཆེའི་མི་སྣ་མང་པོ་ཞིག་ཆེ་སྲོག་ཤོར་བ་ནི་བོད་མི་མང་གི་ཐམ་ཁ་ཞིག་རེད་ལ་སྐྱོ་གནས་ཚབས་ཆེན་ཞིག་ཀྱང་རེད། འདི་ནི་མན་ཇུའི་ཐེ་ཇུས་ཐེངས་བཞི་པ་ལ་བོད་མི་མང་ནས་འཐབ་རྩོད་ཐེངས་བཞི་པ་བྱས་པའི་མཚོན་ཚུལ་སྲུབ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།ཅེས་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ་ཤོག་གྲངས་ ༡༣༧ ནང་གསལ།

པའི་ལས་ཚབ་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུའི་དོགས་གནད་ཅན་ཞིག་ཆགས་པ་རེད།

དེ་མཚུངས་དའི་ཆིང་ཟླ་དུར་ལ་ཡང་མན་ཧུས་མཚན་གནས་གཟིངས་བསྐོད་ཞུ་བ་སླེབས་ཉེར་ཡོད་པའི་བཟོ་ཞིག་ཐོན་པ་བཅས་ལ་བརྗེན། གུང་བློན་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་དའི་ཆིང་ཟླ་དུར་དང་པོ་ལྷ་གསོད་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་བྱས།[11] ཞེས་འཁོད་པ་ལས། འདི་ནི་དའི་ཆིང་ཟླ་དུར་བསད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་མན་ཧུར་ཐུག་པ་དང་། ང་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་སྲོག་ཁྲིམས་བཅད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལྷོས་གྲུབ་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ངེས་སུ་མཐོང་ན། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་དུང་བ་ཟབ་པའི་ཤེས་ལྡན་དག་གིས་སྐྱོན་བརྗོད་དང་ནོར་བ་ཡོ་བསྲང་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གང་ཐུབ་ཡོད་པར་མཆིན།།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

༡ མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ། མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། པར་ཐེངས་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡།

༢ དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། 《བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ།》 མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། པར་ཐེངས་གཉིས་པ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣།

༣ སེར་བྱེས་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ། བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཛ་རམ་ས་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦།

༤ ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་པདྨ་རཱ་གའི་ལྡེ་མིག སྟོད་ཆ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦།

༥ སྐལ་དོན་དང་། བློ་བཟང་། ཚེ་ནོར་སོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར། གོ་བབ་དཔྱད་ཞིབ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥།

༦ མ་ཡེ་ཁལ་སྒྲི། བོད་ཀྱི་གནས་བབ། ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩།

11 སེར་བྱེས་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ། བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཛ་རམ་ས་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦། ཤོག ༡༣༤

༥ ཡང་ཏན་གྲང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་རྣམ་ཐར། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་
༡༩༨༦།

རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་བཏང་བའི་གནས་བབ་ལ་དཔྱད་པ།

(༡༩༡༢ - ༡༩༡༣)

བསྟན་འཛིན་མཚན་ཉིད།

ནང་དོན་སྙིང་བསྡུས།

 རྩོམ་ཡིག་འདིར་《འགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐུ་དུས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ དང་ ༡༩༡༣ ལོར་རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་དང་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིབ་བརྗོད་བྱས་ཡོད།

གནད་ཚིག

རྒྱ་ནག་དམག བོད། མཐའ་སྐྲོད།

དང་པོ། རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་བྱེད་དུས་དང་དེ་ལྟར་བྱས་ཚུལ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་རྒྱའི་ཞིང་ཆེན་ཁག་ནང་ཕན་ཚུན་འཁྲུགས་ནས་མན་ཇུའི་སྲིད་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱུང་ནས་མན་ཇུ་གཞུང་རྩ་མེད་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ (Republic of China) གསར་དུ་བཙུགས། བོད་ཕྱོགས་སུ་གསར་བརྗེའི་གནས་ཚུལ་གོ་བ་དང་བོད་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་གསར་རྙིང་ནང་འཁྲུག་ལངས་པ་དང་སྦྲགས། བོད་ཕྱོགས་ནས་ཞི་དྲག་གཉིས་ཀྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐར་སྐྲོད་ལ་འབད་པ་ནི། (《རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར།) ལས། རྒྱ་ཡུལ་ཞིང་ཆེན་ཕན་ཚུན་ནང་འཁྲུགས་《འགོང་མ་ཟུར་བཞག་སོགས་དུས་གཟེར་ཅི་ཆེས་རྐྱེན་པས་ལྷ་སྡོད་ལུའུ་ཙུན་དཔོན་དམངས་ལ་དབྱུང་སྟོན་དང་། དམག་ཕོགས་འཚོ་ཐབས་ཀྱང་ལྟག་ཆུ་ཆད་པའི་རྫིང་བུ་ལྟར་གྱུར་ནས་འཐབ་འཁྲུག་འཛོམས་རྐྱེན་ཧྲག་གི་རྣམ་ཐར་ངམ་ཤུགས་ཀྱིས་བཟུང་དགོས་བྱུང་བ་དང་། སྐབས་ཤིག་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཁུལ་གྱིས་གཞུང་གནས་ནས་ལོག་ཆས་ཁྲི་དངུལ་བཅུ་ཐྲག་སྐོར་ལེན་སློད་ཟིན་ཀྱང་། དོན་དངོས་འཕྲུལ་དབང་གིས་བསྐྱུར་བསྡད་ཐོག ཏ་ཙང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་

ཐྲགས་ན། ལྟེབས་པའི་སྣ་གོན་བྱེད་པ་ཡིན།[1] ཅེས་དང་།

ཡང་ཆོས་སྲེ་ཆེན་པོ་སེ་རར་དོན་མེད་དཔུང་བཅུག་ཉིན་མཚན་ཐོག་ཡོད་དགུ་རྩལ་སྦྱུགས་ཀྱིས་བརྡལ་ཀྱང་གླགས་སྐབས་མ་རྙེད་པར་ལྷ་ལྡན་དུ་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་གངས་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱིས་སྲུ་མཐུད་མཐའ་སྐྱོད་བཀྱིས་པས་དགྲ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐུས་མཐུ་ཟླ་བ་མར་ངོ་ལ་ཆས་པ་བཞིན་འགྲིབ་པར་མངོན་དུ་ཕྱོགས།[2] ཞེས་འཁོད་པ་ནི་རྒྱ་ནག་ཧུ་གསར་བརྗེ་ཡ་ང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་བོད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་ནང་ཁུལ་འཐུག་པ་དང་། དམག་ཐོགས་འཚོ་ཐབས་ཀྱང་ཆད་པས་སྲུ་མཐུད་ནས་འདུག་ཐབས་བྲལ་བའི་གནས་སུ་ལྷགས་པས། ༧གོང་ས་མཆོག་ནས་བཙན་གསིག་མེད་པར་རྒྱ་དམག་རྣམས་རང་ཡུལ་དུ་འགྲོ་བའི་ལམ་གྲོན་དང་བཅས་པར་ཏྲ་ནོར་སོགས་གནང་བར་མཐོང་ཐུབ།

དེ་ཉིད་ལས། གཙང་ལྗོངས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་དམག་རྣམས་མཐར་སྐྱོད་བྱེད་པར་སྐྱ་བཅར་ལས་ཚན་པ་ཟླ་བཟང་དགྲ་འདུལ་དང་། ཨ་སྦུག་འགག་ཞིག་བཅས་རྫོང་བདའ་གནང་ཞིང་། བོད་ཁོངས་རྫོང་གཞིས་སོ་སོར་ཡང་ལས་ལུགས་གང་ཅི་རྒྱ་དན་གྱི་རྗེས་སུ་མ་འབྲངས་བར་དགེ་བཅུའི་ཁྲིམས་སྲོལ་དྲང་པོར་སྐྱོང་བ་དང་། རང་རང་གི་ཡུལ་སྲུང་ཐབས་ལ་འབད་བརྩོན་དགོས་པའི་བཀའ་ཐམ་བཅན་པོས་དྲིལ་བསྒྲགས།[3] ཞེས་འཁོད་པ་ལས། ༧རྒྱལ་དབང་མཆོག་རྒྱ་གར་གནས་བཞུགས་ཀྱིས་ཐྲག་པོའི་ལམ་ནས་གཙང་ལྗོངས་ནས་རྒྱ་དམག་ཕྱིར་འབུད་བཏང་བར་སྐྱ་བཅར་ལས་ཚན་པ་ཟླ་བཟང་དགྲ་འདུལ་ངོ་གཡོག་བཙྩངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྫོང་གཞིས་སོ་སོར་ཡང་རྒོལ་ལེན་སྤྱོད་དགོས་པའི་བཀའ་ནན་བསྒྲགས།

ཕྱིས་སུ་༧གོང་ས་མཆོག་ལྷ་སར་ཆིབས་ཞལ་བསྒྱུར་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༨ ཉིན་སྤྱིག་དམ་རྩ་ཚིག་ཅིག་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་བའི་ནང་དུའང་། ངོས་ཐོན་པའི་རྗེས་སུ་གསོད་བཟུང་གང་ཐུབ་བྱེད་པར་གོ་མཚོན་ལྡན་པའི་རྒྱ་དམག་གཅིག་རྒྱབ་གཉིས་

1 ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐྱ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། ཤོག ༡༢༦

2 ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐྱ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། ཤོག ༡༢༦

3 ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐྱ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། ཤོག ༡༦༢

སྟོན་དུ་བཏང་རྗེས། རེ་ཞིག་རང་ས་བཀྲལ་ཏེ་མི་འགྲོ་མཐུ་མེད་བྱུང་བ་དང་། རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་མཚམས་རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་ལྟུགས་འཕྲིན་ཐོག་ནས་གནས་ལུགས་སྤྱི་རྗེས་ཇི་ལྟར་ཞུས་ཀྱང་གནང་ཡོད་བློན་ཆེན་འགའ་ཤཀས་རྒྱ་ཧན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་འདི་བྱེད་གནས་ལན་སྣེ་གཅིག་མེད་ཤུར། ལས་འབྲས་མི་བསླུ་བའི་མཐུ་ལས་མན་ཧྲུ་གོང་མའི་ཚབ་སྲིད་མི་བརྟན་པའི་དུས་འགྱུར་མི་ཟད་པ་བྱུང་ཐོག བོད་རིགས་སྐྱེ་བོ་མཆོག་དམན་ཚང་མས་ཀྱང་རང་ནུས་གང་ཤར་གྱི་རྒྱ་དམག་དང་འཐབ་འཛིང་ལྷུ་མཐུད་བྱས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་ཚང་མ་མཐར་སྐྲོད་བཏང་ཞིན་ཏེ། ངོས་ཀྱང་རང་གི་སྐྱོང་ཡུལ་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་དུ་བདེ་འབྱོར་ཐོག ཁམས་ཕྱོགས་ཡོད་པའི་འཕྲོས་ལྟག་རྣམས་ཀྱང་རིམ་བཞིན་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་རྒྱུ་བཅས།[4] ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར། ༸རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས་རྒྱ་དམག་དང་ཞི་བའི་ཐོག་བཀའ་མོལ་གནང་རྒྱུར་འབད་ཀྱང་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་མེད་པར་བརྟེན། རྒྱ་ནག་ནང་གསར་བརྗེ་གོ་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་དྲག་པོའི་ལམ་ནས་བོད་དབུས་གཙང་ནས་རྒྱ་དམག་ཚང་མ་མཐར་སྐྲོད་བཏང་ནས། མཐར་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་ལྟག་འཕྲོས་རྣམས་རིམ་བཞིན་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་པས་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་དཔའ་ཞུམ་མེད་པར་རང་ནུས་ཅི་ཆེས་རྒྱ་དམག་དང་འཐབ་དགོས་པའི་བཀའ་ཚིག་ནན་པོ་གསལ་བསྒྲགས་བསྒྲུངས་འདུག དེ་བཞིན་ (Portrait of a Dalai Lama) འཁོད་དོན་ལ།

"A Chinese captain with two hundred soldiers had arrived at a Tibetan monastery where were quartered some Tibetan troops, whose officer telegraphed to the Ministers in Darjeeling asking for instructions whether to attack them or not. He received his reply:

"If they are stronger than you, send them on with soft words. If you are stronger than they are, cut them off by the root."

As this order had to go by the Indian telegraph line, needless to say it never went through."[5]

---

4 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ལྡི་ལི་ཀླི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༢༢༠

5 Sir Charles Bell, (1998). Portrait of a Dalai Lama. Book Faith India, p-124

ཞེས་འཁོད་པ་ལས། སེ་ར་དགོན་པའི་ནང་རྒྱ་དམག་ཁྲོན་ཉིས་བརྒྱ་ཡིས་དབྱུང་འཛུག་སྐབས་སྔར་ནས་བོད་དམག་རྣམས་དགོན་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པས། སྐབས་དེར་དམག་སྤྱི་མཁན་དྲུང་བྱམས་པ་བསྟན་དར་དང་། རྩིས་དཔོན་ཁྲི་སྨོན་ནོར་བུ་དབང་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་རྡོ་གླིང་དུ་ཡོད་པའི་བཀའ་བློན་བཤད་ཞོལ་ཆང་གསུམ་ལ་ཕར་གྲོས་བྱེད་དགོས་མིན་གྱི་ཡི་གེ་ཞིག་བཏང་བའི་ལན་དུ། ཅི་སྟེ་རྒྱའི་དམག་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡོད་ཚེ་ཚིག་འཛམ་དང་ཕྱིར་ཕུད་གཏོང་བ་དང་། དེ་མིན་ཁྱེད་ཚོ་དམག་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡོད་ཚེ་དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་རྩ་མེད་ཐོངས་ཞེས་པའི་ཡིག་ལན་འདི་བཏང་ཡོད་ཀྱང་། དེ་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་གཏོང་དགོས་པས་འགྱོར་མེད་པ་བཤད་ཅི་ལ་དགོས།

དེ་ནི་རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ནས་རྡོར་གླིང་དུ་ཡོད་པའི་བཀའ་བློན་བཤད་ཞོལ་ཆང་གསུམ་ནས་ཡིག་ལན་བཏང་བ་དེ་ཕྱིན་མེད་པ་གསལ་པོ་དང་། རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་ནས་དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ས་མཚམས་དཀའ་རྙོག་གིས་རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་ལམ་ཡག་པོ་ཡོང་བར་གང་ཅིར་འབད་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན། ༼གོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་ལ་བཞུགས་རིང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཚབ་དང་འབྲེལ་མོལ་བྱུང་ནས་རྒྱ་དམག་ནས་བོད་ནང་དྲག་སྤྱོད་ལས་དོན་དེར་སྣང་གསེང་ཞུས་ཤིང་། དམག་མི་ཕྱིར་འཐེན་ཡོང་བར་རོགས་སྐྱོར་ཡང་ཞུས་པར་ལན་གང་ཡང་གནང་མེད་པ་དང་། རྙེལ་གྱིས་ཀྱང་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་ནས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་དེར་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་ལ་ལྟངས་མེད་པའི་བར་མའི་སྲིད་བྱུས་ལ་གནས་ཡོད་ཅེས་གསལ་པོ་གསུངས་ཡོད།

ཡང་ (བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས།) ལས། ལྷ་ས་ནས་དམག་སྤྱི་དྲུང་རྩིས་གཉིས་ཀྱིས་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༤ ཉིན་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་མིར་དམག་འཁྲུག་བྱེད་རྒྱུར་གཞུང་ཐོག་ནས་དམག་བརྡ་བཏང་སྟེ་རྩེ་ནས་བྱེ་རགས་ནང་ཡོད་རྒྱ་མིའི་མེ་སྒྲོགས་རྒྱག་མིར་མེ་སྒྲོགས་དང་། རྒྱབ་ཕྱོགས་ནས་དམག་གྲ་བསྒྲིགས་པས་ཆུ་ཚོད་ ༩༨ རིང་སེ་ར་དམག་བརྒྱབ་སྟེ་དོན་འབྲས་གང་ཡང་མ་བྱུང་བར་རྒྱ་དམག་རྣམས་སེ་ར་ནས་འཐེན་ཏེ་ལྷ་སའི་ནང་འཛུལ་བ་རེད།[6] ཅེས་འཁོད་དོན་ལྟར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༥ དགོང་དྲོར་རྒྱ་དམག་ནས་སེ་ར་དགོན་པ་

6 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཌེ་ལི་ཀླྀ་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༣༠༡

བཙོམ་འཕྲོག་གིས་དཔུང་འཇུག་བྱས་ཀྱང་། བོད་ཕྱོགས་ནས་སྤྱི་མཁན་དྲུང་བྱམས་པ་བསྟན་དར་དང་དམག་སྤྱི་གཞོན་པ་རྩིས་དཔོན་ཁྲི་སྨོན་ནོར་བུ་དབང་རྒྱལ་གཉིས་ནས་དམག་མི་གྲ་སྒྲིག་གིས་རྒྱ་དམར་མཐར་སྐྲོད་གནང་ཡོད།

དེའི་སྐོར་ལ་ (བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས།) ནང་། རྒྱ་དམག་རྣམས་ནི་ལྷ་སའི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ལྷོ་བརྒྱུད་རྣམས་དང་། སེ་ར་དང་། ལྷ་སའི་བར་གྲྭ་བཞིའི་དམག་སྒར་ཡོད་པའི་ས་ཁུལ་དེ་ཚོ་རྒྱ་མིས་འཛིན་བཟུང་བྱས། གཙུག་ལག་ཁང་ཐེ་བས་བྱང་བརྒྱུད་རྣམས་བོད་དམག་གིས་བཟུང་སྟེ་སྔོ་དང་། སྣེ་ཁུང་། ཡང་ཐོག་ཚང་མར་བྱེ་མ་ བླུགས་པའི་ཕད་དང་། རྡོ་དང་ས་ཕག་སོགས་བརྩིགས་ཤིང་། ལྷོ་རྒྱུད་དང་། བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀས་རྡོའི་འཐིངས་རགས་བརྒྱབ། གྲོང་ཁྱེར་ནང་ཁང་ཁྱིམ་གཅིག་ནས་གཅིག་བརྒྱུད་དེ་འགྲོ་བའི་ལམ་གསར་པ་བཟོས།མེ་མདའ་རྒྱག་རེས་དང་། ས་འོག་བྲུས་ཏེ་རྫས་མེ་རྒྱག་རེས། ཧ་ཅང་ཐང་ཉེ་སར་ཁ་རྗོད་ཚིག་ངན་ཡང་ཤོད་རེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འགའ་ཤས་རྒྱ་དམག་གིས་བཟུང་ཡོད་པས། བསྟན་རྒྱས་གླིང་གྲྭ་ཚང་ནང་སྡུང་བྱར་བོད་དམག་འཇོག་རྒྱུ་གསུངས་ཀྱང་། རང་ས་རང་སྡུང་ཞུ་རྒྱུའི་གན་རྒྱ་ཁག་ཐེག་དང་འབྲེལ་བ་བཞག་པ་རེད། བོད་དམག་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ཡུལ་དམག་དང་གདན་ས་གསུམ་གྱི་སེར་དམག་བཅས་བོད་དམག་ཁྲོན་ཆེ་ལྷ་སའི་ནང་ཡོད་ཀྱང་། ལག་ཆ་ནི་བོད་མདའ་དང་། གྲི་མདུང་མ་གཏོགས་འཕྲུལ་མདའ་ཙང་ཤས་ལས་མེད་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ཚང་མས་བསྟན་དོན་བསམ་པ་གཅིག་མཐུན་ཐོག ལྷ་ས་ནས་གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ལམ་ཆེན་ཚང་མ་བོད་དམག་གིས་བཟུང་སྟེ་རྒྱ་དམག་རྣམས་ལ་དམག་ཐོགས་བཅད་དེ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་འཆར་གཞི་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ལྟར། ཟླ་བ་ཁ་ཤས་རྗེས་ནས་རྒྱ་དམག་རྣམས་ལྟོ་ཐོགས་ཆད་དེ་མགོ་བསྒྱུར་བྱེད་ཉེའི་མཚམས། ཡ་མོན་ཕྱོགས་ནས་བསྟན་རྒྱས་གླིང་ནང་རྒྱ་དམག་འཛུལ་ཏེ་ཟླ་བྲང་སྐོར་བས་འཁྱོར་ཆེ་བས་ཟླ་བ་ཁ་ཤས་ལྡིང་པའི་ལྟོ་ཆས་ཐོབ་པར་བརྟེན་དམག་འཁྲུག་དེ་ད་དུང་རྒྱུན་རིང་དུ་ཕྱིན།[7] ཞེས་དང་།

གཞན་ཡང་ཀ་སྨུག་ནས་ལོ་གོང་ས་ལོ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་སྤྱན་གསལ་གནམ་གང་ངམ་ཟླ་བཟང་དགྲ་འདུལ་བོད་ལྗོངས་དམག་སྒར་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱབ་ཆེ་བ་བསྐོ་གཞག

7 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཌེ་ལི་ཀླཱི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༢༠༡

མཛད་དེ་ལྷ་ཡོད་དྲུང་རྩིས་གཉིས་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས། རྒྱ་དམག་མཐར་སྐྲོད་བྱེད་རྒྱུའི་བཀའ་མངགས་དང་བཅས་ཚུ་ཕྱི་ ༡༩༡༢ ཟླ་ ༣ ནང་ལྷ་སར་འབྱོར་པ་རེད།[8] ཅེས་ཀྱང་འཁོད་འདུག

ལྷག་པར་དུ་ལྷ་ས་ནས་ཕྱིར་འབུད་བྱེད་པར་ཉེན་ཁ་ཞིང་མཚོག་ནས་སྨུག་དམ་ཛ་ཆིག་ནང་། རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་མཚམས་རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་ལྷུགས་འཕྲིན་ཐོག་ནས་གནས་ལུགས་སྤྱི་རྫེས་ཇི་ལྟར་ཞུས་ཀྱང་གནད་ཡོད་སློན་ཆེན་འགག་ཤས་རྒྱུ་རྫན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་འདི་བྱེད་གནས་ལན་སྙེ་གཅིག་མེད་སྟབས། ལས་འབྲས་མི་བསླུ་བའི་མཐུ་ལས་མན་ཧྲུ་ཉེན་ཁ་མའི་ཆབ་སྲིད་མི་བརྟན་པའི་དུས་འགྱུར་མི་ཟད་པ་བྱུང་ཐོག བོད་རིགས་སྐྱེ་བོ་མཆོག་དམན་ཚང་མས་ཀྱང་རང་ནུས་གང་ཤར་གྱིས་རྒྱ་དམག་དང་འཐབ་འཛིང་སྒྲུ་མཐུད་བྱས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་ཚང་མ་མཐར་སྐྲོད་བཏང་ཟིན་ཏེ། ངོས་ཀྱང་རང་གི་སྐྱོང་ཡུལ་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་དུ་བདེ་འབྱོར་ཐོག ཁམས་ཕྱོགས་ཡོད་པའི་འཕྲོས་ལྷག་རྣམས་ཀྱང་རིམ་བཞིན་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་རྒྱུ་བཅས།[9] ཞེས་འཁོད་དོན་ལྟར། དེ་ལའང་རང་བཙན་གསལ་བསྒྲགས་ཀྱང་འཁོད་ཚོག་པ། རང་གི་རྒྱལ་ཁོངས་ནང་བཙན་འཛུལ་རྒྱ་དམག་རྣམས་མཐར་སྐྲོད་ཟིན་རྗེས་བོད་མི་སེར་སྐྱ་ཡོངས་ཀྱིས་ས་ཁུལ་སོ་སོར་བདག་སྐྱོང་ཡོང་བའི་ཆེད་སྒྲུ་མཐུད་འཐབ་རྩོད་ཀྱིས ཁམས་ཕྱོགས་ལྷག་འཕྲོས་རྒྱ་དམག་རྣམས་མཐར་སྐྲོད་བྱ་རྒྱུར་འབད་དགོས་པའི་བཀའ་དང་།

ལྷ་ས་ནས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་བའི་ཐད་ལའང་ (༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར།) ནང་། ལྷ་སྡོད་རྒྱ་དཔོན་ལན་ཀྱང་ཟུང་ནས་ཤང་ཤུ་ཕྱུལ་འབྱོར་དུ། རྒྱ་བོད་ཆིངས་འདུམ་དང་འབྲེལ་མགོ་སྐྱུར་སྒྲོག་སྐྱབས་ཞུ་རྒྱུར་༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུ་ཚབ་ཅིག་འཕྲལ་གནང་ཡོད་པ།[10] ཞེས་དང་། མ་ཟད་དེ་ཉིད་ལས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྣམས་ནི་ཐུགས་རྗེའི་

8 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཤི་ལི་ཀླྨི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༢༠༣

9 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཕྱི་ ༡༩༧༨ པར་ཐེངས་དང་པོ། ཤི་ལི་ཀླྨི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༢༢༠

10 ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། ཤོག ༡༨༢

གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པས་སྐྱེ་བོ་མི་བསྲུན་པ་དག་གི་རེ་བའི་བསམ་པ་བར་མ་དོར་ཆུད་གསོན་པར་མི་འདོད་པར་ཡིན་ག་ཤེས། དེང་འདིར་དཔྱ་ཟླས་བདེན་བདེན་ལྟར་གསོལ་བའི་ཚིག་དེ་ཡང་དོན་དུ་འཁེལ་བ་དཀའ་མོད། གལ་ཏེ་བདེན་ན་རང་གཞན་གཉིས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་མང་པོའི་སྲོག་སྐྱབས་སུ་འགྱུར་པས་དོན་ཤིན་ཏུ་ཆེའོ་སྙམ་དུ་དགོངས་ནས་རྒྱ་བོད་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཞི་ཆིངས་བྱེད་པར་བློན་ཆེན་ཚང་ཁྲིམས་པ་དང་། སེར་སྨད་ཚ་བ་ཁྲི་བ་སྤྲུལ་སྐུ། རྗེ་མགྲོན་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་བཅས་ལ་ནང་དོན་བཀའ་སློབ་ཞིབ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་རྫོང་བདའ་མཛད།[11] ཅེས་དང་། ལྷ་ལྡན་དུ་རྒྱ་བོད་ཞི་ཆིངས་ལེགས་པར་འགྲིགས་ཏེ་ཨམ་བན་གཉིས་དཔུང་དང་བཅས་པ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་དུས་འཛམ་ཞོད་འཛུགས་སུ་གྱུར།[12] ཞེས་པ་ལྟར་དང་།

ཡང་ Michael C. van Walt van Praag གྱིས་ (The Status of Tibet) ནང་། "In the summer of 1912 the Chinese and Tibetans accepted Nepalese mediation to reach agreement on terms for the surrender of the Manchu and Chinese troops and their expulsion from Tibet. Through the good offices of the Nepal Vakil, Lieutant Lal Bahadur, an agreement was signed and sealed by the representatives of the Dalai Lama and of General Zhong Yin and former Amban Lian Yu, on 12 August 1912. "Three Point Agreement" provided for the surrender and total withdrawal of all Manchu and Chinese soldiers and officials from Tibet within fifteen days; for the protection of the departing soldiers and officials on the journey to India, whence they would be repatriated to China; and for the surrender to the Tibetan government of all their arms and ammunition. On secret instructions from Beijing,

11 ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༧། ཤོག ༡༨༣

12 ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༧། ཤོག ༡༨༨

General Zhou delayed his departure from Lhasa, in violation of the Three Point Agreement. The Tibetan government threatened to use force to expel him and Lian, and fighting once again broke out. A new truce and agreement for the surrender of all remaining soldiers was signed on 14th December, and the last contingent of troops under General Zhou left Lhasa on 6January 1913."[13]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ ལོའི་དབྱར་དུས་མན་ཇུ་དང་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་རྣམས་མགོ་བཏགས་ཞུས་ཏེ་བོད་ནས་ཕྱིར་འབུད་བྱེད་རྒྱུའི་རྩ་དོན་ཐོག་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་གྲོས་མཐུན་ཡོང་ཆེད། བལ་པོས་བར་འདུམ་བྱེད་རྒྱུར་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀས་མོས་མཐུན་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་བལ་པོའི་ལྤཀེལ་ལྷལ་བྷ་དུར་ (Lt. Lal Bahadur) གྱིས་ཐབས་ལམ་བསྟན་པ་ལྟར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཚབ་དང་། རྒྱའི་དམག་སྤྱི་ཀྲུང་ཡིན། ཨམ་བན་ལེན་ཡུ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་ཚབ་བཅས་གྲོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་ཞིག་ལ་སོ་སོའི་མིང་རྟགས་དང་། ཐམ་ཀ་ཕབ། དོན་ཚན་གསུམ་འཁོད་གྲོས་མཐུན་དེའི་ནང་ཉིན་བཅོ་ལྔ་ནང་ཚུན་མན་ཇུ་དང་རྒྱའི་དཔུང་དམག་ལས་བྱེད་དང་བཅས་པ་མགོ་བཏགས་ཞུས་ཏེ་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་གཙང་མ་བྱ་རྒྱུ། རྒྱ་ནག་ཏུ་འགྲུལ་བཞུད་བྱེད་སྐབས་ལམ་བར་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ། གོ་མཚོན་དང་རྫས་མདེལ་ཚང་མ་བོད་གཞུང་ལ་རྗེས་འབུལ་ཞུ་རྒྱུ་གསལ་ཡོད་ཀྱང་། པེ་ཅིང་ནས་གསང་བའི་བཀོད་ཁྱབ་འབྱོར་བས་དམག་སྤྱི་ཀྲུང་ཡིན་གྱིས་ཆིངས་དོན་བརྩིས་མེད་ཀྱིས་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་རྒྱུར་མཐར་འགྱངས་བྱས་པས། བོད་གཞུང་ནས་དྲག་དཔུང་གིས་ཕྱིར་འབུད་གནང་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་སྡིགས་ར་བསྐུལ་ནས་སླར་ཡང་དམག་འཁྲུག་བྱུང་།

མཐར་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༤ ནང་ལྷག་འཕྲོས་རྒྱ་དམག་རྣམས་ཀྱིས་མགོ་བཏགས་ཞུས་པའི་གྲོས་དོན་གསར་པ་བཞག་རྗེས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༦ ཉིན་ཀྲུང་ཡིན་གྱི་དམག་གི་སྡེ་ཚན་ཚང་མ་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཞེས་གསལ་བ་དང་། ཞྭ་སྒབ་པས་ཀྱང་ (བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས།) ནང་། ལྕགས་སྐུད་ཀྱི་འཕྲིན་པ་དེ་རྒྱ་དམག་མགོ་བསྒྱུར་བྱས་པའི་གྲོས་ཆོད་ཀྱི་

13 Michael C. van Walt van Praag, The Status of Tibet, Westview Press (1987) . pp-48

དོན་གནད་སྐོར་ལ་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཚབ་ནས་བཏང་བའི་ངོ་བཤུས། རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཚབ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༣ ལ་ (ཏར་འདི་པེ་ཅིང་ལ་བཏང་བའི་ངོ་བཤུས) བོད་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱལ་གསང་བའི་ལས་ཁུངས་ནས་སྤྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༢༨ དང་། རྒྱལ་རྩེ་ཚོང་སྤྱིས་སྤྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༣༡ ལ་བཏང་བའི་ལྕགས་འཕྲིན་དུ། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་ཐུགས་བློས་འཁེལ་བའི་བཀའ་སློབ་འབུལ་མི་བླ་སྨན་མཁན་པོས། ང་ལ་གསུངས་ཡག་ལ། སྤྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༣ གྱི་གྲོས་ཚོད་དེ་གཤམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན་གསུངས་འདུག

དོན་ཚན་དང་པོ། རྒྱ་མིའི་གོ་ལག་ཆ་ཚང་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་སྐུ་ཚབ་དང་། གོ་རྑའི་སྐུ་ཚབ་ཀྱི་འགན་ཐོག་རྩིས་སྡོད་བྱེད་རྒྱུ། དོན་ཚན་གཉིས་པ། དོན་ཚན་དང་པོའི་ལས་དོན་རྣམས་བློས་འཁེལ་བྱུང་འཕྲལ་རྒྱ་མིའི་དཔོན་རིགས་དང་། དམག་མི་རྣམས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་ཏུ་ལོག་རྒྱུ། བོད་གཞུང་ནས་ལྷོ་ཆས་སོགས་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་བར་ལ་སྐྱོད་རྒྱུ། དོན་ཚན་གསུམ་པ། ཚོང་པ་སོགས་རྒྱ་མིའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཟེར་མི་ནས་བོད་གཞུང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ལ་རྩེ་འཁུར་ཞུས་ཏེ་བསྡད་ཚེ་བོད་གཞུང་གི་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་རྒྱུ།[14] ཞེས་གསལ་བ་དང་།

གཏན་འབེབས་བྱུང་བའི་ཆིངས་ཡིག་གི་འབྲུ་དོན་ནི། དོན་ཚན་དང་པོ། རྒྱ་མིའི་སྦྲག་སྦྲག་དང་། (མི་ཤིན་འགན་) ལུ་སི་འགན་སོགས་གཡུལ་མཁོའི་ཡོ་ཆས་གྲ་བཞི་དང་། བསྟན་གླིང་དུ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཕན་ཚུན་སྐུ་ཚབ་དང་། བར་དབང་མདུན་རྩིས་བླངས་ཏེ་བཙུགས་ནས་དམ་ཐུག་རྒྱག་དགོས། རྒྱ་དམག་ལྷ་ས་ནས་མ་ཐོན་པའི་ཉི་མ་བཅོ་ལྔའི་གོང་གཡུལ་མཁོའི་གོ་ལག་ཚང་མ་ཡབ་གཞིས་གླང་མདུན་དང་། རྡས་མདེལ། འབར་རྫས་ཚང་མ་རྫོ་རིང་གི་ཞོད་མཛོད་ནང་ལ་ཉིན་བཅོ་ལྔའི་དུས་ཚོད་མ་རྫོགས་གོང་སྐྱེལ་ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས། གོ་རྑའི་སྐུ་ཚབ་ནས་ཁང་པ་དེར་བསྲུང་བྱའི་གྲ་སྒྲིག་གནང་དགོས། དོན་ཚན་གཉིས་པ། རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཐོན་དང་གཉིས་གསུམ་ནང་ཚོ་ཁག་གསུམ་བྱས་ཏེ་འགྲོ་རྒྱུའི་ཚེས་ཆ་ཕུལ་བ་ནང་བཞིན་ཉིན་བཅོ་ལྔའི་ནང་ཐོན་ཐུབ་པ་དགོས་རྒྱུ། རྒྱ་དམག་སྐྱེལ་སྒྲོལ་དུ་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ས་མཚམས་བར་བསྐྱོད་དེ་ལམ་འཁེལ་བཞོན་རྟ། འགེལ་ཁལ་རྣམས་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ། ས་མཚམས་བར་ཚ་ཞག་

14 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། སྨད་ཆ། པར་ཐེངས་དང་པོ། ཌེ་ལི་ཀླི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༢༡༣

གང་འཕེལ་བར་རྩམ་པ་དང་། འབྲས། གྲོ་ཞིབ། ཤ་མར། ཛ་བཅས་ཡུལ་ཐང་རིན་འབབ་སྤྲོད་དེ་ཏོ་ཚོང་སྐྱེལ་སྒྲོལ་སྐུ་ཚབ་བརྒྱུད་བྱ་རྒྱུ། ལམ་འཕེལ་རྟ་ཁལ་རྣམས་དུས་འགྱངས་མེད་པ་སྐྱེལ་སྒྲོལ་ནས་གྲ་སྒྲིག་བྱ་རྒྱུ། ས་མཚམས་བཀལ་ཏེ་བཙོན་རྟ་དང་། འགོལ་ཁལ་དབང་ཡོད་ཀྱིས་འཁྲིད་མི་ཚོགས་དོན་ཚན་གསུམ་པ། གྲོས་ཚོད་དོན་བཞིན། གོ་ལག་དང་། རྫས་མདེལ་འཇུག་སའི་ཆེད་དུ་སྐུ་ཚབ་ཕན་ཚུན་ནས་རྒྱ་མིའི་དཔོན་རིགས་དང་། དམག་མི་ཡབ་གཞིས་གཟིམ་ཤག་དང་། བོད་པའི་དམག་མི་རྗེ་རིང་གཟིམ་ཤག་ནས་སང་ཉིན་རང་ས་གནས་གཞན་ལ་སྤོ་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ། ཨམ་བན་ལེན་དང་ཙུང་གིས་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་ཕུལ་བའི་ཡིག་དོན་བཞིན། གྲ་བཞི་དང་། བསྟན་རྒྱས་གླིང་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གཞུང་གི་གོ་ལག་རྫས་མདེལ་རྣམས་སྤྱི་ཚན་ལ་འདྲེས་མེད་སྐུ་ཚབ་གཉིས་དང་། བར་མིའི་མདུན་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡ ཉིན་ལག་ཆ་དང་། རྫས་མདེལ་སྦས་སྐྱུང་། ཚོང་སྐྱེར་སོགས་གཏན་ནས་མེད་པའི་ཤོག་ལྷེ་འབུལ་རྒྱུ། དེ་ཚོའི་ནང་ནས་མེ་མདའ་དྲུག་ཙུ་ཐམ་པ་དང་། མདེལ་བཅས་ཨམ་བན་དང་། ཙུང་གི་སྒྲོག་སྲུང་ཆེད་དུ་ཉར་ཆོག་པ་བྱས་པ་ཡིན། འདི་མིན་པའི་གཡུལ་མཁོའི་ཡོ་ཆས་ཚང་མ་རྗེ་རིང་ཤོད་མཛོད་ནང་ལ་བཙུག་སྟེ་སྐུ་ཚབ་དང་། བར་དབང་གིས་དམ་ཕྱུག་བརྒྱབ་ཐོག་གོ་རྟའི་སྐུ་ཚབ་ནས་སྲུང་བྱ་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ། གྲ་བཞི་དང་། བསྟན་རྒྱས་གླིང་ནས་མེ་མདའ། མེ་ཤིན་འགན། ལུ་སེ་འགན་སོགས་རྒྱ་ཁོངས་ལག་ཆ་ཚང་མ་སྦས་སྐྱུང་། བོར་བརླག་ཚོང་སྐྱེར་སོགས་མ་བྱས་པར་ཁ་བསྡུ་བྱེད་དགོས། རྒྱ་མིའི་ཚོང་པའི་ལག་ཆ་ཐོ་གསལ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་རིགས་རྣམས་བཀའ་མོལ་གནང་རྒྱུ། ཚོད་དོན་འདིར་རྒྱ་བོད་སྐུ་ཚབ་དང་། བར་དབང་གི་དམ་ཕྱུག་དང་། ལག་བྲིས་རྒྱབ་ཡོད་གཤིས་ཕན་ཚུན་སུ་ཐད་ནས་འགལ་ཆ་བྱས་མི་ཆོག ནེ་པའི་ཟླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཚབ་ཚ་བ་ཁྲི་སྐྱིལ། རྟེ་མགྲོན་བསྟན་རྒྱལ། ཨམ་བན་ལེན་ཡུ་དང་ཙུན་ཡུན་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ལོའོ་ཚང་ཀྲང་། ལོ་ཡུན་ཧྲེ། ལཙུ་སློས་ཨུ་ཡོན། ཀྲི་ཕུ་ཏ་ཡི་བཅས་དང་། གོར་གཞུང་སྐུ་ཚབ་མེ་འཇར། ཀེབ་ཀྲན་ཧྲེ་ཊ་བླ་ཐུར་ཕྲེ་ཐེ་རེ་དང་། སུ་ཐེ་ནན་ལལ་བླ་ཐུར་སྦྲ་སེ་ནེ་ཀྲེ་ཕྲེ་ཐེ་རི་ཅི་རི་བཅས་ནས། ཚུ་ཁྲི་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༣ ལ། (August 12, 1912)[15] ཞེས་ཉིན་བཅོ་ལྔ་ནང་ཚུན་རྒྱ་དམག་རྣམས་ཐོན་ཐེན་པ་བྱ་རྒྱུ་གསལ་ཡོད་པ་དང་། ཁོ་ཚོས་གྲོས་དོན་ལྟར་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ཕྱིར་ཐོན་བྱ་རྒྱུ་བྱས་ཡོད་པ་དང་།

15 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། པར་ཞེངས་དང་པོ། ལྡི་ལི་ཀླྨི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༢༡༣ ནས་ ༢༡༨ བར།

གཞན་ཡང་བཤད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ། (བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གོ་བབ་དཔྱད་ཞིབ།) ནང་། ཧྭ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་བསམ་སྤྱིངས་དགོན་པར་བཞུགས་རིང་ཉེན་ཁའི་གནས་སུ་གྱུར་བའི་ལེན་ཡུས་དང་ཀྲུང་ཡིང་གཉིས་པོས་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་ཕུལ་ཏེ། རྒྱ་བོད་ཆིངས་འདུམ་གྲོས་མོལ་གནང་བར་གོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ཚབ་ཅིག་མངགས་གཏོང་གནང་བའི་རེ་བ་བཏོན་པ་ལྟར། ཧྭ་ལའི་བླ་མས་སྲིད་བློན་ཚང་ཁྲིམ་གྱིས་གཙོས་པའི་སྐུ་ཚབ་གསུམ་འཕྲལ་དུ་ལྷ་སར་གྲོས་མོལ་གནང་བར་མངགས། དེ་ལྟར་གྲོས་མོལ་ཡང་ཡང་བྱས་ཏེ་ ༡༩༡༣ ལོའི་ཟླ་ ༧ པའི་ཟླ་མཇུག་ཏུ་ནེ་པ་ལའི་ལྷ་སྡོད་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་དམག་མཚམས་འཛོག་རྒྱུའི་བར་འདུམ་བྱས་མཐར།

༡) ཀྲུང་ཡིང་གི་དམག་གི་མཚོན་ཆ་རྩིས་སྤྲོད་ཐོག་བོད་དུ་དམ་འབྱུར་གྱིས་ཉར་ཚགས་བྱ་རྒྱུ་དང་།

༢) ཁྲིན་དམག་ཡོངས་རྫོགས་ཧིན་ཧྲུ་བརྒྱུད་ནང་སར་ལོག་རྒྱུ། ཨམ་བན་དང་དཔོན་རིགས་ སྔར་བཞིན་བོད་དུ་བཅའ་བཞུགས་གནང་རྒྱུ།

༣) ཨམ་བན་ནས་མེ་མདའ་ ༣༠ དང་སྲིུ་འདོམས་ནས་མེ་མདའ་ ༦༠ རེ་ཉར་ཆོག་པ།

༤) ཁྲིན་དམག་གིས་བོད་དུ་ཟིང་ཆ་བསླངས་པའི་གྱོང་གུན་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་གསབ་དགོས་ ལུགས་བཅས་པན་ཚུན་ཞི་བའི་གྲོས་ཆིངས་དོན་ཚན་ཁག་བཞི་བཞག"[16] ཅེས་འཁོད་ཡོད་པས། གོང་གི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལ་གཞིགས་ཚེ་བོད་པའི་ཡིག་ཆ་ནང་བཀོད་པོ་བར་དབང་གི་རྒྱ་བོད་དབར་གྲོས་དོན་ནང་དུ། རྒྱ་དམག་ལྷ་ས་ནས་མཐར་སྐྲོད་བྱེད་ཚུལ་ལ་ལམ་གྲོན་དངུལ་དང་ཟ་ཆས་སོགས་སྤྲད་ནས་ཉིན་གྲངས་བཅོ་ལྔའི་ནང་ཚུན་བོད་ནས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་ལ་ལོག་དགོས་པར་གསལ་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་བཀའ་ཡིག་བསྩལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྣམ་ཐར་ནང་ཞི་ཆིངས་ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་ཨམ་བན་དཔུང་དང་བཅས་པ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་བཏང་བ་གསིག་མེད་པར་ཞི་འཇམ་གྱི་ཕྱིན་པ་གསལ་འདུག་ནའང་། རྒྱའི་ཡིག་ཆ་ནང་ལྷ་སར་རྒྱ་བོད་

16 སྐལ་དོན་དང་། བློ་བཟང་། ཚེ་ནོར་སོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གོ་བབ་དཔྱད་ཞིབ། སྟོད་ཆ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥། ཤོག ༤༥༩

དབར་གྲོས་དོན་བཞག་པའི་ནང་དོན་ལྟར་ན། ཨམ་བན་དང་དཔོན་རིགས་སྤྱར་བཞིན་བོད་དུ་བཅའ་བཞུགས་ཚོགས་པར་མ་ཟད་མི་མདའ་ཁྲོན་ ༨༠ རེ་ཉར་ཚོག་པ་བཅས་འཁོད་པ་དེ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རྒྱ་དམག་ཨམ་བན་དང་བཅས་པ་ཚང་མ་བོད་ནས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ལོག་དགོས་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ལ་ཨམ་བན་དང་དཔོན་རིགས་ལྷ་སར་བཅའ་བཞུགས་ཀྱི་ཚོག་མཚན་སྲུད་པ་ནི་གྲོས་དོན་འགལ་ཟླ་ཆགས་ཀྱི་འདུག

དེ་ལྟར་ལྷ་ས་ནས་ལེན་ཡུས་ཀྱིས་དམག་ཕྱིར་འཐེན་མི་བྱེད་རྒྱུའི་གྲོས་དོན་བཞག་པར་མ་གནས་པས་བཀའ་ཤག་ནས་ལམ་ཆས་འགྲོ་གྲོན་སོགས་ཕོགས་དངུལ་ཐོབ་རྗེས་བརྟབ་གསིག་གིས་དྲག་དཔུང་དང་ཆུ་བྱི་ཟླ་༡༢ ཚེས་ ༥ (Jan 6, 1913) ཐོན་དགོས་བྱུང་།

གཉིས་པ། རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་བཏང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ཡི་འགོ་སྟོད་ནས་མདོ་སྟོད་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་བོད་གཉིས་དམག་འཁྲུག་གིས་རིམ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༦ ལོར་ཀྲའོ་ཨེར་ཧྲེང་གིས་ཁམས་ཁུལ་ལ་སྡེ་དཔོན་འཐེན་ནས་གཞུང་དཔོན་བསྐོ་རྒྱུའི་སྲིད་ཇུས་གསར་པ་ཤུགས་ཆེན་སྤེལ་བ་དང་། དེ་ཡང་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལེན་ཡུས་དང་། ཨམ་བན་ལྷུན་ཅང་ཡའོ་གཉིས་ཀྱིས་མན་ཇུ་གོང་མ་ལ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱི་ལས་འཆར་ཕུལ་ནས་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་ལག་བསྟར་གྱིས་དགོན་པ་རྩ་གཏོར་དང་། དགེ་འདུན་པ་སྐྲར་བབ་བཙུག་ནས་ནང་བསྟན་གླེགས་བམ་མེར་བསྲེགས་བཅས་ཀྱིས་མི་མང་ཀུན་ལ་སྡུག་སྦྱོང་ཚད་མེད་བྱུས། དེ་ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༦ ཉིན་སྡུག་དམ་རྩ་ཆིག་ནང་། བར་ལམ་ཟེ་ཁྲིན་དང་། ཡུན་ནན་གྱིས་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ས་ཟ་སེམས་ཀྱིས་དབང་ཤུགས་བརྟབས་མནར་ཚོད་མེད་བྱུས་པས་མ་ཚད། ཆིངས་གསལ་ཚོང་ར་ཁག་གི་ཁྲིམས་སྲུང་ཡིན་ཚུལ་རྒྱ་དམག་ཁྲོན་ཆེ་རྒྱལ་ས་ལྷ་ལྡན་དུ་ལྷགས་འབྱོར་བྱུང་བ་བཅས་ལ་བརྟེན་རྒྱ་བོད་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཙམ་ལས། གཅིག་འོག་གཅིག་མེད་པའི་གནས་ལུགས་ཡོང་རྐྱེན་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་ངོས་རྒྱལ་བློན་རྣམས་ས་མཚམས་སུ་བསྐྱོད་དེ་ཡི་ཅིང་རང་ལ་ལྷུགས་སྐྱུད་ཐོག་ནས་བཀའ་མོལ་ཞུ་རྩིས་དེ་ལྟར་ཡང་། ངོས་ཐོན་པའི་རྗེས་སུ་གསོད་བཟུང་གང་ཐུབ་བྱེད་པར་གོ་མཚོན་ལྡན་པའི་རྒྱ་དམག་གཅིག་རྒྱབ་གཉིས་

སྔོན་དུ་བཏང་རྐྱེན་རེ་ཞིག་རང་ས་བརྒྱལ་ཏེ་མི་འགྲོ་མཐུ་མེད་བྱུང་།[17] ཞེས་འཁོད་ཅིང་།

རྒྱ་དམག་ཕྱོན་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་དྲག་པོའི་སྲིད་བྱུས་གསར་པ་ལག་བསྟར་ལ་༧དགོང་ས་མཆོག་ནས་མན་ཇུ་གོང་མ་མཇལ་འཕྲད་སྐབས་ཁམས་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱ་དམག་གིས་ཚུལ་མིན་བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་སྟན་གསེང་ཞུས་པ་མ་ཟད། ཞི་འཇམ་ཡོང་བའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཀྱང་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་མེད་པ་དང་།　ལྷག་པར་དུ་༧དགོང་ས་མཆོག་ནས་པེ་ཅིང་ལ་ཐེངས་བདུན་ཕྱུག་བྲིས་བཏང་བ་དང་བོད་ལྗོངས་བཀའ་ཤག་དང་མི་མང་ནས་ཀྱང་ཕྱུག་བྲིས་ཐེངས་མང་བཏང་ཡང་ཡ་ལན་ཙམ་ཡང་མེད་པས་རེ་ཐག་ཆད་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ ལོར་༧དགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་ལ་ཉེན་ཡོལ་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་།

དེ་དོན་རྒྱས་བཤད་ (ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་།) ནང་། བར་སྐབས་ཁྲིམ་གཅིག་གི་མི་ལྷར་མཐུན་ལམ་ཆེ་བས་བོད་ནས་ས་མཚམས་སོགས་ལ་རྩོད་གླེང་ཆེར་མ་ཐུས་པའི་ཅི་མཛད་ལེགས་མཐོང་ལྷ་བུའི་བརྩེ་འབྲུར་གང་ཡོང་ཞུ་བཞིན་ཡང་ཕྱིས་གོང་མ་ནས་ནང་བསྟན་ལ་གུས་ཞེན་མེད་རྐྱེན་༧སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེར་མཐོང་བཟོས་ཟེ་ཆུང་དུ་གཏོང་ཐུས་ཐོག་བོད་སྤྱོད་ཨམ་བན་གྱིས་མཆོན་དཔོན་དམག་ནས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ས་སྟེ་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་བདག་པོ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པ་ཤེས་བཞིན་དུ་སྣང་ཆུང་ཟ་འཇིན་ཚོད་མེད་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཐོག་བོད་མི་སེར་སྐྱ་རྣམས་ལ་ཕག་དང་། བོང་བུ་དང་བ་གླང་ལྷ་བུའི་འདུ་ཤེས་ལས་མེད་པས་སྣང་ཆུང་དབང་ཤེད་བཙབ་གསིག་སོགས་ཕྱོགས་རིས་ཆེ་བས་ཚང་མ་གློ་ཕམ་ཡི་ཆད་ཅི་ཆེའི་ཁར། ལྷག་པར་ཤིང་འབྲུག་བོད་ཕྱི་གཡུལ་འཁྲུག་ལ་བརྟེན་སྐྱུ་སྐྱུང་ལ་མིང་བཏགས་ཏེ་བོད་དུ་དམག་དྲངས། དར་མདོ་ནས་བཟུང་ལམ་འཕེལ་ཚང་མར་བསྟོད་མེད་བསྟོད་བརྗོའི་ཐོག་ནས་ཡུལ་དགོན་བསྡོར་བཅོམ་དང་།　ལྷ་སར་འབྱོར་འཕྲལ་ཁ་དན་ཡིག་དོན་གང་ལ་མི་གནས་པའི་མི་དྲག་བསད་རྫས།　༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དངོས་བཞུགས་ཀྱི་པོ་བྲང་ལ་མེ་མདའ་འཕེན་པ་སོགས་ཟིང་ཤིག་ཚོད་མེད་དང་། མི་མང་ལ་བཙབ་གསིག་སྲོག་རྐྱོལ་མ་དགོས་པའི་བདེ་འཇགས་ཆེད་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་གཙོ་རྣམས་ནས་བར་བཞུགས་ཀྱིས་བཀའ་མོལ་གནང་བར་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་རྗེས་སུའང་ལན་ཨམ་བན་ནས་དམག་

17 ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། པར་ཐེངས་དང་པོ། ལྡི་ལི་ཤྲཱི་མ་ མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦། ཤོག ༣༡༩

མི་མང་པོ་བཏང་སྟེ་བསད་བཟུང་གང་ཐུབ་བྱ་བློ་དང་། པེ་ཅིང་དུ་འང་དགེ་སྐྱོན་སྤོན་ཚུད་ནས་ཐེངས་མང་ཞུས་པར་གསན་དགོངས་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་ས་སྟེ་ཡོང་འབབ་འཕྲོག་བློའི་རང་འདོད་གཙོ་བཟུང་གིས། ༧ཏྭ་ལའི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་གནས་ཕབ་སྟེ་མི་རིགས་ཕལ་པ་ཡིན་ལུགས་ཀྱིས་རྩ་ཆིག་ལྷང་ཤུ་འགྲེམས་གཏོང་། དབང་བྱུས་ཚང་མ་བཙན་འཕྲོག་གིས་ཆིངས་ཡིག་འབྲུ་དོན་རྗོག་རོལ་དུ་བཏང་སྟེ་བོད་གཞུང་ཆབ་འབབས་དང་བཅས་པར་གནོད་འགལ་ཚད་མེད་མཚོད་ཡོན་དང་དམ་ལ་བརྩི་མེད་སོགས་བྱས་རྐྱེན་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ནང་ཟིང་དང་། བོད་དུ་དཔོན་དམག་ནས་ནང་ཁྲུལ་ལུགས་འགལ་ཟིང་འཁྲུག་ལ་བསྟུད་དབུས་གཙང་གང་སར་རྒྱུན་ཐག་གིས་ཁེངས་པ་བཞིན་བོད་ཀྱི་མི་བསད་དངོས་བཙོམ་བཟོད་གླགས་མེད་པ་བཏང་བས་མི་ཚད། དོན་མེད་གདན་ས་སེ་རར་དབྱུང་འཇུག་དང་། ལྷ་ཁྲུལ་མེ་རྒྱག་ཟིང་ཤིག་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། པོ་བྲང་ཡས་མས་སོགས་བོད་ལྗོངས་ཕན་བདེའི་སྙིང་པོ་ཁག་ཀུང་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུའི་ངན་གཡོམས་ཚབས་ཆེ་སོགས་བྱེད་ངན་རྣམ་གྲངས་ལོ་ཟླར་བརྗོད་ཀྱང་མི་རྫོགས་པའི་གནས་ལ་བརྟེན་ཚང་མ་ཡུ་ཐུག་ཐབས་ཟད་ཀྱིས་དེ་ལན་དེ་འཇལ་བྱས་དོན་རྒྱ་ཕྱོགས་པམ་ཉེས་མཚམས་བློས་བླངས་ཀྱིས་དཔོན་དམག་ཚང་མ་ཕྱིར་སློག་བྱ་རྒྱུ་གོ་རྐྱ་བར་བཞག་གིས་ཆིངས་དན་ཟིན་དོན་ཚུ་ཐོག་བརྒྱད་བསྐྱོད་ཐོན་ཟིན་པ།[18] ཅེས་པ་ལྟར།

བར་སྐབས་རྒྱ་དམག་ནས་བོད་ཕྱིར་གཡུལ་འཁྲུག་ལ་སྐྱུ་སྣང་ཡིན་ཁྲུལ་གྱིས་བོད་དུ་དམག་དྲངས་ནས་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་དགོན་ཆེན་སོགས་ལ་གཏོར་བཙོམ་གྱིས་རིམ་བཞིན་ལྷ་སར་དབྱུང་དམག་བསྐྱལ་ནས་༧རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་བཞུགས་གནས་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་མེ་མདའ་བརྒྱབ་པ་དང་། མི་མང་ལ་དྲག་སྤྱོད་ཚད་མེད་ལས་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་སོང་ནའང་། བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་དང་བཅས་པས་པེ་ཅིང་དུ་དགེ་སྐྱོན་སྤོན་ཚུད་ནས་ཐེངས་མང་ཞུས་པར་ལན་ཙམ་ཡང་མེད་པ། མ་ཟད་༧གོང་ས་མཆོག་གི་མཚན་གནས་ཕབ་པས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་ལུས་སེམས་གཉིས་ལ་ཕོག་ཐུག་ཚད་མེད་བྱུང་བ་གཅིག་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་དུས་སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ནང་འཁྲུག་ལངས་རྐྱེན་ཞིང་ཆེན་ཕན་ཚུན་ནང་འཁྲུག་དང་མན་གཞུང་འོག་ནས་རང་བཙན་བྱས་ནས་མན་ཧྲུ་སྲིད་གཞུང་ཉམས་རྒུད་དུ་སོང་བས། བོད་དུ་རྒྱ་དམག་རྣམས་ཀུང་ནང་འཁྲུག་ལངས་པ་བཅས་ལས་བོད་མི་སེར་སྐྱ་ཡོངས་ནས་རྒོལ་ལན་སྤྲད་

18 ས་ནྣ་གཞོན་ནུ་ནུ་ཁག་ཤིང་སྟག་སེམ་ལའི་ཆིངས་ཡིག་གི་རིན་ཐང་། ས་ནྣ་པར་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། ཤོག ༣

ཛེས་མཐར་གོ་རྐྱའི་བར་འདུམ་གྱིས་གྲོས་དོན་ལས་མན་ཇུ་དཔོན་དམག་ཚང་མ་ཆུ་ཐོག་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིར་སློག་བྱས་པ་མཐོང་ཐུབ། ལྷག་པར་དུ། (Portrait of a Dalai Lama) "His Ministers had frequently told me that the reason why the Chinese troops had found their recent invasion of Tibet so easy was that the Dalai Lama had send instructions to the Tibetans forbidding them to fight. It is against the Buddhist religion to take life, except when the defence of that religion requires it, and then only as a last resort."[19]

ཞེས་གསལ་པ་ནི། རྙེལ་ཉིད་ལ་ཁོང་གི་བློན་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས། ༸གོང་ས་མཆོག་གི་ཞལ་འཛིན་བྱས་མི་ཆོག་པའི་ལམ་སྟོན་གནང་བ་ལས་རྒྱ་དམག་གིས་བོད་དེ་ལས་སླ་པོས་བཙན་འཛུལ་བྱེད་ཐུབ་པ་རེད། དེ་ཡང་སྲོག་གཅོད་པ་ནི་ནང་ཆོས་ལས་འགལ་བ་ཡིན་པ་མ་གཏོགས་གཞན་ནང་བསྟན་པའི་གཞུང་ལ་གནོད་པ་འགོག་དགོས་ཚེ་ལས་གཞན་སྲོག་གཅོད་པ་ནི་ནང་བསྟན་གཞུང་ལས་འགལ་བ་ཡིན་ཅེས་བརྗོད་འདུག མདོར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ དང་ ༡༩༡༣ ནང་རྒྱ་དམག་བོད་ནས་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་བ་ནི་བོད་ནང་བསྟན་པའི་བང་མཛོད་དགོན་ཆེན་དང་། དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་ཚུལ་མིན་དྲག་འགྱུལ། སྣང་གཞུང་ནས་འོག་གི་མི་སེར་དཀྲུས་མ་ཡོངས་ལ་དྲག་པོའི་ལས་འགྱུལ་ཚད་མེད་པ་སྤེལ་བས་ཡར་པི་ཅིང་གོང་མ་ལ་ཞུ་ས་མེད་པ། བོད་དམག་རྣམས་ནས་དྲག་པོའི་ཕར་རྒོལ་བརྩམས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཅིག་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནི་བོད་མིའི་བླ་ན་མེད་པའི་དད་མོས་མཆོད་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ནང་པའི་བསྟན་ཆོས་དང་། ༸གོང་ས་མཆོག་ལ་མཚན་སྨད་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་དྲག་འགྱུལ་ལས་དོན་བསྟུད་མར་སྤེལ་བ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་བརྟེན། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀ་ཛ་དྲག་གནས་སུ་གྱུར་བར་བརྟེན་ཨུ་ཐུག་ཐབས་ཟད་ཀྱིས་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་རྩ་གཅིག་སྒྲིལ་གྱིས་རྒྱ་དམག་དྲག་དཔུང་ལ་ཕར་རྒོལ་གྱིས་མཐར་རྒྱ་དམག་ཨམ་བན་ནས་མགོ་སྒྲུར་ལས་གོ་རྐྱ་བར་དཔང་གིས་བོད་རྒྱའི་དབར་གྲོས་དོན་ལས་རྒྱ་དམག་ཚང་མ་དབུས་གཙང་ཡུལ་ནས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ཕྱིར་ལོག་བཏང་ཡོད་པར་མངོན།

19 Sir Charles Bell(1998). Portrait of a Dalai Lama. Book Faith India, pp 125

གསུམ་པ། རྒྱ་དམག་མཐའ་སྐྲོད་བཏང་རྗེས་ཀྱི་བོད་ནང་གི་གནས་བབས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ པོའི་ནང་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་དམག་ཚང་མ་ཕྱིར་ཐུད་རྗེས་༧རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་མ་འོངས་བྱེད་ཕྱོགས་ཐད་ལ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་༤ ཉིན་སྨུག་དམ་རྩ་ཚིག་ཅིག་གསལ་བསྒྲགས་གནང་བ་དང་དེའི་ནང་དོན་དུ། དོན་ཚན་དང་པོ་དང་དོན་ཚན་གཉིས་པར། ༧རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉམས་པ་སླར་གསོ་དང་། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་དང་། དོན་ཚན་གསུམ་པར། ནང་གི་ཁྲིམས་སྐྱོང་ཚུལ་ལ་བོད་གཞུང་ལས་ཀྱི་སྣེ་མོ་བས་ཁྲིམས་དང་། ཁྲལ་བསྡུ་སོགས་ལ་དྲང་པོས་གཞུང་བསྲུངས་ཀྱིས་གཞུང་འབངས་གཉིས་སྐྱོང་དགོས་རྒྱུ། དོན་ཚན་བཞི་པར། རང་ས་རང་སྐྱོང་དང་། རང་སྡེ་རང་སྲུང་བྱ་རྒྱུའི་སྲུང་སྐྱོབ་དང་འབྲེལ་ནས་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་སྤྲ་བརྟན་གཏོང་རྒྱུ། དོན་ཚན་ལྔ་པར། སྤྱི་ས་རི་གླུང་བེད་མེད་སྟོང་ལུས་ཇི་ཡོད་པ་ཁྱིམ་པ་ཉམས་ཅན་ལ་རྩོལ་ལྷུན་ནས་ས་ཞིང་བཏུལ་ནས་ཁྲལ་ཆག་ཡང་གིས་རང་ནུས་ལས་ས་བདག་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བསྐྲུན་ནས་བོད་མི་མང་གི་འཚོ་བ་དང་ཡུལ་ལུང་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་སྟེ་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་བཅས་ཀྱི་སྐོར་བོད་མི་སེར་སྐྱ་ཚང་མས་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ཚུལ་ཏུ་དོན་ཚན་ལྔ་ཅན་གྱི་གསལ་བསྒྲགས་དང་།

དེ་བཞིན་སྔར་བཞིན་རང་དབང་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཏུ་བརྟན་དང་གནས་པའི་ཕྱིར་དང་། བོད་འདི་བཞིན་སྔར་བཞིན་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱིས་ངོས་ལེན་དང་ཤེས་རྟོགས་བཅས་ཀྱི་ཆེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་ཨུར་ག་ (Urga) ས་གནས་སུ་བོད་སོག་གཉིས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀ་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་ཐོག རང་བཙན་གསལ་བསྒྲགས་ཀྱི་ཆིངས་དོན་བཞག་པ་དེའི་ནང་དོན་དུ། བོད་སོག་གཉིས་རྒྱལ་ཁབ་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པས་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཡོད། དེའང་དོན་ཚན་དང་པོ་དང་གཉིས་པར། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་རང་བཙན་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དོན་ཚན་གསུམ་པར། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་ནང་པའི་བསྟན་པ་དར་སྤེལ་གནང་རྒྱུ། དོན་ཚན་བཞི་པར། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕྱི་ནང་དཀའ་རྙོག་ཅི་རིགས་བྱུང་ཚེ་ཕན་ཚུན་རོགས་སྐྱོར་གནང་རྒྱུ། དོན་ཚན་ལྔ་པར། ཡུལ་ལུང་

སོ་སོའི་ནང་ཆོས་ཞུ་བ་དང་ཚོང་པ་རྣམས་ལ་གཞུང་སྒེར་ནས་སྲུང་སྐྱོབ་དང་མཐུན་རྐྱེན་སྦྱར་རྒྱུ། དོན་ཚན་དྲུག་པར། ཡུལ་ལུང་སོ་སོའི་སྤྱར་རྒྱུན་ཚོང་ཧྲི་ཡོད་རྒྱུག་རྒྱུ་དང་།ལག་ཤེས་བཟོ་གྲྭ་ཤེས་རིག་སོགས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ། དོན་ཚན་བདུན་པར། དངུལ་གྱི་སྤྱོད་ལེན་རྣམས་གཞུང་གི་བཀའ་མེད་པར་གན་ཡིག་བཞག་མི་ཆོག་པ་དང་། ཆིངས་ཡིག་འདིར་ལས་རྟགས་མ་རྒྱབ་གོང་གི་དངུལ་སྤྱོད་ལེན་ཐོག་དཀའ་ངལ་ཡོད་ཚེ་གཞུང་ནས་རྒྱབ་གཉེར་སྤྱོད་དགོས་རྒྱུ། འོན་ཀྱང་བུ་ལོན་རྣམས་ཤ་བི་ནར་དང་། ཧོ་ཤུན་ཡིན་ན་གཞུང་ནས་ངོས་འཛིན་མི་བྱེད་རྒྱུ། དོན་ཚན་བརྒྱད་པར།ཆིངས་ཡིག་འདིར་བསྐྱར་སྐོན་དགོས་རིགས་ལ་བོད་སོག་གཞུང་གཉིས་ནས་སྐུ་ཚབ་གསར་དུ་བསྐོ་གཞག་གིས་སྐབས་བསྟུན་སྐོན་འཕྲི་བྱེད་རྒྱུ། དོན་ཚན་དགུ་པར། ཆིངས་ཡིག་འདི་དོན་རྩ་འཛིན་རྒྱུན་འཇོངས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་སོགས་སྐོར་དང་།

གཞན་ཡང་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ཤོག་ལོར་དང་། གསེར་ཏམ། དངུལ་ཏམ། སྦྲག་རྟགས་ཀྱི་སི་བཅས་གསར་གཏོད་གནང་། ལྷག་པར་དུ་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གཉེན་ཡོལ་ཐེབས་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུ་མང་པོ་ཞིག་དང་བཀའ་མོལ་གྱི་གོ་སྐབས་ལས། ཕོང་ཚོའི་ལམ་ལུགས་སྤྲོལ་དང་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་བཅས་ལ་དོ་དབྱིངས་ཆེན་པོས་བོད་དུ་ཕྱིར་འཁོར་སྐབས་བོད་ནང་ཡར་རྒྱས་འཛུགས་བསྐྲུན་གྱིས་གསར་གཏོད་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པ་བཅས་སོགས། བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་འཕེལ་རྒྱས་དང་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་ཀྱི་སླད་དུ་ངལ་བ་ལྷུར་ལེན་བྱས་པ་ཐུབ། རྒྱ་གཞུང་དང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དགྲ་ཁ་གཏད་ཀྱིས་རང་ས་རང་སྐྱོང་དང་རང་སྲིད་རང་སྐྱོང་བྱས་པ་ནི་རྒྱ་ནག་བོད་ནས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་བའི་རྗེས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དངོས་སོ།།

མཇུག་སྡོམ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ དང་ ༡༩༡༣ ནང་བོད་ནང་ལུའུ་ཅན་རྒྱ་དམག་བཙན་འཛུལ་གྱིས་ལྷ་སར་ཧྲ་དམག་དང་རྐང་དམག་བཅས་ཀྱི་དྲག་དཔུང་ཤོན་ཆེན་འབྱོར་ནས་གང་འདོད་དུ་མེ་མདའ་བརྒྱབ་པ་དང་། དགོན་ཆེན་དང་གཙུག་ལག་ཁང་གཏོར་བཅོམ།གཞུང་དཔོན་འགའ་ཞིག་བསད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་རྨས་པ། མི་མང་སེར་སྐྱ་ཡོངས་ལ་དྲག་པོའི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་ནས་

བརྟབ་གསིག་ཆེན་པོ་བཏང་བར་མ་ཟད། ལྷག་པར་དུ་༧རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་བཞུགས་གནས་པོ་བྲང་པོ་ཏཱ་ལར་མེ་མདའ་འཕངས་ནས་སྐུ་དབང་འཕྲོག་པའི་ཉེན་བརྡ་དང་། སྐུ་ཕྱུར་ཉེན་ཁ་ཆེ་བས་རེ་ཞིག་དགའ་ལྡན་ཁྲི་འཛིན་ཆེ་སློན་གླིང་ཧོ་ཐུག་ཐུ་ངག་དབང་བློ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ལ་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་བསྐོ་གཞག་གིས་བཀའ་བློན་སྟོན་འཁོར་དང་བཅས་རྒྱ་གར་དུ་བྲོས་བྱོལ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་། ༧གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་བཅས་པ་པི་ཅིང་དུ་རྒྱ་དམག་དྲག་སྤྱོད་ལ་ཞི་མོལ་བྱེད་པར་ལུགས་སྐུད་ཐེངས་མང་བཏང་ཡང་ཡ་ལན་མ་བྱུང་བ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ ནས་ ༡༩༡༢ བར་༧གོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་གནས་བཞུགས་རིང་རྒྱ་བོད་དབར་ཞི་མོལ་ལ་འབད་ཀྱང་འབྲས་བུ་མེད་པར་གཟིགས་ནས་དྲག་པོའི་ཐབས་ལམ་སྤྱད་དགོས་པའི་དགོངས་གཞི་ལས། ལྷ་སྟོད་དྭང་རྩིས་གཉིས་དམག་སྤྱི་ར་བསྐོས་པ་དང་། ཟླ་བཟང་དགྲ་འདུལ་བོད་དམག་ཡོངས་ཀྱི་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་བསྐོ་བཞག་གིས་ལྷ་སར་གཏོང་གནང་མཛད་ནས་དྭང་རྩིས་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་དམག་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་སེར་སྐྱ་མི་མང་ཡོངས་ལ་བློ་སེམས་གཅིག་སྒྲིལ་གྱིས་མདུན་བསྐྱོད་བྱ་དགོས་པའི་བཀའ་ནན་བསྐུལ།

རྒྱ་དམག་ནས་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དྲག་པོའི་ལམ་ནས་བསྒྱུར་བཅོས་བྱེད་འདོད་ཀྱིས་ཙ་ཆེན་དགོན་སྡེ་ཁག་དང་། མི་མང་ཀུན་ལ་སྡུག་སྦྱོང་ཚད་མེད་བཏང་ནས་རིམ་བཞིན་དབུས་གཙང་ངོས་སུ་འབྱོར་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་དབང་འཕྲོག་རྒྱུའི་ངན་སྐུལ་བྱས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་རྟེན་དགོན་སྡེ་ཁག་དང་། དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་སྡུག་སྦྱོང་ཚད་མེད་ཀྱིས་ཚུལ་མིན་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་། གཞན་ཡང་༧རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་དབུ་གནས་ཕབ་པ་བཅས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་དེ་ལས་སྐུ་དབང་འཕྲོག་རྒྱུའི་དམིགས་འབེན་ཉག་གཅིག་ཡིན་པ་དེ་ཡི་འགོག་ཐོལ་དུ། རྒྱ་ནག་མན་ཀྲུ་སྲིད་གཞུང་ཉམས་རྒུད་ཀྱི་གོ་སྐབས་སྐབས་བསྟུན་གྱིས་༧གོང་ས་མཆོག་དང་། སེར་སྐྱ་མི་མང་ཡོངས་ནས་ཇོག་ཙ་གཅིག་སྒྲིལ་གྱིས་རྒྱ་དམག་རྣམས་མཐའ་སྐྲོད་ཀྱིས་མཐར་མགོ་སྒྲུར་ནས་ལྷ་སྟོད་ཨམ་བན་བཅས་ནས་གོརྐ་བར་དབང་གིས་ཞི་མོལ་གྱི་རེ་སྐུལ་བཞིན་གྲོས་དོན་བཞག་ནས་རྒྱ་དམག་ཚང་མ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ནང་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ཕྱིར་ལོག་བྱས་འདུག

ཡིན་ནའང་གྲོས་དོན་དེ་ལ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནང་བཤད་སྲོལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཐོན་གྱི་ཡོད་པ་ནི་ (བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས།) (The Status of Tibet) བཅས་

དང་། རྒྱའི་ཡིག་ཆ་ (ཏཱ་ལའི་བླ་མ་རྣམ་ཐར།) དེ་བཞིན་ (བོད་ལྗོངས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་བབ་དཔྱད་ཞིབ།) གཉིས་ཀྱི་དོན་ཚན་ནང་ཉིན་གྲངས་བཅོ་ལྔ་ནང་ཚུན་རྒྱ་དམག་རྣམས་ཐོན་ཐེན་དགོས་པ་དེ་གོང་གི་རྒྱའི་ཡིག་ཆའི་ནང་གསལ་མེད་པ་དང་། ཡང་གཞན་རྒྱའི་ཨམ་བན་དང་དཔོན་རིགས་བཅའ་བཞུགས་ཆོག་པར་འཁོད་པ་དེ་དོན་བོད་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་མི་གསལ་ཞིང་། དེ་ལས་ལྡོག་ཏེ་རྒྱའི་ཨམ་བན་དཔུང་དང་བཅས་པ་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ཕྱིར་ཐོན་ཡོད་སྐོར་བཅས་འཁོད་ཡོད་པ་ལས་འདི་དོན་ལ་ཞིབ་ཚགས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་སུ་མཐུད་བྱ་རྒྱུ་འདུག

སྤྱིར་བརྗོད་གཞི་འདི་ནི་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྐབས་རྒྱུ་ཆ་རྣམས་རང་ཕྱོགས་ཕྱོགས་འཛིན་གྱིས་བྲིས་པ་མང་ཞིང་། དབྱིན་ཇིའི་རྒྱུ་ཆ་འཚོལ་བསྡུ་དང་འབྲེལ་ནས་འབྲི་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་འགངས་ཆེ་བར་མཐོང་ནས་གང་ནུས་ཀྱིས་དུས་ཚོད་དང་བསྟུན་ཏེ་དབྱིན་བོད་རྒྱ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་ཆ་རྣམས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་ལས་སྣོན་གྱིས་དཔྱད་པ་བྱས་པའི་ངལ་བ་བསྐྱེན་པ་གློག་པ་པོ་རྣམས་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་སྟོན་ཐུབ་པའི་རེ་བ་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་འདི་མཇུག་གཏམ་དུའོ།།

ལུང་ཁུངས་ཡིག་ཆ།

༡) ཕུར་ལྕོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ༧རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སྐད་ཆ། སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་ནས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨།

༢) Sir Charles Bell, (1998). Portrait of a Dalai Lama. Book Faith India

༣) ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། པར་ཐེངས་དང་པོ། ལྡི་ལི་ཀླི་མི་པར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦།

༤) ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། སྤྱིའི་འདོན་ཐེངས་ ༡༡། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩།

༥) ས་ཐྲ་གཞོན་ནུ་དུ་ཁག ཤིང་སྟག་སིམ་ལའི་ཆིངས་ཡིག་གི་རིན་ཐང་། ས་ཐྲ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨།

༦) ཡང་ཧྲན་ཀྲང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་རྣམ་ཐར། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༦།

༧) སྐལ་དོན་དང་། བློ་བཟང་། ཚེ་ནོར་སོགས་ཀྱིས་བསྒྱུར། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གོ་བབ་དཔྱད་

ཞིབ། སྟོད་ཆ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༥།

༦) Michael C. van Walt vanPraag, The Status of Tibet, Westview Press (1987) .

ཟུར་ལྟའི་ཡིག་ཆ།

1. བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་ ༣༡ པ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩།
2. བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༩ པ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།
3. བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་ ༨ པ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༨།
4. སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཀྲ་ཤིས། མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་དང་པོ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥།
5. སྣར་སྐྱིད་ངག་དབང་དོན་གྲུབ། 《གོང་ས་《སྐྱབས་མགོན་《རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་སྙིང་བཏུས། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༧།
6. ནང་སློབ་མདའ་ཟུར་དང་སྲི་འཕྲུལ་རྒྱལ་རྩེ་རྣམ་རྒྱལ་དབང་འདུས། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་དམག་དོན་ལོ་རྒྱུས། དེབ་ཕྲེང་གཉིས་པ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣།
7. ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། འདས་པའི་རྒྱལ་རབས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་རྒྱ་དབར་གྱི་གནས་སྟངས་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འབྲེལ་བ་སོགས་དངོས་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྙིང་བསྡུས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠།